

კავკასიონი

ყოველკვირეული გაზეთი

KAV KASIONI

14 სექტემბერი * ფასი 380 000 კუპონი ან 300 რუბლი

პარლამენტი

გონიერი ანდაზა:

„იერუსალიმს ნიორი გაგზავნეს —
წმიდა აღბილია, სიწმინდეს მისცემსო;
მორიტანებს და ისევე ყარდაო.“

იხილეთ მ-2 გვ.

გავკასიას

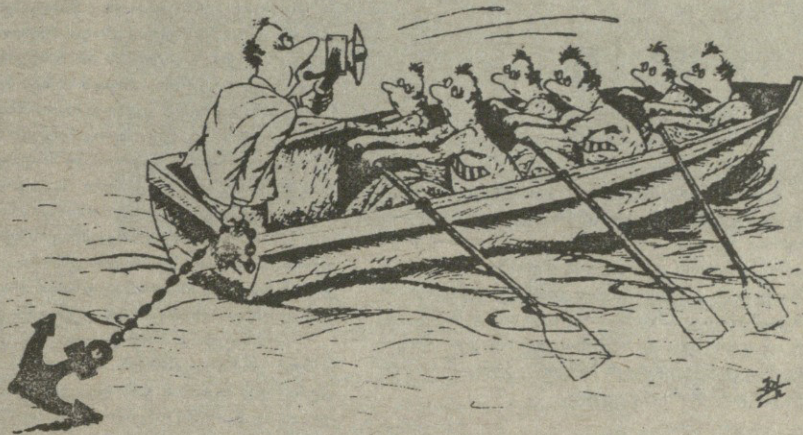
ომი გარდაუვალია

„კავკასიონის“ სპეციალური კორესპონდენ-
ტის რეპორტაჟი ჩეჩენეთიდან

იხილეთ მ-2—4 გვ.

იყიდეთ...

იყიდეთ?!

პროგნოზი

„კავკასიონის“ წინა ნომერში მკითხველს დაუბრუნეთ, რომ ღანწრილებით შეგვხვდებით საქართველოს საზღვაო სანაოსნოსთან დაკავშირებულ პრობლემებს. პრობლემები კი უზუად დაგროვდა და უამრავი მითქმა-მოთქმა და კითხვა დაბადა: როდის გადაწყდება ფოთის პორტისა და ქალაქის მერიის კონფლიქტი? რატომ იყო ბლოკირებული ბათუმის პორტი? რატომ დაეცა ქართველ მეზღვაურთა პროფესიული და მორალური ღირსე? პასუხი საქართველოს საზღვაო სანაოსნოს დეპარტამენტის ხელმძღვანელობამ და საქართველოს მთავრობამ უნდა გასცეს. ამ მიზნით ვესაუბრებით საქართველოს რესპუბლიკის ვიცე-პრემიერს თამაზ ნაღარაიშვილს და სანაოსნოს დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილეს სულბო სურმანიძეს.

სულიკო სურმანიძე:

«არ შეიძლება, ვიღაცის ასირებას ეწირებოდეს სახელმწიფოს ინტერესები»

— ბატონო სულიკო, აგერ უკვე ორი თვეა, ბათუმის ნავსადგურში სატვირთო გემი არ შემოსულა, ფოთის პორტი კი ძალზე გადატვირთულია. არსებობს მოსაზრება, რომ ამგვარი ვითარება ხელოვნურადაა შექმნილი. თქვენი კომენტარი...

— ამჟამად საქართველოს სანაოსნოს ორი მოქმედი პორტი გააჩნია — ფოთი და ბათუმი. ჩვენი ვალდებულებაა, რომ ეს ნავსადგურები თანაბრად დასაქმდეს, მაგრამ, ჯერჯერობით, საქართველოში არ არის ისეთი ტვირთბრუნვა, რომელიც უზრუნველყოფს ფოთისა და ბათუმის პორტების სრულყოფილ დატვირთვას. ამიტომ გვინდა, რომ ორივე ნავსადგურში იმდენი სამუშაო მაინც იყოს, რაც შესაძლებელია შევქმნათ. გეგმილობით, ნელ-

ნელა, გაჭირვებით მაინც გადავიტანთ ეს მძიმე პერიოდი.

ჩემთვის ძნელი ასახსნელია, რატომ არის ბლოკირებული ბათუმის პორტი, ზოლი ფოთის პორტში დასაქმებული გემები რეიდზე ღვანს და თავის რიგს ელოდებიან. ეს სახელმწიფოს ათეულ ათასობით დოლარი უჯდება. სანაოსნოს დეპარტამენტის თავმჯდომარემ, პირადად მე, არა ერთხელ მივმართეთ საქართველოს მთავრობას, რათა ჩვენთვის გადმოეცა პორტებში ტვირთების განაწილების უფლება. თბილისიდან, რა თქმა უნდა, ისე კარგად არ ჩანს სანაოსნოს პრობლემათა ყველა ნიუანსი, წვეს მთავრობას არც სანაოსნოს მართვის სათანადო გამოცდილება აქვს, რადგან საბჭოთა კავშირის არსებობის დროს ყველა, ღირე-

თამაზ ნაღარაიშვილი:

„პირველობისთვის გრძელად და ავბიძიები ქვეყნის წინსვლას აუჯანყებს“

ამიერიდან სანაოსნოს დეპარტამენტი თვითონ გადაწყვეტს, რომელი გემი სად შევიდეს

— ბატონო თამაზ, ამ ბოლო დროს დიდი აგიოტაჟი და მითქმა-მოთქმაა საქართველოს პოსტების ირგვლივ. მზედვლობაში მაქვს ფოთის მერიასა და ნავსადგურის ხელმძღვანელებს შორის არსებული კონფლიქტი და ბათუმის პორტის ბლოკადა. დღეს ამ სფეროს და, საერთოდ, რესპუბლიკის ტრანსპორტს თქვენ კურორტობთ. რაშია საკმე? ვინ ძაბავს ისედაც რთულ ვითარებას?

— დიდი ხანი არ არის, რაც მე გადმოგვცა ტრანსპორტის საკითხები და შეიძლება ითქვას, რომ ჭრჭირობით შექმნილ მდგომარეობას ვსწავლობ. რა თქმა უნდა, ძნელია რამდენიმე დღეში გაერკვე ისეთ უზარმაზარ სფეროში, როგორცაა საზღვაო ტრანსპორტი და პორტების საქმიანობა, მაგრამ ძალზე გამომაღა აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარედ მუშაობის დროს შეძენილი გამოცდილებით.

8 სექტემბერს ვაპირებდი ფოთსა და ბათუმში გამგზავრებას, მაგრამ ჩემი ვიზიტი 18 სექტემბრამდე გადაიდო, რადგან ამ დღეს ქობულეთში ტარდება შავი ზღვის ქვეყნების სანაოსნოების, პორტ-

ბის ხელმძღვანელების შეხვედრა, სადაც გაიმართება საქმიანი მსჯელობა ყველა იმ პრობლემაზე, რომელიც აწუხებს არა მარტო საქართველოს, არამედ შავი ზღვის სხვა ქვეყნებსაც.

დიდი გართულებები იყო ფოთის პორტთან დაკავშირებით. აქ უფრო, ასე ვთქვათ, საკადრო საკითხი იყო წამოწეული წინა პლანზე. კერძოდ, ძალიან გმწვავდა დაპირისპირება ფოთის პორტის ხელმძღვანელობასა და მერიას შორის. დღეს შემიძლია გითხრათ, რომ ეს კონფლიქტი ჩამცხრალია, ანუ მერია და პორტის ხელმძღვანელობა დაზავდნენ — ქალაქი თავის წილს მიიღებს, პორტი — თავისას და სახელმწიფო ბიუჯეტი — თავისას. ამ ჩერად ფოთის პორტი ინტენსიურად მუშაობს, გემები შემოდის და ტვირთი იცლება. მინისტრთა კაბინეტი ყოველდღიურად ღებულობს ამომწურავ ინფორმაციას. მაგალითად, დღესთვის ფოთის პორტში დგას ოთხი გემი, აქედან ორი გემი აჭერა ბაიკანისა და ორიც — სომხეთის. სამუშაოები გრაფიკით მიმდინარეობს.

რაც შეეხება ბათუმის ნავსადგურს, აქ გემი არ შედის ეს აშკარა გაუგებრობის ბრალია, რადგან არასწორად ზორცილდებოდა ტვირთების კოორდინაცია ჩვენ

იხილეთ მ-4 გვ.

იხილეთ მ-4 გვ.

გაგზავნის აუზსაგანით!

ნაცნობი სურათი

18 სექტემბერს განახლდა პარლამენტის პლენარული სხდომა. საშუალოდ, არ გამართლდა მათი მოლოდინი, ვინც ფიქრობდა, რომ დასვენებული, ძალგამოკლებილი დეპუტატები საქმიან, კონსტრუქციულ მსჯელობას გამართავდნენ იმ პრობლემებზე, რომლებიც საკმაოდ დაგროვდა ქვეყანაში და გადაუდებლად მოითხოვს გადაჭრას.

ედუარდ შევარდნაძის შესავალი სიტყვა დეპუტატებმა უფურცლად მოისმინეს და ერთ-ერთმა მათგანმა მას მოსაწყენი და დამღელვებული კი უწოდა, თუმცა, ამ გამოსვლაში ბევრი საგულისხმო და სამომავლო მუშაობისთვის გასათვალისწინებელი თეზისი გაიშალა. სახელმწიფოს მეთაურისადმი დასმული შეკითხვებიც ცინიკური და პროვოკაციული უფრო იყო, ვიდრე კონსტრუქციული. ერთი-ორი გამონაკლისის გარდა, ვიდრე საქმიანი.

მეორე საკითხის მოხმენას, როდესაც თემურ ბაისლიას ანტიკორუფციული პროგრამა უნდა წარედგინა, დარბაზი სანახევროდ დაცარიელდა, რაც სხვა არაფერია, თუ არა პარლამენტართა დიდი ნაწილისგან ქვეყნის კრიზისიდან გამოსვლის ღონისძიებათა სრული იგნორირება. დეპუტატებმა ამ საკითხზე კამათიც კი არ ისურვეს და დიდი შეგვენებაზე გაეშურნენ.

შესვენებაზე

ერთი შეკითხვა თანაბრ სიზუსტეს

— რა კომენტარს გაუკეთებდით დემურ დვალიშვილის თვითმკვლელობას?

— რასაც ადრე ვამბობდი, დადასტურდა. უბედური დავალიშვილი „თოჯინა“ იყო ამა ქვეყნის ძლიერთა ხელში. იგი გამოიყენეს, გამოიწვიეს როგორც ლიბონი და პოლის თვითმკვლელობაზე მიიყვანეს. დავალიშვილი დამოუკიდებლად არ მოქმედებდა. იგი სხვისი პოლიტიკის აღმსრულებელი იყო. უბრალოდ, საქართველოში ვერ იმოვიდნენ სხვა კომპეტენტურ ბანკირს, ვინც ასეთ პოლიტიკას განახორციელებდა.

— რა შეფასებას მისცემდით დღის წესრიგში შეტანილ საკითხს თქვენი სისხლის სამართლის პალატისგან მიცემის შესახებ?

— ამ შეკითხვით მიემართეთ ბატონებს — თამაზ შორაშვილს და ირაკლი წერეთელს.

თამაზ შორაშვილი: — ეს საკითხი ჩვენი ინიციატივით შევიდა დღის წესრიგში. რაც შეეხება ბრალდებას — ის ფაქტობრივად არაა. მბრალდებენ პოლიციელის დაჭრას. გენერალურმა პროკურორმა უარი განაცხადა პარლამენტისთვის მიცემის მასალების წარდგენაზე. ფაქტობრივად, ასე გამოვიდა, მერდეთ სიტყვაზე და ისე დაეკითხეთ პოლიტიკურ ოპოზიციას. ოპოზიციის წარმომადგენლებს გუშინ გახსნა დაიწყო. სწორედ ამასთან არის დაკავშირებული დემურ დვალიშვილის თვითმკვლელობაც. ჩემი მონაცემებით დემურ დვალიშვილს ძალიან დაატანეს, რომ რამე ეთქვა ჩვენს შესახებ. დავალიშვილმა ვერ ჩაიძინა არაქაღური საქციელი. სხვათა შორის, დავალიშვი-

ლი ჩემი მათესავი იყო. ჩემი მეუღლე დავალიშვილია და განსვენებული ბიძა დემურ დვალიშვილი. რაც შეეხება კვირას: მთავარია არა ჩემი და მისი კონფლიქტი. არამედ ხელისუფლების დამოკიდებულება ოპოზიციის მიმართ.

ირაკლი წერეთელი: — ჩემი სისხლის სამართლის პალატისგან მიცემის საკითხის დაყენება უზნეოა. ეს ხდება იმიტომ, რომ ჩემზე ზემოქმედება მოახდინონ. ეს საკითხი გოგუაძეს გამოაქვს. ბატონი ვასტანგი კეთილშობილი კაცია, ჩვენ ერთმანეთთან კარგი ურთიერთობა გვაქვს. აი, პროკურორს რომ გამოეცნა ეს საკითხი, პარლამენტი პარლამენტის დარბაზში გაუგებრობაში იქნება. მან ეს კარგად იცის, ამიტომაც ვერ ბედავს ამ მოსვლას.

შესვენების შედეგად

დარბაზი თითქმის შეიცვალა და ამის მიზეზი გახლდათ დღის წესრიგის მესამე პუნქტი, რომელიც ითვალისწინებდა თემურ შორაშვილის და ირაკლი წერეთლის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის საქმის აღძვრის შესახებ საქართველოს გენერალური პროკურორის წარდგენის განხილვას. სხდომა პირდაპირ გადაიკეოდა რადიოთი და იმედია ტელემაუწყებელიც იხილავს მის ჩანაწერს, ამიტომ მხოლოდ ზოგიერთ ნიშნავს მომენტს შეგვეხებოდ.

დასაწყისი, მაგრამ კვლავ დაბალი პარლამენტში კამათის კულტურა და ეტყობა, საქართველოს მოსახლეობას კიდევ ერთი წლის განმავლობაში მოუწევს არაერთგვაროვნების მოხმენა და ქუჩური სცენების ხილვა. თავად განსაჯეთ: 18 სექტემბერს რესპუბლიკის პროკურორი აშკარად გადაურჩა გალახვას, სახელმწიფოს მეთაურს საჩივრად უწოდეს თვითმკვლელობა, აღარაფერს ვამბობთ დეპუტატთა კონკლავზე, რომლის დროსაც ურთიერთსადაზნაურო სიტყვები ნებისმიერ უწყალოდ მოსმენის ღირსია დაამუშავებდა.

იმის ნაცვლად, რომ დეპუტატებს დაესაბუთებინათ თემურ შორაშვილისადმი ბრალდებები უსაფუძვლოდ (წერეთლის საკითხის განხილვა ვერ მოჰსწრეს), კვლავ ურთიერთანაგობის საფრთხეა და სახელმწიფოს მეთაურზე შეტევას დაუთმეს ძირითადი ყურადღება. თითქმის არც ისე ძნელი იყო ამის გაკეთება — დანაშაულის დამადასტურებელი საბუთები რომ ასე უსუსურად გამოეყურებოდა და, როგორც ოპონენტი, ვერც გენერალური პროკურორი იყო მოწოდების სიმაღლეზე. ხომ შეიძლება კენჭისყრით უარი ეთქვას პროკურორისთვის საქმის აღძვრაზე და სხვა, უფრო სასიცოცხლო საკითხზე გადასულიყვნენ. ჩვენი დეპუტატებისთვის კვლავ მთავარი აღმოჩნდა საკუთარი თავის წარმონაქონი (ამჟამად დეპუტატური კრიმინალისტური ნიჭის გამოვლენაში ეჭირებოდნენ პარლამენტარები), ერთმანეთში მტერ-მოღალატის ძიება, და, რაც მთავარია, ხელისუფლების მიწასთან გასწორება. საქმე კი... საქმე მოიცდის.

აუღალაფრად ვილაყვამ შენიშვნა, უკვე შეიძლება ნახვიარი გამხდარა და პარლამენტარებმა აიჭიკრეს, უთუოდ სტალინისკენ — პატრიოტიზმის დემონსტრირებისთვის. ნაცნობი სურათია!

ხალხი კი ელის, ითმენს და, ალბათ, ხალხშია ამ გონიერი ანდაზის მთქმელიც: „იერუსალიმს ნოორი გაგზავნეს — წმიდა ადგილია, სიწმიდანეს მისცემს; მოიტანეს და ისევა უარდაო!“

პოლემიკა

ალიონი კავკასიონზე

ორი წლის წინათ, 14 სექტემბერს, ეთერში პირველად გავიდა სატელევიზიო პროგრამა „ალიონი“: დღეს „ალიონის“ დაბადების დღეა. სხვა — „კავკასიონის“, რომლის პირველი ნომერიც შარშან მოვედინა ქვეყანას. „ალიონი“ „კავკასიონზე“ ერთი წლით უფროსია, ბევრად უფრო პოპულარულიც. ამ ხნის განმავლობაში მან უამრავი ერთგული მაყურებელი გაიჩინა, რომელიც ყოველ დღით გულისფანტვლით რთავს ტელეკიბორს. სწორედ რომ გულისფანტვლით, რადგან „ალიონი“ ობიექტურობითა და პირდაპირობით გამოირჩევა, თუმცა, პროგრამის ავტორები ახერხებენ, სულ უსასოოდ არ დატოვონ ისედაც დაბნეული და შეჭირვებული ხალხი და დიდიდან ცოტად იმედი ჩაუსახონ.

ალიონელები, რაც სასიამოვნო და, სამწუხაროდ, უჩვეულოა, დიდი კოლეგიალობით გამოირჩევიან — ეს ტრადიცია დეკლარირებულია საგანგებო მიმოხილვებშიც ჩანს.

გულოცავთ კოლეგებს დაბადების დღეს. მალე „ალიონი“ იმედისმოცემ ალიონის მოცსწრებოლეთ კავკასიონზე.

სპანეთი

მდგომარეობა სპანეთში უკიდურესად დაძაბა. გზებზე თარეშობენ უჩაღლები. ხშირია მკვლელობის, ძარცვის და ძალადობის ფაქტები. ტერორიზებული მოსახლეობა პროტესტის გამოთქმასაც ვეღარ ბედავს. ადგილობრივი ხელისუფლება და პოლიცია ფაქტობრივად არ ფუნქციონირებს. ორი დღის წინ, სოფელ ეკერთან უჩაღლებმა დატყვევეს ეკერის დავითი მანქანების კოლონა. რაიონის ელექტროენერგია მიეწოდება მხოლოდ ორი საათით, მოსახლეობა დაგვიანებით იღებენ ხელფასს. ვერ ხერხდება ზამთრის მარაგის შეტანა. 5 სექტემბერს ალექსანდრე სეტი წმინდა გიორგის ეკლესია, რაც სასიამოვნო ფაქტია, მაგრამ დაუცველი დარჩა ადრე იქ განთავსებული უნიკალური სამუზეუმო ექსპონატები და შეიძლება გამოუსწორებელი კატასტროფა მოხდეს. ცენტრმა უნდა მიმართოს გადამჭერ ღონისძიებებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში სპანეთის მოსახლეობა ფაქტობრივად განწირული აღმოჩნდება ზამთარში.

კავკასიონი

რედაქტორი
გამომცემელი

ვასილ
გაღლაშვილი,
გამაჟა
ფანჯარაში.

მთავარი რედაქტორი
პაატა ჯაფარიძე
პასუხისმგებელი რედაქტორი
გონდო მამარაშვილი

განათლების დირექტორი
პასტაშვილი

ნაშეგანი რედაქტორები:
არსილი:

პასტაშვილი
გამაჟა

განყოფილების გამგე
ირმა არაშვილი

თვალსაწიერი:
მერი ტორაძე

დავით პასაშვილი

შადიშვილი

ფოტოილუსტრაციის
განყოფილების გამგე
ჯაფარი ლომაძე

მხატვარ-დისაინერი
დომინიკი მუსხელიშვილი

ტექნიკური დირექტორი
გამაჟა ადამია

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თამაზი მელიქიშვილი

გამოდის

ოთხშაბათობით

მასალების გამოყენება რედაქციის
ძეგნების გარეშე განხილვებზე, როგორც საკუთარი უფლებების
შეცნობა. ავტორები თავად ავტორი პასუხისმგებელი მოქმედებენ ფაქტებისა
თუ ციფრების სისწრაფეზე. წერილები
ბარ რედაქციის დაგეგმვას არ
უბრუნდება.

მისამართი:

თბილისი,
პეტრიაშვილის ქ. № 7.
ტელ.: 29-48-05
ფაქსი 34-73-06

იბეჭდება ოფსეტური წესით
საგანთო კორპუსში,
ბოშარაულის 29.

რეგისტრირებულია
საქართველოს რეს-
პუბლიკის იუსტიცი-
ის სამინისტროში,
რეგისტრაციის
№ 1122.
ინდექსი 66424

დაგეგმვაში:
შეგუთვლილი
პასუხისმგებლობის
საზოგადოება
„კოკა-კოლა“
კავკასიონი“
კერძო პირები:

გომრამ ალიშვილი,
ვასილ გაღლაშვილი,
გამაჟა ფანჯარაში.
და
თამილისი გ-6
მართული ბიძაშვილი

კავკასია

ომი გარდაუვალია

გარდაუვალია პოლიტიკოსები

იენიეთის დედაქალაქში 4 სექტემბერს საღამოს ჩავედით. უცნაური იყო, რომ ქალაქში არაფრით იგრძნობოდა მსხვერპლ-შტაბიანი სამხედრო მოქმედებების კვალი. ჩვენთვის მოულოდნელი შეხება იმდენად შემარბილი იყო, რომ გვეჩვენა, რომ მოულოდნელად სიმშვიდით კიდევ გაგვიცა... პრეზიდენტის სასახლის წინ ტრიბუნა მოეშადებინათ, შადრევანი ნათურებით გაბეჭდებინათ.

როგორც შევიტყუეთ, იმავე დღის 3 სთ-ზე სამთავრობო ძალებს დაურბევიათ ქ. არღუნთან დაბანაკებული ორ. ლაბაზანოვის შეიარაღებული ფორმირება. შედეგების ბრძოლა განახლდა, სამთავრობო ძალებმა ხელთ იგდეს იარაღი და ტექნიკა, ლაბაზანოვმა გაქცევა მოახერხა.

მეორე დღით ბრძოლის ადგილას გავემართეთ. გულწრფელად რომ ითქვას, სერიოზული სამხედრო შეტაკების შთაბეჭდილება არ შეგვეჩვენა. ორივე სახლი იყო დანგრეული, მშვიდობიანი მოსახლეობიდან შემთხვევით ერთი კაცი დიჭრა.

ხალხი ჯავშანტრანსპორტორის გარშემო შეგროვდნენ: მოლა დანაკვეთებულ მსხვერპლს

საუკუნო სასუფეველში წარსატან ღოცვას უკითხავდა.

ადგილობრივი მოსახლეობისთვის თვალათ ნანახს მოგვითხრობდნენ:

— საღამოსანს გუდგომისიდან დაიძრნენ სამთავრობო ძალები — „აფხაზთა ბატალიონი“, რომელიც შედგება ჩვენის მეომრებისგან, აფხაზეთში რომ იბრძოდნენ და საპრეზიდენტო პოლიცია...

— კიდევ მოსახლეობა... — არა, მოსახლეობა იქ არ იყვნენ... ტყველებს ნუ მოვიგონებთ...

— ლაბაზანოვის სამყოფს რომ მოუხსნოდნენ, მათ სამი ლაბაზანოვები მიეგება, თავისიანები ეგონათ... ერთ-ერთმა, ყოველი შემთხვევისთვის, იარაღი გადატანა — ის ადგილზევე მოკლეს. დანარჩენი ორი ტყვედ აიყვანეს...

— დამთ სამთავრობო ფორმირებები პირდაპირი დამხმარებით ეხმარდნენ ჯავშანტრანსპორტორებს. კიდევ კარგი, მშვიდობიანი მოსახლეობიდან არავინ დაშავებულა, ეშინოდათ კია... მოსახლეობამ პიკეტიც მოაწყო წინააღმდეგ, მოითხოვდა, რომ არც სამთავრობო და არც ოპოზიციის ჩაღვრა რამე... — ლაბაზანოვი დღევანდელ შე-

ქნა და აღზარდა. ვიდრე სჭირდებოდა, თავისი მიზნებისთვის იყენებდა. უთანხმოება რომ მოეცინათ, პრეზიდენტმა მას პანდოტი უწოდა და თავიდან მოიშორა, თუმცა, ეს ადრე რომ ექნა, სჯობდა. ლაბაზანოვი ხომ იმთავითვე ბოროტმოქმედი იყო...

— ლაბაზანოვის მოქმედება აქ, არავის მოსწონდა. თუმცა, მან ფული გადაურიცხა მოხუცებულთა სახლს, ესმარებოდა ბავშვთა ინტერნატს... გაჭირვებული მოხუცებულები მასთან მიდიოდნენ დახმარების სათხოვნელად... — საიდან ჰქონდა ეს გადასარიცხი ფული? ამბობენ, რომ ნავთობპროდუქტებით გაჭირვებაში გარკვეული წილი ედო...

არღუნი დავითი... — საღამოს შევიტყუეთ, რომ ლაბაზანოვი შორს არ გაქცეულა და სახლშია ტოლსტაია თურქაში იმყოფებოდა.

6 სექტემბერს, გროზნოში, ერთგული დამოუკიდებლობის სამი წლისთავის ზეიმი ჩატარდა. 11 სთ-ზე სამხედრო ადღეში მოეწყო, ჩაიარეს საგანგებო დანიშნულების, ომისისა და გვარდიის ნაწილებმა. დემონსტრაციაზე სხვადასხვა საზოგადოებების და რაიონების წა-

ომი გარდაუვალია

გვ. 2 გვერდიდან

ახდენდა.

7 სექტემბერს თავისუფლების დღესასწაული სოფელ ძველ ატა-გოში გაგრძელდა. რიტუალური პროცესია გამოხატავდა ერის ერთობას — სახელმწიფოს და რელიგიის მოვლიანობას. გაიმართა დოღი. რესპუბლიკის პრეზიდენტი მუდამ ესწრებოდა საღმრთო სასაფლაო ღონისძიებებს და საკმაოდ მხნედ გამოიყურებოდა.

უნდა ითქვას, რომ ქალაქის ცენტრალურ მოედანზე პრეზიდენტის მოწინააღმდეგე ადამიანის მოძებნა გაგვიჭირდა... სამაგრიოდ თითქმის ყველა უკმაყოფილო იყო რუსეთის საინფორმაციო საშუალებებით, რომლებიც, მათი აზრით, მონაცემებს აუკუღმარებენ, ამახინჯებენ ფაქტებს და ამით ჩვენთვის რესპუბლიკის და ჩვენის ხალხის უარყოფით იმიჯს ქმნიან. მოსახლეობის აზრით, პრეზიდენტი და ფაშოზიკის შორის ურთიერთობის გამწვავება რუსეთის ბრალია. 8 სექტემბერს არღუნის მოსახლეობა აპირებდა, ეჩივლა რუსეთის საინფორმაციო საშუალებებისათვის, რადგან არღუნთან შეტაკების ამბავი შეგნებულად იყო გაბუქულ-გაზვიადებული.

ოპოზიციიდან მხოლოდ უმარ ავტურხანოვს შეეხვდით. უკანასკნელ ხანს სახელმწიფო ყურადღებას მიაქცევდა მოწინააღმდეგე ძალებს, რუსეთის სახელმწიფო უწყებებს და მათთან საუბარს ვერცხდა. განტემირი უკანასკნელ

ჟამს ავტურხანოვთან ზნაშენსკოვში იმყოფებოდა, მაგრამ ჩვენი იქ ყოფნისას სამხედრო მეცადინეობებზე იყო წასული.

ავტურხანოვის პრეს-მდივანმა რუსულად მარტაგოვმა განაცხადა, რომ ქვემოთხსენიებული არა, მაგრამ ერთ თვეში ნამდვილად აიღებენ. მისი აზრით, კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარება თითქმის გამორიცხებულია. მან ბრალი დასდო პრეზიდენტს, რომ იგი დაქირავებული ჯარს იყენებს და ამის ბარჯზე აქვს პრეს-მდივანის უპირატესობა: „ამ ხალხმა იცის, როგორ უნდა იმოძიოს“. ოპოზიციის სამხედრო ფორმირებებს შორის დაქირავებული არსებობდა მარტაგოვი გადაჭრით უარყოფდა. ზოგიერთი გახმაურებული ფაქტის გაანალიზება რომ სთხოვეს (გეგულისხმობთ პოლკოვნიკ ხროშჩენკოვისა და ზოგიერთი სხვა ადამიანის მონაწილეობას მათ საქმიანობაში), მარტაგოვმა თქვა, რომ სამხედრო ტექნიკის გასამართად ხშირად ესაჭიროებათ ხოლმე ინჟინერ-ტექნიკოსები რუსეთიდან.

ითქვას ისიც, რომ რუსეთმა საბოლოოდ დოტაცია მისცა ჩვენთვის — ჩვენთვის დროებითი ხელისუფლების საბჭოს, ამდენად შესაძლებელი გახდა მოსახლეობისთვის პენსიებისა და დახმარებების დარიცხვა.

პრეს-მდივანის აზრით, გადატრიალების შემდეგ პირველ დახმარებას რუსეთიდან მიიღებენ: „რუსეთი უპირველესი მეზობელია, ამი-

ტომ ეს ბუნებრივია“. ჩვენი იქ ყოფნის ჟამს „უპირველესი მეზობელი“ არაერთხელ დარეკა ტელეფონით და რამდენადმე ღიმილიანი განწყობაც შეიქმნა.

ოპოზიციის მთავარი მოთხოვნაა პრეზიდენტ დუდაევისა და მინისტრთა კაბინეტის გადადგომა, რევერენდუმისა და თავისუფალი არჩევნების მოწოდება.

ოპოზიციის აზრით, 1991 წლის არჩევნები ფალსიფიცირებული იყო. რაც შეეხება ჩვენთვის მომავალს, ამას რევერენდუმი გადაწყვეტს, ამბობენ. დროებითი საბჭოს პრეს-მდივანის აზრით, ჩვენთვის რუსეთთან ერთად უნდა იარსებოს და, ვთქვათ, ტაჯიკისტანის მოდელი სავსებით მისაღები იქნებოდა. იარაღს, მარტაგოვის თქმით, ოპოზიცია რუსეთში ყიდულობს, რუსეთის თავდაცვის სამინისტროსთან არსებულ კომერციულ სტრუქტურებში.

დროებითი საბჭოს თავმჯდომარე უმარ ავტურხანოვმა თქვა, რომ სამწლიანმა დამოუკიდებლობამ დაანგრია ქვეყანა და ხალხი გასაჭირში ჩააგდო... დასასრულ იხიც ითქვა, რომ გროსნოს სტრუქტურის მას დასაშვებად მიაჩნია რუსეთის სამხედრო ძაღის გამოყენება.

ჩვენთვის ოპოზიციური ძალები ერთიანდებიან. ერთსულოვანი არიანო, ვერ ვიტყვით, მაგრამ პრეზიდენტის მმართველობის დამხმარის სურვილი ამჟამად ყველა დანარჩენ სურვილებზე მეტად ძლიერია...

ხელისუფლებისთვის ბრძოლა,

ალბათ, შემდეგ დაიწყება...

შუაგულ ქალაქში შეკრებილი ხალხი ორივე მხარის მიმართ უკმაყოფილებას გამოთქვამს... მათი აზრით, ჩვენთვის არ იქნება ადვილი სამოქალაქო ომის პროვოცირება, მაგრამ თუ დაიწყო, ძნელად გაჩერდება. ჩვენთვის ხომ სისხლის ადების ტრადიციას ღრმად აქვს ფესვები გადგებული.

ჩვენთვის დედაქალაქი 8 სექტემბერს დავტოვეთ. ადგილობრივები კიდევ გვწვევდნენ: ჩამოდი, მიგიღებთ, ოღონდ, როცა თქვენ ხალხს ინფორმაციას მიაწვდით, ნურაფერს გამოიფარებთ...

— ჩემს შეილს არც ერთ მხარეს არ გაუშვებ საბრძოლველად, — შეწუხებული ამბობდა ჩვენი ქალი.

— ეჰ, რას იზამ, ორივე მხარე აჭარბებდა, — ამბობდნენ მოსუბები.

— შეტაკება და სამოქალაქო ბრძოლა გარდაუვალია, — გვარწმუნებდნენ პოლიტიკოსები.

ოპოზიციის ჩარევით

უკანასკნელ ხანს ჩვენთვის სახელმწიფო ხელისუფლებასა და ოპოზიციას შორის ვითარება დაიძაბა...

პრეზიდენტ დუდაევის საყვედურობენ, რომ მან ამ სამ წელიწადში უკან დასვა ქვეყანა, მოსახლეობა არ ღებულობს ხელფასს, არ მუშაობს საწარმოები, სკოლები, უმაღლესი სასწავლებლები... ოპოზიციური ძალები დუდაევის დანაშაულებრივ ქმედებებში ხდებიან ბრალს და დიქტატორად მიიჩნევენ.

პრეზიდენტის აზრით, ოპოზიციური ძალები მოლატატობენ და რუსეთის მიერ დაქირავებული აგენტებისგან შედგება: ისინი რუსეთის სპეცსამსახურების მითითებით მოქმედებენ...

ოპოზიცია იმუქრება, რომ გამოაქვეყნებს უამრავ დოკუმენტს, რომელიც სახელმწიფოებრივი ქონების მტაცების ფაქტებს აშკარავებს, ადანაშაულებს ჯოხარ დუდაევის რუსეთთან არასწორი პოლიტიკის წარმართვას...

ერთი სიტყვით, ჩვენთვის მიმდინარე მოვლენები თბილისის 1991-1992 წლების შემოდგომა-ზამთრის ამბებს ღიად წაგავს.

რას წარმოადგენს ჩვენთვის ოპოზიცია, რა ძალები გაერთიანდნენ პრეზიდენტის წინააღმდეგ?

ძირითადად ოთხი ლიდერი გამოიკვეთა: ბისლან განტემირი — ურუს-მარტანის რაიონში გამაგრებული, ურუს-მარტანი ერთ-ერთი ყველაზე მჭიდროდ დასახლებული რაიონია, დაახლოებით 110000 მოსახლე ცხოვრობს, განტემირი მხარის უმცირეს და დღეს იგი ოპოზიციის ერთ-ერთ ყველაზე გავლენიან ფიგურად ითვლება.

ადრე ბისლან განტემირი გროსნოს საქალაქო საბჭოს თავმჯდომარე იყო. იგი მსხვილი ბიზნესმენი, საკმაოდ მდიდარი... 1993 წელს მასსა და პრეზიდენტს შორის ურთიერთობა დაიძაბა და დუდაევმა პოსტის დატოვება მოსთხოვა განტემირი არ დაემორჩილა, რადგან ეს გადაწყვეტილება უკანონოდ მიიჩნია. მის სახლს დღის 4 საათზე დაესხა „აფხაზთა ბატალიონი“ — ჩვენთვის სახელმწიფო ფორმირება, რომელიც აფხა-

ზეთში იბრძოდა. ბრძოლის დროს დაიღუპა მისი ძმა, განტემირი დაიჭრა, ერთი ხანობა ჩვენთვის სასაფლაო დატოვა და იმყოფებოდა თურქეთში, შემდეგ დაბრუნდა და თავისი ხარკებით დაიწყო ოპოზიციის ჩამოყალიბება-ორგანიზება.

თავიდან იგი თერგისპირა რაიონში იყო დაბანაკებული, მაგრამ დუდაევის სამხედრო ოპერაციათა გამო დატოვა იქაურობა და ახლა ძირითადად ურუს-მარტანის რაიონშია. მას მუდმივად ახლავს 500 კაცი, საჭიროების შემთხვევაში 1000 კაცის შეკრება შეუძლია. მის განკარგულებაშია ჯავანტრანსპორტირები, ვერტმფრენები, ჰაუბიცები...

სულ ახლახან ჩვენთვის მთავრობამ განაორციელა ოპერაცია განტემირის ასაყვანად, მაგრამ უშედეგოდ. განტემირი 7 კაცი დაკარგა, მთავრობის მხრიდან 17 კაცი დაიღუპა.

ამჟამად განტემირის დაჯგოება ჩვენთვის ყველაზე მძლავრ ერთეულად ითვლება, მაინაო, რომ განტემირის პოლიტიკოსად იყავს გონებრივი თვალსაზრისითაც და სამხედრო ლიდერების მხრივაც განტემირის ხალხი აშკარად გამოირჩევა სხვათაგან...

განტემირი აცხადებს, რომ გადატრიალების შემთხვევაში პირველ თანამდებობაზე პრეტენზია, ალბათ, ექნება, თუმცა მანამდე ძველ თანამდებობას — ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარის პოსტს დაიკავებს და არჩევნების შედეგებს დაელოდება, რომ გაიგოს, ენდობა მას ხალხი თუ არა. თუ დადგენილება სხვა მოიპოვებს, განტემირი ორი თვის ხალხს განაირადებს და ხელს არავის შეუშლის.

ზოგადად ოპოზიციის პრეზიდენტის პოსტის შემარჩენად არ სურს და პარლამენტის შექმნა უნდა...

რუსლან ლაბაზანოვი — პრეზიდენტ ჯოხარ დუდაევის თანამებრძოლი იყო, მისი მომხრე და დამცველი. თავიდან იგი ხელმძღვანელობდა დივერსიულ-ტერორისტულ ჯგუფს, რომელსაც ჩვენთვის რუსეთის ჯარების შემოსვლის შემთხვევაში რუსეთის ტერიტორიაზე უნდა ჩატარებინა ტერორისტული აქტები.

კრასნოდარში ლაბაზანოვი აღმოსავლეთის თანამებრძოლთა ასოციაციის ხელმძღვანელობდა, უფრო ადრე, 1991 წლამდე, სიკვდილმსჩილთა საკანში იჯდა და ჯავშნებით, როგორც მოახერხა იქიდან გაქცევა. ლაბაზანოვი სისხლის სამართლის დამნაშავეა და მას შესაბამისი გარემოცვა ახლავს: ძალიან ბევრი ბოროტმოქმედი ყალბიყვითლად, ყაზახსტანიდან, კორეიდან...

როგორც ვთხრობთ, დუდაევის ხელისუფლებას სჭირდებოდა ისეთი ბიჭები, ჩვენთვის სუვერენიტეტს რომ შესწირავდნენ თავს ასე რომ, ერთი ხანობა ლაბაზანოვი პრეზიდენტის უახლოესი პირი იყო, მისი ხალხი უზრუნველყოფდა პრეზიდენტისა და ცვას და იმასაც ამბობენ, რომ ლაბაზანოვი ხშირად დახმარებას დუდაევის აპარატს უწევდა პირთა ლიკვიდაციას...

სანტერესია, რომ ლაბაზანოვი ავტოცოხასთან ერთად ფულის რიცხვად ხოლმე უბატონო ბავშვთა სახლში, ბატონობდა მოსუბებს, ეხმარებოდა სკოლებს — ერთი სიტყვით, მდიდარს ართმევდა, ღირბის აძლევდა... ბევრს იგი ჩვენთვის მუდამ მიანია.

დამდვილებით ძნელია თქმა, რა წარმოშვა კონფლიქტი დუდაევისა და ლაბაზანოვის შორის... მათ ურ-

თიერთობა გაუფუჭდა და დუდაევმა მოსთხოვა, რომ მას, როგორც ყაჩაღს, იარაღი ჩაებრებინა.

ამის საპასუხოდ ლაბაზანოვმა განაცხადა, რომ იბრძოლებს დუდაევის წინააღმდეგ და დაიკავს ხალხს, ხალხის ინტერესებს.

1994 წ. 14 ივლისს, დღის 4 საათზე მას თავს დაესხნენ. ეს მოხდა ქალაქის ცენტრში — ლაბაზანოვი ცხრასართულიან სახლში ცხოვრობდა... მთავრობამ გამოიყენა ტანკები, მსხვილკალიბრიანი ტყვიანობები, სერიოზული ბრძოლა გაიმართა და ამ შეიძლება დასასრულად რაიონში ძალიან ბევრი მოქალაქე დაიღუპა. ოპერაციაში „აფხაზთა ბატალიონი“ მონაწილეობდა. დაიღუპა ლაბაზანოვის ძმა, ბევრი მისი ახლობელი, ბევრსაც თავი მოჰკვეთეს...

ლაბაზანოვის მხრიდან დაიღუპა 21 კაცი, გაცილებით მეტი, დაახლოებით 100 კაცი დაკარგა დუდაევმა. თვითონ ლაბაზანოვი გაქცევა მოახერხა რა უკვე ამის შემდეგ დაბრუნდა დაიღუპა...

4 სექტემბერს ისევ მოეწყო ოპერაცია მისი ფორმირების ლიკვიდაციის მიზნით. სამთავრობო პოლკმა და „აფხაზთა ბატალიონი“ შეუტეეს ქ. არღუნს, 7-8 მებრძოლი დაიღუპა, 52 ტყვედ აიყვანეს. ლაბაზანოვი გაიქცა, სამთავრობო ძალებმა დიდაძლი ტყვეცა და იარაღი ჩაიგდეს ხელთ.

ამ კონფლიქტს დიდი ზეგავლენა არ მოჰყოლია.

ლაბაზანოვმა ნახსენებების საშუალებით მიაშურა და განაცხადა, რომ მოიკრებს ძაღს და პრეზიდენტს გაუმელოვება. საერთოდ, მას არაერთხელ უთქვამს, რომ დუდაევი მისი მოსისხლე მტერია და ვიდრე საბოლოოდ არ გაუსწორდება, არ მოსვენდება.

რუსლან ხასბულაზოვი — სამხედრო მისის ხელმძღვანელია და თავის მშობლიურ სოფელში — ტოლსტაია იურტაში იმყოფება. მან ძალზე ბევრი მტერი ჩაატარა, საკმაოდ მომუშაოდა ხალხში. უკანასკნელ ჟამს ტელევიზია ჩამოაყალიბა. ნახსენებების მხრიდან ამბობს, რომ დუდაევის რეჟიმი უნდა დაემხო. ასე რომ, მისი მისის სამხედრო ხასიათი ეჭვს იწვევს. მას ბევრი შეიარაღებული პირი ახლავს. დროებითი საბჭოს გადაწყვეტილების თანახმად, ნახსენებები არც ერთ პოსტს არ დაიკავებს, ის აცხადებს, რომ მისი ამოცანა მხოლოდ მშვიდობის დამკვიდრება და სხვა არაფერია. ისიც უნდა ითქვას, რომ ამ ბოლო ხანს, ნახსენებები თურქეთისკენ არ სწყალობს და ყველაწინააღმდეგ თავს არიდებს მათთან შეხვედრას...

შეშარ პაშტინბანოვი — ადრე აფხაზეთის OEXCC-ში მუშაობდა. იგი არასოდეს ყოფილა პრეზიდენტ დუდაევის მომხრე. 1989 წელს ავტურხანოვი საქციო საზოგადოების პრეზიდენტი გახლდათ, მას თავისი მეურნეობა ჰქონდა. საკარგელოს შს ორგანოში ის ყველაზე ახალგაზრდა მდიონი იყო, მსახურობდა სოხუმში, შემდეგ რაღაც უთანხმოების გამო, შს ორგანო დატოვა და მუშაობდა ორისტად.

ამჟამად ავტურხანოვი ზნაშენსკოვში დაბანაკებულია. იგი ჩვენთვის რესპუბლიკის დროებითი საბჭოს თავმჯდომარეა. ფიქრობენ, რომ ეს ადამიანი რუსეთის სპეცსამსახურების თანამშრომელია და მათი დავალები მოქმედებს. იარაღსა და საბრძოლო ტექნიკას ავტურხანოვი, ძირითადად, რუსეთიდან იღებს. ინტერვიუში

მან განაცხადა, რომ რუსეთიდან ელოდებიან დახმარებას და იმ ფულის, რასაც რუსეთი იძლევა, ხერხდება მოსახლეობისთვის პენსიებისა თუ დახმარებების გაცემა...

იყო შემთხვევები, როცა ავტურხანოვის გარემოცვიდან აიყვანეს რუსეთის კონტრაშვერვის ფედერალური სამსახურის თანამშრომლები, მაგალითად ცნობილი კონტრაშვერვის ფედერალური სამსახურის მე-6 განყოფილების უფროსი ინსპექტორი ხროშჩენკოვი.

ავტურხანოვს მოზღოვადან მისდის იარაღი და იგი თავადაც არ ძალავს, რომ რუსეთთან პირდაპირი ურთიერთობა აქვს.

თავად ავტურხანოვი არ ამბობს, რა პოსტი აქვს შეგულებული თავისთვის და მაინაო, რომ მხოლოდ რევერენდუმი და არჩევნები გაარკვევს ყოველთვის.

ბოლო ხანს შეინიშნება, რომ ოპოზიცია ერთიანდება, თუმცა, ზოგს ერთმანეთთან მაინც აქვს უსამოქმედო შეხვედრები.

ლაბაზანოვს ძირითადად უცქერენ, როგორც დამნაშავეს, რომელსაც დრომდე არავინ უპირისპირდება. მოლაპარაკების თანახმად, ლაბაზანოვმა უნდა დატოვოს ჩვენთვის პრეზიდენტის გადაყენების შემდგომ. ის თანახმაა, წავიდეს რსფსრ-ში და იქ აღმოსავლეთის თანამებრძოლების ასოციაციის უხელმძღვანელოს...

ნახსენებებისა და განტემირის შეიძლება ითქვას, მოყვრული ურთიერთობა აქვთ, თუმცა განტემირი ექსპერიმენტის სამშვიდობო მისიის ბოლომდე არ სწამს.

ამჟამად განტემირი ავტურხანოვთან იმყოფება. შეიძლება ითქვას, რომ ოპოზიცია ცდილობს, გაერთიანდეს და თავისი ძალები და გავეყნა დუდაევის წინააღმდეგ მიმართოს.

საზოგადოების აზრით, არსებული კონფლიქტი რუსეთის სპეცსამსახურების დიდი დამსახურებაა და ისინი მთლიანად მართლები სიტუაცია...

ადგილობრივი მოსახლეობა უკმაყოფილებას გამოთქვამს, რომ განსწავლეს ჩვენთვის ხალხის ზარდამცემი იმეტი, რომ დაპირსპირებული მხარეები ნებისთი უნებლად იმას აკეთებენ, რაც რუსეთს სურს და ა.შ. ბიზნესმენებს მაინაო, რომ დუდაევის დამოუკიდებლობაზე ყველაფერი დააყენა, პრეზიდენტის მომხრეების აზრით, რუსეთის სპეცსამსახურების მიერ მოსყიდული თანამშრომლები უთხრან ძირს ქვეყნის ძლიერებას. ერთი სიტყვით, ჩვენთვის ყოფნისას ძალაუფლებად ცოცხლდება თბილისის ომის სურათი და საკმაოდ მსგავსება შეინიშნება...

ხშირად გაისმის მოწოდებები, რომ „სკოლა ნახევარი მოსახლეობა გაწვედეს, რომ მეორე ნახევარმა დაღწიებით იცხოვროს“. ეს მოწოდება ჯანსაღ რეაქციას იწვევს ხალხში — მათ ომი არ სურთ, ეს აშკარაა. ამიტომ გაულწრელად ნათქვამ საყვედურებსაც ხშირად მოსმენთ მთავრობისა და ოპოზიციის მიმართაც. ჩვენთვის გატარებული ხუთი დღე, ინტერვიუები და საუბრები, ცხადია, საკმარისი არ არის, რომ სრულად გავერკვეთ შექმნილ ვითარებაში, მაგრამ, როგორც ჩანს, შეიარაღებული კონფლიქტი მართლაც გარდაუვალია...

6160 პირთაში

პირველი გვერდიდან

ტეზისა და დეკლარაციის მოსალოდნელი ვი-
ლებდით.

ფიქტობა, ძალზე დიდი შეცდომაა, როცა რატომღაც ერთ პორტს, მის კო-
ლექტივს სჯიან, მეორე პორტი კი გალა-
ტვირთულია. ამ მხრივ თავად ფოთის
პორტთან არანაირი პრეტენზია არ გა-
ვანია. პირაქით, ფოთის ნავსადგურის
უფროსი ვალერიან გეგეძე ტელეფონო-
გრამით გვაცხადებდა, რომ გემები რე-
ილზე დგანან და ბათუმში გადაიყვანეთ.
ამ გემებს კი აქვთ არ უშუბენ. საქმე ის
გახლავთ, რომ ტრანსპორტის ერთი
პორტიდან მეორეში გადასვენება გემ-
თმფლობელმა ტვირთის პატრონისგან
ან დამკვეთისგან უნდა მიიღოს უფ-
ლება. ეს კი ასე არ ხდება.

გემის მოცდენა დიდი ფული ღირს.
არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს იმას,
ვისი იხდის ამ ფულს — კერძო ფირმა თუ
სახელმწიფო, საბოლოო ჯამში მაინც
საქმელწიფო ხარაღდება, რადგან ეს
ფული ქვეყნიდან გადის არ შეიძლება
ვიღოთ, ან ახირებას უწივრებოდეს სახელ-
მწიფოს ინტერესებს. ბათუმის პორტთან
დაკავშირებული პრობლემები ნამდვი-
ლად ხელაღწერადია შექმნილი.

როგორც ჩვენთვის ცნობი-
ლია, ბათუმის პორტში სამუშაოების
შესრულების ღირებულება მცირედ,
მაგრამ მაინც უფრო ძვირი ღდება, ვი-
დრე ფოთის ნავსადგურში. ამიტომ
ხომ არ არიანდენ თავს ბათუმის
პორტს?

არავითარ შემთხვევაში ჩვენ
დავამტკიცეთ სამუშაოთა შესრულების
ტარიფები, რომელიც ეკონომიკისა და
ფინანსთა სამინისტროებმა მოიწონეს.
ეს ტარიფები აბსოლუტურად ერთნა-
ირია ბათუმისთვისაც და ფოთისთვისაც.

არსებობს ასეთი ბრალდებაც: თით-
ქოს ბათუმის პორტში ტვირთის დამუ-
შავებისთვის ტარიფით დაწესებული გა-
დასახადის გარდა კიდევ რაღაც დამატე-
ბით ფულს ითხოვენ. არც ეს ბრალდება
სამართლიანი და აი, რატომ? პირაქით,
ტვირთის დამუშავების დღიური ნორმა
300 ტონა, მაგრამ ტვირთის მფლობელი
სთხოვს დოკუმენტს, რომ დამატებით
იმუშაონ და 500 ტონა გადმოტვირთონ.
თუ დოკუმენტი დასთანხმდებიან, ბუნე-
ბრივად, დამატებით გასაძირკველია მო-
თხოვნი. წახალისების ამგვარ ფორმას,
ხშირად, ნავსადგურების ხელმძღვანე-
ლობაც მიმართავენ, რადგან თუ ნორმა-
ტიულ ვალაზე აღრე დამთავრდება გემის

დაცლა, გემთმფლობელი პორტს უხდის
ე. წ. დისახას ანუ პრემიას, რაც მოცდე-
ნისთვის დაწესებული ჯარიმის დახ-
ლოებით ნახევარს უდრის. ნავსადგურე-
ბის ხელმძღვანელობა ამ ფულის ნაწილს,
რა თქმა უნდა, წახალისების სახით მე-
შესს აძლევს. ეს ჩვეულებრივი პრაქტი-
კაა.

— რამდენი გემი შეხვდა საქარ-
თველოს საზღვაო სანაოსნოს საბჭოთა
კავშირის ქონების განაწილების შემდ-
გომ ანუ რა გავგანხილა დღეს?

— როდესაც საქართველო გამოვი-

სულიყო სურამნიძე:

„არ შეიძლება, ვიღაცის ასირიებს
ენიკაბოდს სახელმწიფოს ინტერესები“

და საბჭოთა კავშირის შემადგენლი-
დან, ავტომატურად გადმოგვეცა ის
გემი, რომელიც ჩვენს განკარგულე-
ბის იყო. აქედან ორი გემი იყო ნომადი-
სთვის საწყაის მიმწოდებელი, საქმე
ძველი, ჩამოსაწერი, დანარჩენები კი პო-
რმალურ მდგომარეობაში მყოფი ატ-
რანსპორტის ნომადები. საბჭოთა კა-
ვშირის ცენტრალიზებული სტრუქტუ-
რიდან გამოხვალისთანავე გავსაძირ-
კებოდა. ჩვენს მიერ გამოქვეყნებული
ფულიც კი მოსკოვში, „გენშეკ“-ში
„კომ“-ში ირიცხებოდა. ფაქტობრივად, გაბო-
ვოფის შემდგომ, ხელცარიელი, უკაბი-
კოდ დაკრძალი. ის ფული, რა, ივესი წი-
ლად იყო ბანკში დაგროვილი, დღესაც
გაყიწილია, პატარა თანხა. გასულიყო —
დაასლოებით 22 მილიონ დოლარი.

ჩვენი გემების სამუშაო ასაკი დაა-
ხლოებით 15 წელს უდრდა, რადგან 2
წლის გემებთან ერთად გვქვდა 22 წლის
გემებიც. ბუნებრივია, ძველი გემები შე-
საკეთებელი იყო. სახსრები არ გვქონდა,
გადავწყვიტეთ ერთი დიდი საწარმოე-
ბის შექმნა უცხოელ პარტნიორებთან
ერთად. პირველი ასეთი საწარმო იყო
„სინგლოჯორჯია“. გადწყდა სამი გემის
— „ცეკაია“, „ალეგსანდრე“ და „ალეონი“-
შეკეთება. დადგინდა ამ გემების, რო-
გორც ჯარისკაცების არსებობა — 2 მილი-
ონ 200 ათასი დოლარი. ეს გასულიყო
ჩვენი წილი. ჩვენმა პარტნიორებმა კი
თავიანთ თავს აიღეს შეკეთების ხარ-
ჯები. ჩვენივე მთავარია მესწავლე-
ბის დასაქმებ. სოციალური პრობლემა

ის გადაწყვეტილი და ამიტომ ავირთეთ ეს
გზა. სახსრებით ცხადად ვხვდებით, რომ
გემს კარგა ხანს ვეღარ ვიყიდით, რადგან
ნორმალური პარამეტრების გემი 30-40
მილიონი დოლარი ღირს. ასეთი ფული
არა აქვს სახელმწიფოს.

გემების განახლებისათვის სხვა
ფორმაც მოგვანახეთ. ამ ფორმამ დიდი
აღივრეთ გამოიწვია, მაგრამ შემდგომში
ვევლია დაუარსუნეთ ჩვენი არსეკანის
სისწორეში. სახელმწიფო, საუბრია ჩვე-
ნი გემების ექსპლუატაციაზე სხვა სახე-
ლმწიფოს, კონკრეტულად მალტის,

ზე მაღალ კატარაგის. მაშინა, რომ სა-
მგზავრო ხომალდები უკვე ფუფუნება
და დღესდღეობით საქართველოს ამის
საშუალება არა აქვს. გარდა ამისა, დღეს
ისე წახდა აღმასიების შეგნება, რომ
დიდ ზიანს მიაყენებენ ასეთ გემს. ამას
წინააღმდეგობა უწივრებოდა „რუსთაველი“-
და კრუზიდან რომ დაბრუნდა, კაპიტანი
ლამის ტვირთი, ისეთ დღეში ჩააგდეს
მგზავრებმა გემი.

— კიდევინს მხრივ რა მდგომარე-
ობააა სანაოსნოში? მოქმედებს თუ
არა ბათუმის საზღვაო-სანაოსნო სას-

დემიდა, რა თქმა უნდა, სასწავლო-მეტე-
რეოლოგი ბაზა ძალზე სუსტია, მაგრამ
იმედი გვაქვს, მანამაც კი უნდა მოხდეს
გამოსწორება.

— ისევე ბათუმის პორტის პრობ-
ლემას — საზღვაო სანაოსნოს დეპარ-
ტამენტისა და მინისტრთა კაბინეტის
ურთიერთობას დავუბრუნდეთ. რო-
დის მოგვარდება საბოლოოდ შექმნი-
ლი ვითარება?

— დღემდე მინისტრთა კაბინეტ-
ში ტრანსპორტის კურორება ვიცე-
პრემიერი ზურაბ კერვალიშვილი. ახ-
ლა ეს პოზიცია გადაეცა თამაზ ნადა-
რეიშვილს. რამდენიმე დღის წინ ჩა-
ტარდა სხდომა, რომელიც ტვირთ-
ბის განაწილებას მიეძღვნა. სხდომაზე
თამაზ ნადარეიშვილმა კაცკეორო-
ლად დააყენა საკითხი იმის თაობაზე,
რომ პორტების შორის ტვირთების
განაწილებაზე პასუხი აგოს მხოლოდ
საქართველოს საზღვაო სანაოსნოს
დეპარტამენტმა.

სანაოსნოს დეპარტამენტი მინისტ-
რთა კაბინეტის ურთაღმდეგო უწყვეტაა,
რომელიც თბილისში არ არის განლაგე-
ბული. ჩვენ რომ ვიცით მძლავრი საზო-
გო ქვეყანა, ცენტრალიზებული მმარ-
ველობა, ალბათ, აუცილებელიც იქნებო-
და და, ჩემის აზრით, ეს ასეც უნდა იყოს.
მაგრამ ორი პატარა პორტისა და ორთ-
ცდათიოდ გემის მქონე სანაოსნოს მ-
რთავს რთული სისტემა არ სჭირდება.
ამიტომ, მინისტრთა კაბინეტის გადაწყ-
ვეტილება საქართველოს საზღვაო სანა-
ოსნოს დეპარტამენტის ბათუმში დამ-
კვიდრების შესახებ, სახსრებით მართ-
ბულია.

შეიძლება ითქვას, რომ ბათუმის
პორტთან დაკავშირებული საკითხე-
ბი უკვე გადაწყდა. ვფიქრობ, ასეთი
პრობლემები საერთოდ არ იარსებებ-
და, რომ არა ცალკეულ თანამდებობის
პირთა ახირება და პირადი მოსა-
რებები.

თამაზ ნადარეიშვილი:

„პირველობისთვის
ბრძოლა და აპოკალიფსი
ქვეყნის წინსვლას აფერხებს“

პირველი გვერდიდან

სერიოზული მსჯელობა გეგნდა ამ საკითხ-
ზე. ევსაუბრეთ საქართველოს სანაოსნოს
ხელმძღვანელობას და მივიღეთ გადაწყვეტი-
ლება, რომ ამიერიდან ბათუმში საბაგაბო-
ლი სანაოსნოს დეპარტამენტი იყოს და-
არეგულირებს, რომელიც გემი სად შევსდეს
და არა ისე, როგორც აქამდე იყო — ვიდაც
თავისი სურვილისამებრ წაქეზდა ამ საკო-
თხებს. საქართველოს სანაოსნო აგებს პა-
ხუს, რომ ორივე პორტი თანაბრად დაიტ-
ვიროს.

ამერიკის შეერთებული შტატებისა და
ევროპის წარმომადგენლებთან ერთად შეი-
შავდა პუბლიკარული ტვირთების მიღების
ახალი პროგრამა, რომელსაც ბატონი ირაკლი
შენაღარიშვილი ხელმძღვანელობს. ამ პრო-
გრამის მიხედვით, ძალიან გაიზარდება ჩვენი
პორტების ტვირთბრუნვა. იგი ამჟამინდელი
100 000 ტონიდან იანვრის თვეში მილიონ
ტონას მიაღწევს. ტვირთბრუნვის გაზრდა
გამოიწვია იმას, რომ გარდა საქართველოს,
ასერბაიჯანის და სომხეთის ტვირთბრუნ-
ვა, ჩვენი პორტები მიიღებენ შუა აზიის ქვეყ-
ნებისთვის განკუთვნილ ტვირთსაც. წარმოი-
დგინეთ, რომ საქართველოს ნავსადგურებმა
უნდა უსრულელონ ყოველი საბჭოთა
კავშირის 15 რესპუბლიკიდან 8 რესპუბლი-
კისთვის განკუთვნილი პუბლიკარული ტვი-
რთების დამუშავება. ყოველივე ეს უზარმა-
ზარ საგაღურტ შემოსავალს მოუტანს რეს-

პუბლიკას. ბათუმში პირველი გემი 10
სექტემბერს შევიდა და შემდგომში ყოველად
გამორიცხვლია ნავსადგურის მოცდენა.

— მხარე არიან ჩვენი ნავსადგურები, რომ
ასეთ დატვირთვას გაუძლონ?

— მიმანია, რომ როგორც ფოთის, ისე
ბათუმის პორტები კარგად მოემზადნენ. დიდ
პრობლემებს ქმნიდა ელექტროენერგიის ნა-
კლებობა, მაგრამ შეუმნიშნია, ახალი გენერა-
ტორები, რომელსაც შეუძლია, დენის გამო-
რთვის შემთხვევაში 2-3 საათის განმავლო-
ბაში უზრუნველყოს პორტის მუშაობა. ჩვენს
თქმარტულ მონიტორინგში ყოველთვისაა მ-
ითივებული, რამდენ ხანს იყო გამორთული
ელექტროენერგია. აი, მაგალითად, უანასკენ-
ლი მონაცემებით, ფოთის პორტში 8 საათი
იყო გამორთული ელექტროენერგია, ბათუმის
პორტში დენი არ გაიშროთულა. განსაკუთრე-
ბით მძიმეა გამორთვები რკინიგზაზე. ასეთ
შემთხვევაში პორტაც ჩერდება.

— მით უმეტეს აუცილებელია გემების სწო-
რი განაწილება, რათა სწრაფად დამუშავდეს
ტვირთები. ამიტომ გაუგებარია, ვის აძლევდა
ხელს ბათუმის პორტის მლოკირება?

— ვფიქრობ, ეს პრობლემაც და,
საერთოდ, ამგვარი პრობლემები ხელაღწერად
იქნება. მე ვფიქრობ არა მარტო საზღვაო,
არამედ საპირფარეო ტრანსპორტსაც, რკინიგზას
და ასე შემდეგ. უკვე ვგრძნობ, რომ
კიდაც-კიდაცეები შეგნებულად ქმნიან წინა-
აღმდეგობებს, რათა ტრანსპორტმა არ იმე-
შაოს, ამჟამად მიჭირს მთელი ამ სურათის

დახატვა, მაგრამ, გაძლევთ სიტყვას,
რომ დაახლოებით ერთ თვეში ყვე-
ლაფერში გავერკვევი და მოვახსენ-
ებთ. აეროპორტის მაგალითზე გე-
ტყვი: თბილისის აეროპორტში პრა-
ქტიკულად არ არსებობს მგზავრების,
განსაკუთრებით კი უცხოელების მი-
ღება-გასტუმრების ერთიანი სისტემა.
მივედი აეროპორტში და განაცხადე, რომ
მე ვარ მგზავრი და გამაგებინეთ, როდის
უნდა მივიდე საბაგოსთან. როდის უნდა
გავიარო სასაზღვრო კონტროლი, რეგისტრა-
ცია, საპასპორტო და უშიშროების სამსახუ-
რის შემოწმება. ვერ გამაგებინეს, რადგან
ეს სტრუქტურები აეროპორტში ერთმანეთს
არ ემორჩილებიან. ყველას მიაჩნია, რომ
თვითონ უნდა იყოს პირველი და იქნება
ქაოსი, უწყვეტილობა. ხად ხდება, რომ
შამპანურის ყუთებით თვითმფრინავის ტრაპ-
თან აცხლებდნენ მგზავრებს? იძულებული
ვარ, თავად დავხვედ უცხოეთის თვითმფრი-
ნავებს და ჩემი თვალისთვლები. რომ
ველურებივით გვიყვრებენ ჩამოსული სტუმ-
რები.

თქვენ მითხრეთ, ვინ ქმნის ხელაღწერად
პრობლემებსო. ვინ და სწორედ ის ძალები,
რომლებსაც ვერ გაუყვიათ მოქმედების და
გავლენის სფეროები. განა საკამათია, რომ
საქართველოს მიწა-წყალზე ჩამოსულ სტუ-
მარს მესაზღვრე უნდა დახვდეს, მაგრამ...
საქართველოში ყველას პირველობა სურს.
უცხოელები დაგვიცინიან, საქართველო

აპირიდან სანაოსნოს
დეპარტამენტი თვითონ
გადაწყვეტს, რომელი
გემი სად შევიდეს

ის ქვეყანა, რომელსაც მთელი მსოფლიოს
მიმართება შეუძლია მინისტრებით და
დირექტორებით.

— თქვენამდე ვინ კურორება ტრანსპორტს
— ჩემამდე ყველა სახეობის ტრანს-
პორტს. მათ შორის სანაოსნოსა და ნავსა-
დგურებს. კურორება ბატონი ზურაბ კერ-
ვალიშვილი. მე თავს შევიკავებ მსჯელობი-
სგან, თუ რა და როგორ კეთდებოდა მაშინ
ეს ჩემი სტილი არ არის. ფაქტია, რომ
პრობლემები მრავლად იყო. ამ პრობლემებს
გადაწყვეტა დღეისთვის უმოგვრესი ამოცანაა
ხეშოთ ვახსენე პუბლიკარული ტვირთების
მიღების ახალი პროგრამა, რომლითაც ერ-
თხელ კიდევ ესმება ხაზი ჩვენი ქვეყნის
უაღრესად მნიშვნელოვან გეოპოლიტიკურ
მდებარეობას. საქართველო რეალურად ხდება
ევროპა-აზიის დამაკავშირებელი დერეფანი.
ეს უზარმაზარი შემოსავლის წყარო იქნება
ქვეყნისთვის. მაგრამ, ამავე დროს, დიდ
პასუხისმგებლობასაც გვაკისრებს. ამიტომ
აუცილებელია პრობლემსტური საკითხებისა
დმო სახელმწიფოებრივი მდგომარეობა. პირველი
ბისთვის ბრძოლა და ამბიციები ქვეყნის
წინსვლას აფერხებს.

1921 წელს, საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, ბევრი პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწე იძულებული შეიქნა სამშობლოდან გახსნულიყო. ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ლიდერმა, თავისი დროის გამოჩენილმა პოლიტიკურმა მოღვაწემ სპირიდონ კელიამ საქართველოში დარჩენა არჩია, რადგან სწამდა, რომ სწორედ აქ, მტერთან პირისპირ უნდა გაეგრძელებინა თავისუფლებისთვის ბრძოლა. 1922 წელს სპირიდონ კელია დააპატიმრეს. მან ერთი წელი გაატარა მტკვნისა და ე. წ. „გუბერნსკის“ ციხის საკნებში. ამის შემდეგ, იგი ეტაკით ჩაიყვანეს ბათუმში და საზღვარგარეთ გაასახლეს. უცხოეთშიც, 1948 წლამდე, კიდევ ლევილის სასაფლაოზე დაიმკვიდრებდა სამუდამო სასუფეველს, სპირიდონ კელია აქტიურად მოღვაწეობდა პოლიტიკურ და ლიტერატურულ ასპარეზზე.

„დამფუძნებელი კრების წევრნი! არასოდეს ასეთის სიმკაცრით არ გამოიქმნა წინააღმდეგობა სინამდვილესა და იდეოლოგიას შორის. ის გარემოება, რომ ჩვენ დამფუძნებელ კრებამ 127 მტრის სოციალისტის წინააღმდეგობა დაიწყო, ეს გარემოება გვიჩვენებს, რომ სურვილი და დიდი რწმუნაობა უძღვრია სოციალიზმის დასამყარებლად და სინამდვილის გარდასაქმნელად. ეს გარემოება თანაც გვეჩვენებს, რომ საქართველომ გადარჩა საკუთარი თავის გადარჩევისათვის. ეს გარემოება თანაც გვეჩვენებს, რომ საქართველომ გადარჩა საკუთარი თავის გადარჩევისათვის. ეს გარემოება თანაც გვეჩვენებს, რომ საქართველომ გადარჩა საკუთარი თავის გადარჩევისათვის.“

პირველად საქართველომ თავის თავი დაიბარა და დაიყვანა, პირველად მთელი ქართველი ხალხი დაეფუძლა თავისი ქვეყნის მართვა-გამგეობას; ეს პირველად არჩია და შეადგინა დამფუძნებელი კრება, რომელმაც საქართველოს ძირითადი კანონები უნდა დასწეროს. ამით ისტორიამ დიდი მოვალეობა დაგვატოვა. ჩვენს ნაოქმედებს და ნაწარმებს ისტორიამ წაიკითხავს და განსჯის. ჩვენი დღევანდელი ნაოქმედი გავსაზრდევს მომავლის მომართულებას და ბედს. და სწორედ ამიტომ ჩვენ ვერ ვიქნებით თავისუფალი და ჩვენი ქვეყნის ამჟამინდელი ჩვენი უფლების მომხრეები, ჩვენს მოქმედებაში, საქართველოს მართლად მიმდინარეობს ჩვენი აქ ყოფნა ერთი წუთით და ამ წუთით არ უნდა შევიწყლო ჩვენი ქვეყნის შედეგება, იმის ნიშნები კი ბევრად ბევრია ჩვენს ყოველდღიურ მოქმედებაში. პირველი საქმე, რომელიც უნდა დამფუძნებელ კრებას გაეკეთებინა, მთავრობის შედგენა იყო; ეს უკვე მოხდა და ახალი მთავრობა წარსდა კიდევაც დამფუძნებელი კრების წინაშე. ეს მთავრობა ჩვენი უფლების მომხრეა. მისი შემადგენლობა იგივეა, რაც საქართველოს პარლამენტის დროს იყო. არავითარი ახალი კლუზები არ არის. არავითარი ახალი კლუზები არ არის. არავითარი ახალი კლუზები არ არის. არავითარი ახალი კლუზები არ არის.

14 მარტს მთავრობა წარსდა ჩვენს წინაშე თავის მოქმედების ანგარიშით. 21 მარტს მან დაგვიხატა მომავალი მოქმედების პროგრამა. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ 21 მარტის შემდეგ ჩვენი მთავრობის ძირითადი შენედელები და პროგრამა ვერ გამოიკვლიბოდა და დარჩებოდა, რაც 21 მარტამდე იყო. ამიტომაც მისი მომავალი მოქმედება რომ გამოვიცნოთ, საქმარისა გადავხედოთ მის წარსულს, იმას, თუ რას წარმოადგენდა იგი დამფუძნებელ კრების მოწვევამდე.

ერთი უმთავრესი აქტი საქართველოს ცხოვრებაში — საქართველოს დამოუკიდებლობა — მოხდა ჩვენი მთავრობის პოლიტიკისა და მთელი მოქმედებების წინააღმდეგ, საიდანაც მთავრობა არის გამოხული. მეორედ, რაც ძირითადი და ცენტრი და რომლის გარშემოც ტრიალებს მთელი ქართველი ხალხის ენერგია და პოლიტიკა, ჩვენი მთავრობის მისწრაფება არ წარმოადგენდა და მის განხორციელებაში მას არც ფსიხოლოგიური მონაწილეობა შეუძლია და არც მოქმედებითი. ეს მოვლენა აღნიშნული იყო თვით მთავრობის თავმჯდომარის სიტყვაში. ცხადია, რომ ის მთავრობა, რომელსაც საქართველოს პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობის ძიება თავის დღეში არ ჰქონია და რომელმაც მხოლოდ გარემოების ძალდატანებით ჩაიბარა უკვე და-

«ჩვენს ნაოქმედებს და ნააზრებს ისტორია ნაიპოითხავს და განსჯის»

მოუკიდებელ საქართველოს მართვა-გამგეობა, ცხადია, რომ ასეთი მთავრობა ვერ გამოიჩენდა იმ შემოქმედებით სახელმწიფოებრივ პოლიტიკას, რომლითაც მხოლოდ შეიძლებოდა ამ ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფო შენობის აგება და გამაგრება. აქედან წარმოსდგა მთელი რიგი შეცდომების საშინაო და საგარეო მოქმედებაში. ეს ხალხი ფსიქოლოგიურად მოუზადებელი იყო ეროვნული სახელმწიფოს შექმნისათვის. მისთვის გუგუბარი იყო სახელმწიფოებრივი პოლიტიკა, რომელიც ყოველგვარ უაღრეს კომპრომისს თხოულობს ამის ნაცვლად ეს ხალხი აწარმოებს ცალმხრივ და დამკისკველ პოლიტიკას, იდეა კლასობრივ ბრძოლის ნიადაგზე და საზოგადოებაში სთესდა „კამაის“ და შეურიგებლობის იდეოლოგიას. ის გარემოება ნაკლებად იყო საზოგადოებრივი საქართველოს იმ ნაწილებში, სადაც ქართული უთნოვრება, სადაც ტერიტორია მთლიანად ქართველებით იყო დასახლებული, სადაც შეგნება და ფსიქოლოგია წმინდა ეროვნულია. ხოლო ასეთი პოლიტიკა დამლუჯი და საბედისწერო შეიქმნა საქართველოს იმ ნაწილებში, სადაც სხვა და სხვა ისტორიის დროს ან ეთნოგრაფიული ერთეულები ან თუ ეთნოგრაფიული ერთეულობა შენახულა, სამაგიეროდ ფსიქიკით და შეგნებით გადაგვარებულია.

და მართლაც მთავრობას საქართველოს განაბარა კუთხეებში შეცდომა შეცდომამდე მოდის. სოხუმის ოლქი, ბათუმის და ზაქათალის ოლქები, იგივე ბორჩლო, ახალქალაქის და ახალციხის მაზრები, ყველა ეს კუთხეები ერთი ციკხალი სურათია ჩვენი მთავრობის შემცდარი პოლიტიკისა.

ამავე პოლიტიკის შედეგი იყო საქართველოს სრული იზოლიაცია მუხობელ სახელმწიფოთაგან, როგორცაა ადრეებიჯანი, მთელითა რესპუბლიკა და სომხეთი. ეს იმდენად მოხდა, რომ მთავრობის პოლიტიკა, რომელიც რევოლუციონერ-სოციალისტების პროგრამას ადევნებდა, ვერ შეურიგდა და არ დაიწყო მუხობელი სახელმწიფო, რომელიც ძალიან შორს იყვნენ სარევოლუციო სოციალიზმის პროგრამასთან. საქს მთავრობა ამ სახელმწიფოებთან დაახლოებას ეროვნული სახელმწიფოებრივი საზომითა და საჭიროებით კი არ აკეთებდა, არამედ პარტიულ იდეოლოგიის თვალსაზრისით და ამიტომაც განმარტებული რჩებოდა. მისი მოქმედების ხასიათი მუდმივი მერყეობა ქანობა ერთი მხრივ ამ მუხობელ ინტერნაციონალურ პოლიტიკას, და ნამდვილ ეროვნულ სახელმწიფოებრივ პოლიტიკის შორის, მეორე მხრივ. და იგი დღესაც ამ ყოფნაშია. მთავრობას დღესაც არა აქვს გამოკვეთილი სახელმწიფოებრივი შემოქმედების ორიენტირება, ის თუ რომელ პრინციპს მისცეს უპირატესობა და სახელმძღვანელოდ გაიხადოს, მოსკოვის პრინციპი თუ პარიზისა. დღეს ეს ორი ცენტრი მთელს ევროპას და ამერიკაში. ორი ცენტრი გარს იკრებს განსხვავებული იდეოლოგია და მეთოდის ხალხებს. ერთმეორის უარყოფით ღირებულებებს შეიცავს ჩვენი მთავრობის პოლიტიკა და არ ჩანს, თუ საითკენ იხრება ის. და ეს გუარკვევლობა უაღრესად მაგნებელია და საზოგადოებრივი. თუ ერთი მხრივ, ჩვენ მთავრობას მოსკოვის ცენტრისადმი ფრაქციული სიძულვილი აქვს, მეორე მხრივ მასთან პრინციპული

სიყვარული აკავშირებს, მაშინ, როცა პარიზის ცენტრი ჩვენი მთავრობისათვის მხოლოდ და მხოლოდ პრინციპიალური მძულვარების საგანს წარმოადგენს. ეს გარემოება ხელს უშლის იმას, რომ საქართველოს იდეა ანტანტის იდეამ დაინათესაოს.

ამნარიად, მთავრობის პოლიტიკა შინ გასუსტებს, გეოგრაფიკულ ტერიტორიას, გამოკვეთილ მუხობელ სახელმწიფოებისაგან და განმარტებით დაგვსვა მან აქაც ვერ შეგვარიგა იმ ერთადერთ ორიენტაციას და ცენტრს, რომელიც დღეს წესიერებისა და სახელმწიფოებრივი სიმტკიცის იდეას წარმოადგენს.

მეორე მხრივ, ახალგაზრდა სახელმწიფოს გამაგრებისთვის, იმ პირობებში, რა პირობებშიც ჩვენ აღმოვჩნდით, აუცილებელი იყო წესიერი ჯარის შექმნა, ჩვენი მთავრობის პოლიტიკა კი ამ საქმეს იმ თავითვე მტრულად შეხვდა, კინაღამ იგი წლობით აღიზარდა ამ რეგულიარი ჯარის სიძულვილში, რადგანაც მისი მისწრაფება საერთაშორისო გათარალება იყო. ეს იდეალური შეხედულება, პრინციპიალური პოზიცია ამ საკითხისადმი მან პირდაპირ ჩვენს სინამდვილეში გადმოიტანა და ჯარის შექმნა შეიჭრა, თითქმის შეუძლებელი გახდა.

ამგვართ, ორი გარემოება, — ერთი მხრით, შეუძლებლობა იმისა, რომ ჩვენი მდგომარეობის შესაყარი ჯარი შექმნილიყო, ხოლო, მეორე მხრით, ფართო ლოზუნგები და ინტერნაციონალური პოლიტიკა, — აი, ეს ორი ფაქტორი საქართველოს გამაგრებას ხელს უშლიდა. ჯარის შექმნის მაგიერ მთავრობა ინტერნაციონალისტურ სოლიდარობის ფრაზებს რაზმავდა. შედეგათ ბორჩლოს საქმე მივიღოთ. ბორჩლოს შემთხვევა აშკარად მოწმობს, რომ ჩვენი მთავრობა მძობა-ქრთობის ფრაზეოლოგიას არ შეირჩენოდა და საქლო დროზე გაეფერისხილებოდა, მაშინ საქართველოს თავზე არ დაატყდებოდა ის სირცხვილი და უბედურობა, რომელიც ბორჩლოში მოუვიდა. ეს მაზრა, საქართველოს უღაო ნაწილი თვით ჩვენი მთავრობის აზრითაც, ნაწილად ჩამოგვეჭრა და ნაწილად კიდევ სადავით გახდა. და ამის საბუთზე ჩვენ მთავრობას თავისი ხელიც უწერია! აქედან გამომდინარე კატეგორიულად აზრს საქართველოს რომ დროზე მთელი საჭირო ზომები, მტერი ბორჩლოში ვერ შემოვიდოდა და ბორჩლოს მაზრა დღესაც მთლიანად საქართველოს ხელში იქნებოდა. მაგრამ, სწორედ იმდენი, რომ მთავრობას არ ჰქონდა ალღო და ინსტიქტი მტრის ცნობისა, სწორედ იმდენი, რომ მთავრობა კიდევ სოლიდარობაზე ლაპარაკობდა, როდესაც მტრის ჯარები გზალებით უკვე თბილისისკენ მოდიოდნენ, აი სწორედ იმდენი მოგვივიდა ბორჩლოს კატასტროფა.

რომ ამ საგანს თავი დავანებოთ და შევეხებით მთავრობის მოქმედებას წმინდა მინაურ პოლიტიკის ფარგლებში, ჩვენ აქ მწუხარებით უნდა აღვნიშნოთ მისი სრული უსუსურობა და ფსიქოლოგიური მოუზადებლობა სახელმწიფოს შექმნის საქმისთვის.

ძველი წყობილების შენობა დანგრეულია და ახალის სიმტკიცე აქამდის ვერ ავაგეთ; სასამართლოს დამოუკიდებლობა, რომელიც ყოველგვან და ყოველ

რეჟიმის პატიოსანი მამულიშვილის უმთავრეს საზრუნავს შეადგენდა, საქართველოში არ არსებობს. სასამართლო ადმინისტრაციის გაუღების ქვეშ იმყოფება. ახალი დემოკრატიული წესი სასამართლოს ინსტიტუტის შესაქმნელად ვერ გამოვიყენეთ ისე, როგორც საჭირო იყო; არჩეულ მოსამართლეთა შორის ბევრი ისეთია, რომელიც ამ თანამდებობისთვის სრულიად გამოუსადეგია. ამ ორ მომენტით იწყება სასამართლოს გაზრწა და თუ საქმეს დროზე არ მივეშველით, სასამართლოს გაზრწას თან მოყვება საზოგადოების დამლა-გათახსირებაც.

ადმინისტრაცია ვერ დგას თავის დანიშნულების სიმაღლეზე, იგი პარტიული ანგარიშის გამასწორებელი აგენტი უფროა, ვიდრე სახელმწიფოს ცხოვრების წესიერების აგენტი.

უმთავრესი ძარღვი ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრებისა, რაზედაც ჩვენი მომავალი ჰქოდა, ვახლავთ ჩვენი ეკონომიური ვითარება. გარედან რომ არაკეთილ ნიფათი არ მოგველოდეს და საერთაშორისო ურთიერთობაში ჩვენი დამოუკიდებლობა სრულიად უზრუნველყოფილი იყოს, ვიმეორებ, რომ ამ მხრივ საქართველოს არავითარი შიში და ნიფათიც რომ არ მოელოდეს, მაშინაც გვექვეყნა ჩვენი ნორში ქვეყნის ბედს, რადგან ჩვენი ეკონომიური ცოვრება ისეთი წესით მიდის, რომ შეუძლებელია კატასტროფამდის არ ჩავასწიოთ. ვის მიუძღვის ამამი ბრალი? რა თქმა უნდა, ერთ წუთსაც არ უნდა დაგვარვით მხედველობიდან ის საერთაშორისო მდგომარეობა, რომელიც დღეს არსებობს, რომელიც ართულებს და ასწულებს ეკონომიურ ცხოვრებას, ნორმალურ ეკონომიურ საქმიანობას. ეს ერთი მიზეზი უნდა სახეში ვიქონიოთ, როდესაც დღევანდელი ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ-ფინანსიურ მდგომარეობას ვინილავთ. მაგრამ ამის გვერდით არის ადგილობრივი წმინდა სუბიექტური მეორე მიზეზი, რომელიც ხელს უწყობს ჩვენს ეკონომიურ დამლა-განადგურებას. აი, სწორედ აქ არის ჩვენი მთავრობის სოციალისტური ცოლი და დანაშაული. 1918 წლის შეიდი თავის თავისუფლება ჩვენმა ძველმა მთავრობამ 26 მილიონი ვალით დაამთავრა. მომავალ წლისთვის იგივე მთავრობა ერთი ორად მეტ ვალს ვარაუდობს. მთელი ქონება, რომელიც საქართველოს თავის წილად დარჩა ძველი რეჟიმისაგან დამოუკიდებლობის გამოცხადების აქტით, ერთ განმს წარმოადგენდა, დიდ განმს, რამაც ფინანსიურ-ეკონომიურად დიდი დახმარება გაგვიწია ამ თუ იმ საჭიროების დაკმაყოფილების საქმეში. სახელმწიფოს ამ ქონებიდან ბევრი რამ, რა თქმა უნდა, უთავბოლოდ დაეკარგა. დღეს ეს მზამზარეული ქონება გამოგველია, აღარ გვაქვს; ასე რომ, მომდინარე წლის ვალი სწორედ ამის გამო, გაიღვებით იმაზე მეტი იქნება, რაც ნავარაუდევია ჩვენი ბიუჯეტით. ვალით ცხოვრობს მთელი სახელმწიფო, ვალით ცხოვრობენ ჩვენი თვითმმართველობები. ამავ დროს ფულის ფასი თანდათან ეცემა და ცხოვრება უფრო და უფრო ძვირდება. მოხალიდნელია ჩვენშიც ის მოხდეს, რაც საფრანგეთში რევოლუციის დროს, როდესაც ზოგი პირველი საჭიროების საქონელი მისი წონა ქალაქის ფული ღირდა. თქვენ წარმოიდგინეთ პროგრესიულად საზოგადოების გაძვირებისა და ფულის გათფების სელა და

მაშინ დაინახავთ თქვენ დამოუკიდებლობის საფრთხესა და კატასტროფას და აქამდის არავითარი ღონისძიება არ იყო მიღებული მთავრობის მიერ, რომ ქვეყნის ეკონომიური მდგომარეობა გამოებრუნებინა. მთავრობას არ სურს ისარგებლოს იმ ნაცადის და ერთადერთი გზით, რომლითაც ყოველგვან და ყოველთვის შექმნილა და დაგროვდა ხალხის სიმდიდრე. არ არის არავითარი გარანტია, რომ შესაქმნეს შეუძლია თავისი მოძრაობა და უძრავი ქონება თავისუფლად მოიხმაროს, დამოუშაოს გადაატრიალოს. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ჩვენი ბანკები და სხვადასხვა საკრედიტო დაწესებულებები თავიანთი ოპერაციების არ აწარმოებენ, მათ დაჰკარგეს ნდობა. ხალხს ბანკებში ფული აღარ მიჰქვს, როგორც ის იყო უმაღ. სოფლის ხალხი, ვის ხელშიც დღეს მთელი ფულია თავმოყრილი, უნდობლად უცქერის ბანკებს, იმიტომ, რომ დარწმუნებული არ არის, რომ თუ იქ ფული შეიტანა, მას უკან მიიღებს საჭიროების დროს. დღეს მწარმოებელი კი მარტოც სოფელია, ქალაქში მას შემთაქვს თავისი ნაწარმოები და ქალაქიდან მასვე სისტემატორად ფული გააქვს. ამ ფულს იგი მინ უძრავად აბიხავებს. ეს ფული, ამნარიად, ტრიალიდან გამოდის და ჰკარგავს, საზოგადოებრივულებას მისი ფასი თვით მისი პატრონისთვისაც ეცემა. იმავე დროს სოფლის მეურნეობა თანდათან კრიზისში შედის. რევოლუციური წესით მიწის საკითხის გადაჭრამ ვეღვა დაახარა, საერთო მეურნეობა დასცა და სარგებლობა ვერცის მოუტანა. თუ წმინდა პოლიტიკურ სფეროში რევოლუცია ადვილად ასატანია, ეკონომიურ ცხოვრებაში ასე არ განლავთ; რევოლუციონერულ ღონისძიებას აქ პირდაპირ ღანგრევა და განადგურება შემოაქვს. ამ წესმა მთელი ერთი ნაწილი საზოგადოებისა ქეჩამი უსახსრო დაჰყარა, ხოლო საზოგადოების მეორე ნაწილი მტაცებლობა და წა-

დასასრული მ-6 გვამრზხ

«ჩვენს ნამოქმედებს და ნააზრებს ისტორია წაიკითხავს და განსჯის»

მე-5 გვერდიდან

რომელიც ინსტიტუტ აუშვა, საერთოდ სოფლის მეურნეობაში არც-დარევა და ანარქია შეიტანა. ამის ავტორია ჩვენი მთავრობა. მაგრამ როგორც სხვა დარგშიც, მან აქაც კისერი მოიტეხა და ლოლიკურ წინააღმდეგობაში გაიხლართა. თუ შემპოლის მიმართ იგი დაადგა საკუთრების უარყოფის გზას და მიწები სრულიად უსასყიდლოდ ჩამოართვა, უზიარებელი და მცირე მამულიან გლეხების მიმართ კი საკუთრების პრინციპს დაადგა — ამ კატეგორიის მიწის მუშებს მთავრობა მხოლოდ სასყიდლოთ აძლევს ჩამორთმეულ მიწებს.

ასეთი უსისტემო და ულოგიკო ეკონომიური პოლიტიკა, რომელიც სარევოლუციო დემაგოგიას ვერ გასცილებია და შემთხვევითი პარტიული ზრახვებისთვის არის მოგონილი, ქვეყნის ეკონომიურ მდგომარეობას ვერ მოაგვარებს და სოფლის მეურნეობასთან ერთად ჩვენი ქვეყნის გაჭირვება-მრევნეობასაც განაღებებს.

საქონლის გატანა-შემოტანა გამწვანდა. მთელი 7-8 თვის განმავლობაში მთავრობამ თავისი ბეცი ბოლიტიკით საქონლის გატანა-შემოტანა შეაფერხა, და მხოლოდ ეს, როგორც ეს მთავრობის ოფიციალურ პრესაში ირკვევა, იგი ადგება იმ გზას, როგორც მისგან ყოველ-

ვის უშედეგოთ მოვიტხოვდით, ეს არის თავისუფალი და კერძო ინიციატივის გზა.

მრევნეობის საკითხი ჩვენში კიდევ უფრო უნებგეშა. არავის არ აქვს გარანტია, რომ თუ საქმე დაიწყო, რაიმე დადებით შედეგებს მიაღწევს. მუშების პროფესიონალურ კავშირების საკითხი, მათი დღევანდელის ფორმით პირდაპირ შეუძლებელს აქოფს ეკონომიურ საქმიანობას. ამ მიზეზების გამო ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ ცხოვრება მიექანება უფსკრულსაქვენ. ენლა უკვე თვით სოციალისტებისთვისაც ცხადია, რომ მისი გამოხრუნება სოციალისტურის წესით და ექსპერიმენტებით ყოველ შეუძლებელია, და რაც უფრო მაღე დაადგება მთავრობა ნაცად და საიმედო ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებრივ შემოქმედების გზას, მით უფრო მაღე და ადვილად შეიძლება ჩვენი ეკონომიურ-ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესება და ჩვენი სახელმწიფოს კონსოლიდაცია. მან უნდა დაგმოს სარევოლუციო სოციალიზმის გზა და მოიპოვოს ხალხის თვალში ნდობა, მოიპოვოს ნდობა ყოველი მესაკუთრე-მეურნის და ვაჭარ-მრევნელის თვალში. ამის გარანტიებს კი მთავრობა არ იძლევა, და მაშინ, როდესაც თავის დეკლარაციაში ისეთ წვრილმანსაც კი აღნიშნავს, როგორიცაა სანიტარული ზომების მიღება, იგი საჭიროდ არ სთვლის უთხრას სოფლის ხალხს და ქალაქის ვაჭარ-მრევნელებს,

რომ მათი ნამუშევარი, პირადი ინიციატივით ან თაოსნობით შექმნილი საქმე და ქონება ხელშეუხებელი იქნება. მთავრობას ვერ გაუბედნია, ან თუ არ სურს საქმე-წნოთ და ხმაშალა იცნოს მესაკუთრის უფლება თავის საკუთრებაზე! ხოლო თუ ეს არ მოხდა, ყოველ შეუძლებელი იქნება ჩვენი მდგომარეობის გამოხრუნება.

თუ რაიმე დადებითი იყო მთავრობის მოქმედებაში აქამდის, ეს იმდენად ხდებოდა, რამდენად იგი ხანდახან უახლოვდებოდა თავის პრაქტიკასა და მოქმედებაში იმ ბურჟუაზიულ ზომებს, რომლის დიდი შემოქმედებითი როლი ცხოვრებით და გამოცდილებით არის დადასტურებული, ხოლო რამდენად იგი შორედებოდა ამ ნაცად იარაღს და წაისოცი-ალისტ-რევოლუციონერებად, იმდენად მეტ ზიანს აძლევდა ჩვენს შინაგან და საგარეო მდგომარეობას.

როგორი უნდა იყოს მომავალში ჩვენი დამოკიდებულება ამგვარი წარსულის მქონე მთავრობისადმი. მთავრობის მომავალი პოლიტიკა იქნება გაგრძელება მისი წარსული პოლიტიკისა. ხოლო მისი წარსული პოლიტიკა, როგორც ეს დავინახეთ, აღსავსეა მრავალი და საბედისწერო შეცდომებით. იგი პრინციპიულად მიუღებელია, რადგან სახელმწიფოს და საზოგადო ცხოვრების ამშლელია და არა დამლაგებელი. ამიტომ თავისთავად ცხა-

და და აშკარა, მთავრობას ეს ხილ ნდობას ვერ მივცემთ. მრევნეობაში მოქმედებაში, მაგრამ არის ერთ-სავეიერი, გარდევალად ყველასთვის საგაღმებელი საკითხი, უზენაესი საგაღმებელი კატეგორია — ჩვენი ქვეყნის თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის საკითხი. ამ საკითხში ყველა მთავრობასთან ვიქნებით, ყოველ გასაჭირის დროსა. დანარჩენ საკითხებში, სადაც მთავრობის რევოლუციური სოციალიზმის მისწრაფება და მეოთხე, პრინციპულ და საქმიან ოპოზიციას დაედგებით, რადგან დღევანდელი მთავრობა მხოლოდ შეიძლება დადგეს გამოსადეგი, როდესაც იგი თავის თავს რადიკალურად გარდაქმნის. მთავრობის მუშაობა იმდენად იქნება პოზიტიური და სასარგებლო ჩვენი ქვეყნისთვის, რამდენად იგი თავის მომავალ მოქმედებაში თავის წარსულს დაუპირდაპირდება; რამდენად იგი შესძლებს თავის უარყოფას და დაადგება ნამდვილ ბურჟუაზიულ დემოკრატიულ გზას, იმდენად უფრო სასარგებლო და უფრო სწორი იქნება მისი ნაბიჯი და უფრო მტკიცე ჩვენი ეკონომიური მდგომარეობა. მისი წარსული პოლიტიკის გაგრძელება კი ჩვენს ქვეყანას დაუპავს და განადგურებს.

ამით ვამთავრებ მთავრობის დეკლარაციისა და ანგარიშის მოკლე განხილვას და დასასრულს უნდა მხოლოდ სურვილი გამოვთქვა, რომ დამოუხმებელ კრებამ, რომელსაც დაეკავია ჩვენი ქვეყნის დაფუძნება, გამოიჩინოს საჭირო გონების სიფხიზლე და უტოპიურს ანთებაში არ ჩასვას ჩვენი ქვეყნის ბედი და მომავალი.

სპირიდონ კაღი

დისკლეი

სამკითხველო

ვანტასტიკა

რიჩარდ პარპერი (ინგლისი)

ურჩიკად ქცეული ბიჭის ამბავი

— მისმინე თომის, — ვუთხარი მე, — მოთმინების ფიალა ამევსო. ორ წუთს გაძლევ, ან როგორც წესია ისე დაჯდები და საქმეს მიხედავ, ან არადა საბაღე ურიკად გაქცევ და ეგ იქნება. გაიგე? უკანასკნელად გაფრთხილებ, იცოდეს!

ცხადია, თომისი ერთადერთი არ იყო: მთელი კლასი მომართულივით აქეთ-იქით ტრიალებდა. თომისს კი, უბრალოდ, გაუმართლა ზუსტად იგი რომ ავირჩიე.

ქარიანი დღე იყო. ასეთ დღეებში ბავშვების დამორჩილება ძალზე ძნელია. თანაც ვიცოდი თომისის მამამ საფეხბურთო ლატარეაში კარგი დიდი თანხა მოიგო, ასე რომ, ბიჭი ჩვეულებრივზე მეტად იყო აღგზნებული. მაგრამ თუ დაიწყებ, დათმობაზე წასვლა აღარ შეიძლება...

სამი წუთის შემდეგ ისევ თომისს მივმართე:

— აბა, რამდენი მაგალითის ამოხსნა მოასწარი?

— ჯერ მხოლოდ დღევანდელ რიცხვს ვწერ... — უნდოდად მიპასუხა მან.

— მე, შენ, უკვე გაგაფრთხილე! და მაშინვე დაბერილობორბლებიან, ახალ, წითელ საბაღე ურიკად ვაქციე.

კლასი უცებ ჩაჩუმდა, დაინახეს, რომ ხუმრობა მართლა დამთავრდა. დარჩენილი ნახევარი საათი მხეცებივით იმუშავეს და უამრავი მაგალითი ამოხსნეს. ზარი დაირეკა და ყველა ეზოში გაეყარე, რათა სამოქმედო ასპარეზი გამეთავისუფლებინა.

— კარგი, თომის, — ვუთხარი, — შეგიძლია ნორმალური სახე დაიბრუნო.

მაგრამ არაფერიც არ მოხდა.

ჯერ ვიფიქრე, ბიჭი იბუტება-მეთქი, მაგრამ ცოტა მოგვიანებით ნათელი გახდა,

რომ რაღაც, რიგზე არ იყო. იტულებული გახდო, დირექტორთან მივსულიყავი.

— სალამი, — ვუთხარი, — თომისი ურიკად ვაქციე და მისი უკან დაბრუნება ბიჭად, ქველარ შევქელი.

— ჰოო, — მიპასუხა დირექტორმა და თავი ისევ ჩარგო საქალაღდებში, რომლითაც მთელი მაგიდა იყო სავსე, — ძალიან ჩქარობთ?

— არა, არც ისე. მაგრამ თომისის მდგომარეობა მაშფოთებს.

— თომისი... რომელია? — მეიტხა.

— დაუვარცხნელი, ფერმკრთალი, მუდამ ცხვირს ასრუტუნებს და კეეს ღეჭავს.

— წითური?

— არა, წითური სანდერსონია.

თომისს შავი თმა აქვს და ყვავის ბუდეს მიუგავს.

— აა, გავისხენე. კარგი...

საათს დახედა, — ნახევარი საათის შემდეგ მომიყვანეთ... ოჰ, ოჰ... მოიტანეთ, ეგ თქვენი თომისი, და რაღაცას გადავწყვეტო.

— კარგით, — ვთქვი მე.

სამასწავლებლოსკენ შეფიქრიანებული წავიდი. შევედი, და ტონჯილო დავინახე, ჩაის ადუღებდა.

— დავალიანების დაფარვა მინდა. საწევრო... — მივმართე მას.

მან ჩაიდან ფრთხილად დადო და მომიბრუნდა:

— საინტერესოა, რა ჩაიღინეთ? ვინმეს შვილი მესამე სართულიდან ხომ არ

გადაუშვით? შეურაცხყოფილი და გულუბრყვილო სახე მივიღე.

— უბრალოდ, გადავწყვიტე გადახდა. იცით, ვალები არ მიყვარს...

ბოლოს და ბოლოს ფული მიიღო და ქვითარი მომცა. ქვითარი საფულეში ჩავდე და უკეთ ვიგრძენი თავი.

კლასში დავბრუნდი. თომისი ისევ მერხთან იყო აყუდებული. გონი ველარ მოვიკრიბე. კლასს დავალბა მივეცი, — რაღაცით რომ ყოფილიყვნენ დაკავებულნი,

— ვტაცე ხელი თომისს და დირექტორის

გაგრძელება მე-10 გვერდზე

ოცნება საქართველოზე

სანდრო ცირაქიძის

დავიწყებული ძველი ფონები
და ნანგრევები დიდ ციხეების:
ჩვენი დიდება მოსაგონები,
ფართო ჩრდილები ცაცხვის ხეების.

შედიხარ ჩუმად, გრილი ტაძარი...
მოთაფლისფერო სახე მამების;
და საცეცხლურში ცოტა ნაცარი
და შავი ხატი წმინდა სამების.

ნიშანი ბედის — კარზე ნაღები,
სახურავები დახვსებული
და ღვთისმშობლის მოგრძო თვალები
უმანკო სევდით ამოვსებული.

1917

მთვარის ფეხლობა

აკოლო იაშვილს

მთვარი! ღაღადებო კრთიან ხეებზე —
თეთრად ნაქარგი!
შენ ნუღარ სტირი წარსულ დღეებზე,
დამშვიდდი, კარგი!

ისეთი ღრმაა და წმინდა ზეცა —
აღერსით სავსე,
თითქოს ღვთისმშობლის ცრემლი დამეცა
ლოცვის დროს თავზე!

ო, ღმერთო, ეს სახე გული
შენ ჩაგაბარე,
და მას ეს დამე, მთვარით ქარგული,
გადააფარე!

1918

დავიწყებული ღოცვა

დაძინებისას, მუხლებზემოყრილი
დედანთან ერთად ვამბობდი წინათ:
„უფალო, მომეც მშვიდობის ძილი
და გამითენე მშვიდობის დილა!“

მე დამავიწყდა ღოცვები ტკბილი
და ამ ვედრების შემდეგ ბოლოც,
და ვამბობ ახლა: „უფალო, ძილი,
მშვიდობის ძილი მაღირსე მხოლოდ!“

192

გაზაფხული თბილისში

ქუჩებში ჩუმად შემოგვებარა,
იის კონებით მოქარგა კვალი
და თბილისს ზეცა გადაეფარა,
როგორც გამდნარი ფირუზის თვალი!

ჩვენი სიმტკიცე გადარგული!
დედაო ტკბილი, დღე დამიმძიმდა!
მე ეს პატარა, მტკიანი გული
შენს თბილ მუხლებზე დავაგდო მინდა!

მიმიღე მაინც! გადაბურდა,
ჯვარცმად გადიქა ჩემი დღეები,
და მე სიწმინდე ისე მომწერდა,
როგორც დამწვდნულ არწივს კლდეები.

ხარ ზიარებით სავსე ბარძიმი,
თბილისო ჩემო, ამღერებულო!
შენი სიონი, თეთრი და მძიმე,
თითქოს ჩემს გულში აშენებული!

თავს სასწაულის რეტი ესხმება
და კიდევ მჯერა, რომ დიდი ფრთები
ჩემს მხრებს დამსხვრეულს გამოვსხმება,
რომ გადმოფანტო იების მთები!

ისე, ვით დედამ, მომხვიე ხელი,
გაღამაწინე შენს სათუთ მკლავზე,
რომ ვიმეორო შენი სახელი
და გული გასკდეს ზარების ხმაზე!

192

ფიქრი კრწანისზე და მანანა ორბელიანზე

განა არ ვიცი, განა არ ვხედავ,
რომ სხვა დროების ჩამოღება ჯერი?!
მაგრამ რად მტანჯავს ეს ფიქრი ნეტავ,
და, რაც არ მოხდა, ის რატომ მჯერა?

როცა ბრძოლების დაჰქროდა ქარი,
როცა კოშკიდან კრთოდა მანდილი —
მაშინ დაშნების რეკავდა ზარი,
და სულ სხვა იყო გულის წადილი...

კრწანისის ახლოს ჰყოდა გედი,
ქარი მიწამდე აწვევდა ღერწამს...
სხვა რა მოხდება იმაზე მეტი —
რაც დღემდე გულის ფიცარს მიღწევს?

მაშინ ეგ სახე მენახა ნეტავ,
ნეტავ შენი ხმა მე მომესმინა,
როცა ტიროდა ქართველი დედა
იქ, სადაც სამას არაგველს სძინავს!

ქართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

კოლაუ ნადირაძე უკანასკნელი
ცნობარკანონობა იყო, ვინც
ჟველა თავისი მემორბრის ტრადიცი-
ლად დაუპყრსა თუ ბარდაცვა-
ბას მოსწრო, გულწრფელად და-
ტირა ისინი და ჟველაზე გოლოს,
თითქმის საუკუნას მიასლოვებული,
თვითონაც აღსრულა.

იგი ჟველარბი ლირიკოსი გახ-
ლდათ, საშუალოდ უკუღმართ ბედ-
ზე მფარად დაფიქრებული პაცი და ეს
მიმიე განცდაში არაერთ საუცხოო
ლექსში დაუფარავად გამოხატა.

კოლაუ ნადირაძის საუკითხო
ლექსები ხალხს გუნაბრიობით, ფა-
რადონებობითა და მამური ტაქტიკა-
ნობით გამოირჩევა, რაზედაც „არმი-
წინადადება ბეგრდის მატყველას.

ამხარ კვიტაიშვილი

ო, მაგ უნახეს მკლავების სიბორო
და მარგალიტისფერი სხეული
წარსულზე ფიქრით ოცნებას მიტეობს —
გულში რომ არის ჩამონთხეული.

ოღონდაც ერთხელ მაინც მენახა
შენი მანდილის მადლიდან რხევა,
გამეგლო ღამით ჩუმი ვენახი
და კოშკის კარი გაეღო მხევალს...

დღეს, როცა მინებს წვიმა ასკდება
და ტვინს მიბურდავს მწუხარე ფიქრი, —
ჩემი ოცნებაც გედევით კვდება
და იფარება სათუთი ფიქრით.

კრწანისის ახლოს ყოდა გედი,
ქარი მიწამდე აწვევდა ღერწამს...
სხვა რა მოხდება იმაზე მეტი,
რაც დღემდე გულის ფიცარს მიღწევს?!

1925

აყვავებული ტყეაღები

გაზაფხულია და დღე ბრწყინვალეებს,
როგორც გვირგვინი ძვირფასი თვლებით.
მე ჩუმად გუზურ მაღალ მყინვარებს
და აყვავებულ ტყეებში ვთვრები!

გულს, წყარო ხარ წყნარი და წმინდა,
როს აღარ უცქერ ცხოვრებას უბრად!
გინდა მტრედით აფრენა ხიდან,
რომ ცას გაეკრა პატარა ღრუბლად.

ძვირფასო, ახლა ტყემლის რტოების
თავზე მადგა თეთრი დიდება,
მე მათი თოვლით დაკეთოვები
და თვალი ფუტკარს გაეკიდება!

ტყეაღები ჰყავის. თეთრი რტოები
სულში. მათივე, სულში მღერია...
და შორი მთები, განმარტობით,
იების ზეგად ცამდე დგებიან.

მე სიხარულით დღესა ვარ ავად,
მე მინდა მოგვედო ერთ უკვდავ თქმასი!
მინდა ეს გული ოქროსფერ ნავად
გადავაცურო ლაფარდის ზღვაში.

გამოდი მინდვრად, გადმოიბრინე
ეს მობიბინე იონჯის ფარჩა!
მე მახსოვს შენი მკლავთა სიბიბლე
და კოცნის თაფლი ტუჩებზე დარჩა...

შენი მკერდები ათქვირდნენ მაშინ,
— ეს მოგონება აღარ გაქრება! —
როცა ნესვები დამწიფდნენ ბაღში
და ყვითელ ატმებს დაუწყვე კრეფა.

მახსოვს: კალათი ტოტებს აჰკიდე,
რომ დაგეკრიფა ყურძენი ხეზე
და გიწვებადნენ ტუჩების კიდეს
მწიფე ლეღვები დამსკდარი მზეზე.

შემდეგ — ვენახი, რთველი, ბიები,
სიბინდის ტეხა, ურმის ჭრიალი,
შენი მაგარი თეთრი წვევები
და ბაღახების ირგვლივ შრიალი...

გაზაფხულია. თეთრი ტყეებების
მხურავს სიწმინდე და მოფერება.
ო, გამარჯობა, შევების ცრემლებო,
სიცოცხლე, მზე და ბედნიერება!

1926

განთიადი ზღვაზე

ხედავ სამყაროს და ყოველი ფერი და ნივთი
შემოდის შენში და პოულობს საკუთარ სახეს.
წამოწექ ზღვასთან, დაისვენე, იგრძენ და მიხვდი,
რომ ერთი წუთით სასწაული შენ მაინც ნახე!

ო, კიდევ წამი, მხოლოდ წამი! შემდეგ წყვდიადი
მწვეთ თვალს და ჩაიქრობს ვარსკვლავებს ცაზე-
წამოწექ ზღვასთან და ისუნთქე ამ განთიადით,
საბრალე მგზავრო, დაკარგული უდაბურ გზაზე!

1935

ზღვასთან

პატარა ბავშვი თამაშობს ზღვასთან,
ზვირთების სუნთქვა შორიდან ისმის.
აღვის ხე ჩრდილით ისვენებს გზასთან
და მოშრიადე სიგრილეს ისვრის.

ვზივარ ზღვის პირას, დრო უნმოდ მიდის,
მზე დარჩა ქვეშე და ბავშვის თმებში...
საღამოვდება. სინთე დიდი,
როგორც ნათელი, შემოდის ჩემში!

1939

უაღრმავოების ელავი.

ნოემბერია, აწი მოთოვს, მოვა ზამთარი.
მიმოიხედე, — ამას ამბობს ირგვლივ ბუნება.
და ჩემს თმებზედაც ასე უხვად ვერცხლი დანეწა
მოახლოებულ ზამთრის დღეზე მეტ მეუბნება.

მაგრამ ამაზე დღეს არ ვფიქრობ, ჩემო პატარავ,
გულს არ ვიღონებ, ჩემო კარგო და უნახესო.
შენმა ღიმილმა ჩემში შუქად შემოატანა,
შენი ღიმილის სხივონობით გული ამეცხო.

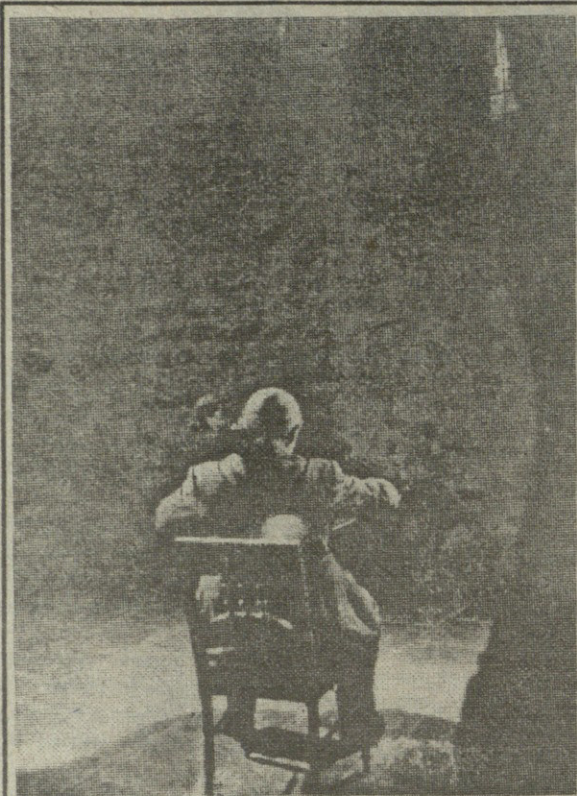
საუკუნეები გაივლიან და, როგორც ახლა —
ვამს შემოდგომის, როს ბუნება ჭენება, ფიქრდება —
ჩემებრ სხვა ვინმე აქ გაივლის და ჩაფიქრდება...

მაგრამ ივლებს მაგ ღიმილით სიცოცხლე ახლად!
გაიფანტება მისი ჭმუნვა, ფიქრი და დაღლა
და ისიც სიბრძნის ცხოვრებისას შეურიგდება.

შეურიგდება ყოველივეს და ელვარება
მაგ ცისფერ თვალთა, ეგ ღიმილი, ეგ ბრწყინვალეობა,
მაგ ნეტოების ნორჩი სუნთქვა, მკეთა ლალი,
მოხიბლავს ჩემებრ მის ოცნებას უკანაურ ძალით.

მე არაფერი არ მაღონებს, არ მენახება,
ოღონდ გიხილო სიკვდილის ვამს ცაურ ზმანებად
და შემდეგ ჩუმად, საშუალოდ დავსჯი თვალი.

1953

ცნობილი ფოტოგრაფის იუსუფ ბარშის სურათზე ვხედავთ თანამედროვეობის ერთ-ერთ უდიდეს მუსიკოს ბაბლუ ბაზალსს, რომელიც მიტოვებულ საბატოში რომელიღაც კლასიკურ ნაწარმოებს ასრულებს (დიდი მესტრო ზურგიდან არის გადაღებული).

გამოფენაზე ამ სურათის წინ ხანგრძლივ მდგარ მაყურებელს ავტორმა ასეთი დაინტერესების მიზეზი ჰქონდა. „მე მუსიკას ვუსმენ“, — იყო პასუხი.

საბაისი და კამათი ხელოვნების დანიშნულებასა და რაობაზე, თითქმის ისეთივე ხანგრძლივად, როგორც თვით ხელოვნება.

დღემდე ვერ შეთანხმებულან — ძალუძს თუ არა ხელოვნებას გადასწავლად ადამიანი, გააკეთებ შობილს იგი, აღზარდოს მისი სული, ხოლო როგორც საბოლოო, უმაღლესი მიზანი — გარდაქმნას, გაუმჯობესოს კაცობრიობის მომავალი.

ხელოვნების როლი განსაკუთრებული და გამორჩეულია როცა არის ნაირ-ნაირი კატაკლიზმების დროს — ამას თვით სკეპტიკოსებიც კი აღიარებენ.

პირველი მსოფლიო ომის ზღუერბზე მდგარ ევროპაზე პოლ ვალერი წერდა: „უჩვეულო ჟრუანტელმა დაუარა ევროპის ტყინს. მთელი თავისი მოაზროვნე კვანძებით მან შეიგრძნო, რომ უკვე ვეღარ სცნობს, უკვე აღარ ჰგავს თავისსავე თავს, და რომ მას თვითშემცნების უნარის დაკარგვა ემუქრება, უნარისა, რომელიც მან მხოლოდ აძლენი საუკუნის მანძილზე დათმენილი ათასგვარი უბედურების, ათასობით პირველხარისხოვანი მოაზროვნის ძალისხმევითა და ურცხვო გეოგრაფიული, ეთიკური თუ ისტორიული სტეფიების წყალობით შეიძინა.“

მაშინ, — თითქმის მისი ფიზიოლოგიური არსებობის უმწიკო მცდედად, — ევროპის სულში ბუნდოვნად გაიღვიძა მთელმა მისმა მეხსიერებამ. ისტორიის სიღრმეებიდან რეგრესიით ამოტივტივდნენ მისი დიდი პიროვნებანი და დიადი ქმნილებანი. არასოდეს არ კითხულობდნენ უფრო ბევრს და უფრო გატაცებით, ვიდრე ომის დროს: დაკითხვით წიგნის მოკაპრეთა თაროებს. არასოდეს არ ლოცულობდნენ უფრო მეტს და უფრო გულმ-ხურვალედ: დაკითხვით სამღვდელთა, სასოწარკვეთილებამ გამოიხმო ყველა მხსნელი და ფუძემდებელი, ყველა მფარველი და მარტოელი, ყველა გმირი და მამულის მამა, წმინდანებად შერაცხილი გმირი ქალები, ნაციონალური პოეტები“ („სულის კრიზისი“, თარგმანი ბაჩანა ბრეგვაძისა).

პოლ ვალერიის ეს სიტყვები, ასე შთაბეჭდვად რომ მოგვანიშნებს სასოწარკვეთილებამდე მისული ხალხის ერთადერთ სწორ ნიშანს — სულიერებას — საოცრად მიესადაგება ჩვენს დღევანდლობასაც.

1917 წელს გერმანია ჰიქოძე ეროვნული განახლებისა და დემოკრატიის დამკვიდრებისათვის, საბოლოოდ კი — მამულის აღორძინებისათვის — ხელოვნებას დიდ მისიას აკისრებდა, ჩვენი საშობლოს ასაღორძინებლად მარტო პოლიტიკური ბრძოლა არ გმარა: ეროვნული განახლება ხელოვნების შემწეობითაც უნდა მოხდეს. შვეიცარიების ძიებამ და შვეიცარიების განცდამ ფართო სოციალური ხასიათი უნდა მიიღოს დემოკრატია უნდა გაუმჯობესდეს რჩეული სულის შენებით“ („ხელოვნების აღორძინებისათვის“). ეს აზრები ზედმიწევნითი სიზუსტით გადმოცემს თანამედროვე სულისკეთებას — მივითითებს სწორ ორიენტირზე — „რჩეულ სულზე“.

დღეს ხშირად გაისმის — ხელოვნება გადაგვარჩენსო, ერთი რამ კი დასაზუსტებელია — რას ვგულისხმობთ „ხელოვნებაში“? ცხადია, აქ ჰქმნადი ანუ კლასიკური ხელოვნება იგულისხმება. ლათინური სიტყვა — „კლასიკუს“ — სანიმუშო, სამაგალითოს აღნიშნავს.

„კლასიკური“ (ფართო გაგებით) იგულისხმება ყოველივე მნიშვნელოვანი და ღირსსა-ცნობი, რაც არა მხოლოდ ეროვნულ, არამედ მსოფლიო ხელოვნების საგანძურს მიეკუთვნება, მოუხდევად იმისა, პრისტეს დაბადებამდე შექმნილი თუ მისი ავტორი დღესაც ცოცხალია. კლასიკური და ელიტარული სინონიმები

როდია, კლასიკური ხელოვნების ერთ-ერთი დამახასიათებელი თვისება ისიც არის, რომ ყველასათვის მისაწვდომია: მაგრამ როცა „ყველასათვის მისაწვდომობა“ და ხელოვნების ნაწარმის გაუიდე-გასაღება თვითმიზანი გახდება, მაშინ ხელოვნებასთან კი არა, მის სუროგატთან გვაქვს საქმე. მისი სახელი „მასკულტურა“ თუ „პოპულტურა“, „პულვარული მწერლობა“ თუ „შოუ-ბიზნესი“: სწორედ ასეთი „ხელოვნების“ მომავლურებული მოძალები მოწმენი ვართ დღეს.

ანდრე მალროს ნათქვამია — XXI საუკუნე ან სულიერების საუკუნე იქნება, ან სულ არ იქნება.

რა სულიერ საზრდოს ვაწვდით მომავალ თაობას XX საუკუნის მიწურულს?

ჩვენი ბავშვების უსაყვარლესი „როკი“, რომელსაც დღეს ბევრი „უფროსი“ გუნდრუქს უკმევს, თუნდაც იმიტომ, რომ ჩამორჩენილობა არ დასწამონ — დიდი „დოზებით“ — არც ისე უწყინარი მოვლენაა, თავდაპირველად რომ შეიძლება მოგვეჩვენოს. ჩემი აზრით, მუსიკატომოდ-ნებზე უმაღლესი სწორი შეფასება ფსიქოლოგების, სოციოლოგების, პედაგოგების, თქვენ წარმოიდგინეთ, მედიკოსების საქმეც არის.

მუსიკის შემოქმედება ადამიანთა განმრთელობაზე მედიკოსებს დიდი ხანა შენიშნული აქვთ. ე.წ. მუსიკოთერაპია წარმატებით გამოიყენება სხვადასხვა დაავადების მკურნალობისას. ცხადია, აქაც უპირატესად პარმონიული კლასიკური მუსიკა ან ფოლკლორული თხზულებანი შეირჩევა.

ამერიკელმა მეცნიერებმა იმასაც შეამჩნიეს, რომ კლასიკური მუსიკისგან განსხვავებით, დოდეკაფონური ნაწარმოებების შესრულებისას სიმფონიური ორკესტრის წევრებს შორის ხშირად ნერვული სისტემის მოშლა.

მკითხველმა ისე არ წარმოიდგინოს, თითქმის დიდიდან საღამომდე მხოლოდ „ჩაგრულობს“, „თავო ჩემო“, მოცარტის „რეკვიემს“ ანდა ბერლიოზის „ფანტასტიკურ სიმფონიას“ ვისმინებ. ჩემი თაობა თანაბრად იყო გატაცებული ფრანგული, იტალიური, ესპანური თუ აპოლონიური ესტრადით; თუმცა არც არმსტრონგს თუ ელა ფიტცჯერალდს, ჰარი ბელაფონტს თუ მაქსიმ გლუკს, გლენ მილერს თუ ბენი გულდმანს „ვიკლებდით“. კლასიკური ჯაზის სიყვარულს ხელი არ შეუშლია ჩვენთვის „ბითლზის“ თავვანისცემაში; დღემდე ღლიერ მიყვარს ლივერპული ბიჭების ზოგი ადრინდელი, უნაწესი სიმღერა.

კლასიკა

მაგრამ უფრო „პრესტიჟულად“ კლასიკური მუსიკა ითვლებოდა: არც დიდი უცხოელი შემსრულებლები გვაკლდნენ, არც ქართველი მუსიკოსები გვანატრებდნენ თავს. სულის საზრდოს სწორედ მათგან ვიცილებდით.

ტელევიზიამ (ზოგადად ტელევიზიამ და არა მხოლოდ ქართულმა) შეცვალა თანდაზრდობა, როცა ღმერთს ღმრთის მიეზღვებოდა, კეისარს — კეისრისა და კლასიკის სარბიელი თანდათანობით შეავიწროვდა.

ჩვენში ახლა ამერიკული „გადახრა“ იმდენად თვალსაჩინოა, რომ ევროპული მსუბუქი მუსიკა ჩაყარულია „როკის“ მორევში. ან კი ვის გაუგონია, ქართული ტელევიზიით ამერიკელ მომღერლებს უფრო ხშირად ვუსმენდით, ვიდრე ქართველს?!

მესმის, რომ უაზრობაა დღეს „პოპმუსიკის“ ხელაღებით უარყოფა, მასში მხოლოდ ცუდის დანახვა, იმის თქმა, რომ აბეჯარი, თუნდაც ვირტუოზულად შესრულებული მუსიკა უკან, გამოქვაბულში გვანრუნებს; მთ უმეტეს უაზრობა იქნებოდა მისი აკრძალვის მცდელობა.

ჭერ ერთი, „როკიც“ არის და „როკიც“ აქაც, როგორც მუსიკის, მწერლობის, თეატრალური თუ სახვითი ხელოვნების ნებისმიერ დარგში არის კარგი და ცუდიც, ოღონდ, სასურველია, კარგისა და ცუდის გარჩევა ვიცოდეთ, მეორეც — არ „გავაღალოთ“ ის საყოველთაოდ — კლასიკური, ეროვნული, ფოლკლორული თუ სხვა მუსიკის ხარჯზე — მის საზიანოდ, მისი შეზღუდვით თუ უგულვებელყოფით.

თუ „პოპმუსიკის“ უარყოფა უაზრობაა, უაზრობაა უარესია მისი მიღება წინადაუბედავად და განურჩევლად: მისი უსაზნო გავრცელება, თავგამოდებული პოპულარიზაცია, მასზე „ხზოს აღტაცებით“ ბაისი, როკმუსიკების კერებზე ჰქვეა და ა.შ. არადა, დღეს სწორედ ასეთ განწყობილებას ვხვდებით.

მარადიული ფასეულობანი და დასავლეთის ახალ-ახალი მოდური „მიმდინარეობანი“, რომელნიც ზოგჯერ პედილის სიცოცხლეზე ხანმოკლენი არიან, ვერ გაგვირჩევია. თუ რამენიად არ მოვთოკეთ ეს პროცესი, ის აგორებულნი წავივით

არის და წავლევავს კიდევ. მომავალ თაობებს სულიერი სიკარილის საფრთხე ემუქრება!

უძველესი პოლიფონური მუსიკის შემქმნელებს ერს რომელმაც სულ მოკლე დროში შეითვისა მსოფლიო კლასიკური მუსიკის მონაბოვარი, რად უნდა სურდეს გაყრუება „პოპმუსიკით“, ჩვენი პატარა ქვეყნის კიდით კიდემდე რომ გაისმის მთასა თუ ბარში, მიერებულ სოფელსა თუ სოფელს დამსგავსებულ ქალაქებში?

რაც შეეხება ქართულ „როკს“, არათანამედროვეობაში ნუ ჩამოვართმევთ და, მისი აკრძალვა კი არა, მასზე ზრუნვა საჭიროა. კი ბატონო, ვიმღეროთ ინგლისურად, ვიცეკვოთ ახალ-ახალი, მექანიკური თოჩინისა თუ აფრიკელი ზანგების როკის მინამევანი ცეკვები ყველაფერში ნიჭიერ ქართველებს ეს სულ არ გაგვიკირდება, მაგრამ მთლად თუთიუფებად ნუ ვიქცევით: ქართულ „როკს“ ამერიკული „პოპმუსიკა“ ნუ დავამახინჩებთ. მუსიკა მუსიკად და, ქართველ შემსრულებელთა ქცევაც სცენაზე და მხნა-მხნაც ამერიკული მანერის გადმოღება არ უნდა იყოს. გამარჯვება თუ გვიწადა, აქაც უნდა შევინარჩუნოთ თვითმყოფეობა, ქართული დვირტა.

წამხედურობა თავისთავად რა ბედენაა: ტყუილად ნუ მოვინდომებთ ნოვატორობად გავსაღოთ სხვათა ბრმა მიბაძვით შექმნილი ფსევდოვანგარდში (ეს მარტო მუსიკას კი არა, ლიტერატურისა და ხელოვნების ყველა დარგს ეხება).

ქართველი როკმუსიკოსებისათვის ამოუწურავი საგანძური და, იმავდროულად, გამარჯვების საწინდარია ქართული მუსიკალური ფოლკლორი ან კლასიკა. ამაში ყველა დამეტანხმება, ვისაც ჩვენი ვირტუოზი ელექტროგიტარისტების თემურ სიყვითელაშვილისა და კაკო ვაშალომიძის ქართულ მელიოდებზე „წყობილი“ მუსიკა მოუხმენა.

უცხოეთში აღიარებს რომ გვსწრავით, როგორ გვევლინა, თუნდაც მაღალპროფესიული მიმბაძველობით იქ ვინმე ფონს გავა?

სიანლის ძიება, ახლებური ხედვა, თუნდაც ემატა, ახალგაზრდულად ხელოვნების საყოველთაო ტენდენცია, მაგრამ თავისთავადობის, ეროვნული სულის გარეშე, ქართულ „როკს“ მხოლოდ დასამარება უწერია.

მგონი ვაჭარბებ, მაგრამ „მასკულტურის“ უკიდევანო მოძალებას წინ არ აღვუდგეთ?

თუ ასე მოვიგზავდნენ „ამერიკანოფილებს“, ბარბ ისიც მოახერხონ, რომ დიდი ქვეყნის კულტურის საუკეთესო მონაბოვრს გაუწიონ პოპულარიზაცია და არა უწინაშესა და პრიმიტივიზმს.

არ ვიცი, რა ვუწოდო უზომო გატაცებას კომერციულ-ხელონური „შოუ-ბიზნესის“ ნაწარმით: ალბათ — „ვულგარული სნობიზმი“. ეს უფრო „ზრდილობიანად“ შედგის, ვიდრე „მდაბიორთა უგემოვნობა“ თუ „ბრიყვული წამხედურობა“.

ხელოვნება გადაგვარჩენსო — ლოზუნგით რომ წამოვიყვით: თუ გადაგვარჩენს, მხოლოდ კლასიკური ხელოვნების მარადიული ხიბლი გადაგვარჩენს.

სამწუხაროდ, კლასიკა წვეთია იმ „სამომხმარებლო“ თუ „სადღეღამისო“, ოდენ დროსატარებლად (უფრო ზუსტად — დროის მოსაკლავად) გამოიწულ ზღვაში, რომელშიც ღამის ჩაიხიბით.

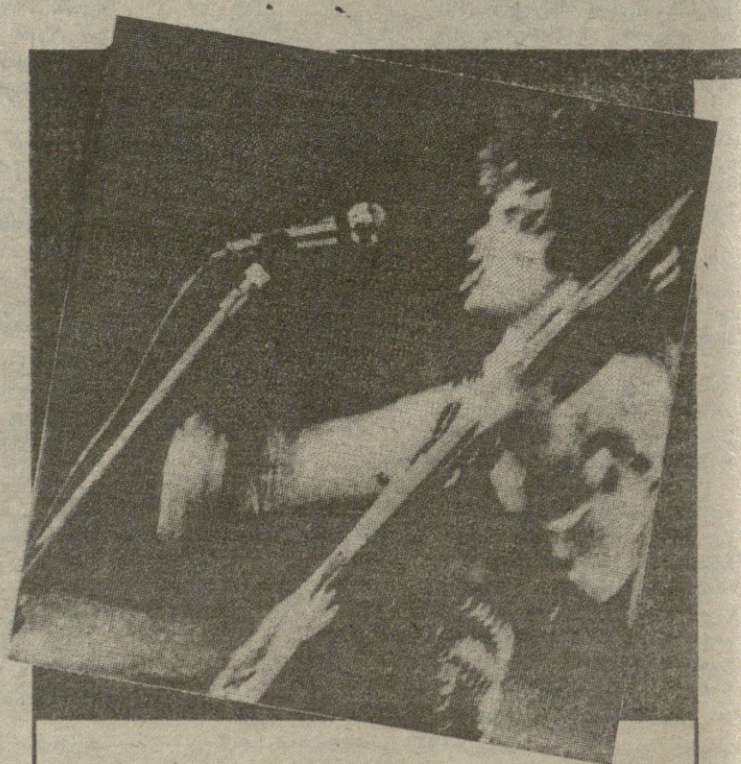
დღეს რომ ხელოვნებად საღებდა, ის სულიერ საზრდოდ, გონებისა თუ გულის საგლად არ გამოდგება: ის უფრო „გულის ფანანს“ ჰგავს, ხოლო გულის ფანან რომ ქვედა იცის, ამის შესახებ ჭერ კიდევ გასულ საუკუნეში ითქვა.

სწორედ XIX, ახალი „კლასიკური“ საუკუნის თაობაზე წერდა თომას მანი — როგორ შეიძლება მისი ისეთი ჰედმაღალი უგულვებელყოფა, დღეს რომ ვამჟღავნებთ: ხომ ვერ უარყოფთ, რომ წინა ეპოქისთან შედარებით ზნეობრივი თვალსაზრისით უკან დავიხიეთო.

თუკი მაინცდამაინც ლოზუნგება საჭირო, იქნებ ასეთი პარადოქსული მიზანი დავისაზოთ: „წინ, წარსულის კლასიკური ხელოვნებისაკენ“ (რადგან: „კლასიკური ქმნილებები ისეთი ქმნილებები არიან, რომლებიც შეიძლება მიწავედნენ, მაგრამ არ ჩაქრნენ და არ ჩაიფერფლონ“ (პოლ ვალერი).

ლალი ავალიანი

«მასკულტურა»

„არის ისეთი მუსიკაც, რომელიც გონებას გვერდს უვლის და პირდაპირ კიდურებში მიედინება“, — აღნიშნავს ერთი ცნობილი გერმანელი მუსიკათმცოდნე.

გამოჩენილი რუსი ფილოსოფოსის ნიკოლაი ბერდიაევის მიხედვით, რელიგიებს შორის ყველაზე უნივერსალური — ქრისტიანული რელიგიაა. ამის მიუხედავად, ქრისტიანობა ვერ უპასუხებს თანამედროვეობის მიერ დაყენებულ რთულ საკითხებს. ამიტომაც იგი ახალი ეპოქის მოთხოვნების თანახმად უნდა იქნეს მოდერნიზებული. ახალმა ქრისტიანობამ უნდა შეძლოს სოციალურ ცხოვრებაში მდინარე ყველა პროცესის ახსნა. ამ პრობლემის გადასაჭრელად კი ბერდიაემა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცია საკითხს — თუ როგორი უნდა ყოფილიყო „ახალი ქრისტიანობის“ დამოკიდებულება ფილოსოფიასთან და, საერთოდ, როგორ უნდა ყოფილიყო წარმოდგენილი რელიგიისა და ფილოსოფიის ურთიერთმომართება.

ფილოსოფიისა და რელიგიის დამოკიდებულების საკითხს ბერდიაევი თავისეულად წყვეტს. იგი მიიჩნევს, რომ XX საუკუნემდე ფილოსოფია იკვებებოდა განყენებული აზრით ან მეცნიერებით, რამაც იგი კრიზისულ მდგომარეობამდე მიიყვანა. — „ის გათავისუფლდა მალაღობის ბატონობისაგან და დაექვემდებარა დაბალს. ის იქცეოდა ბოლომდე ორ ძალად — რელიგიას და მეცნიერებას შორის და დიდი გაჭირვებით სუნთქავდა“. ბერდიაევი ეჭვის ქვეშ აყენებს განყენებულ, რაციონალურ ფილოსოფიის შესაძლებლობას. მისი შეხედულების თანახმად, დროა, ფილოსოფიამ განყენებული აზრის სფეროში ამდენი ზეცისაღების შემდეგ კვლავ მოიხსნოს თავისი ადგილი, მოიხსნოს დაკარგული რეალობა და ხელახლა ეზიაროს ცხოვრების საიდუმლოებას, რაც რელიგიაშია გადმოცემული.

რელიგიას, ბერდიაევის მიხედვით, შეუძლია ფილოსოფიისაგან დამოუკიდებელი არსებობა. რელიგიის საფუძვლები დასაბუთებას არ მოითხოვენ, ისინი აბსოლუტურია; დოგმები, რასაც რელიგია ეყრდნობა, არ არის არც ინტელექტუალური თეორიები, არც მეტაფიზიკური მოძღვრებები, არამედ — ფაქტები და ხილვები; რელიგია არასოდეს არ ქადაგებს ინტელექტუალურ-თეორიულ ხასიათის დოგმებს (ამას ბერდიაევის მიხედვით, ღვთისმეტყველური დოგმატიკა აკეთებს, რომელიც უკვე რელიგია აღარაა).

რელიგიის ამგვარი ბუნების გამო, — ფიქრობს ბერდიაევი, — ფილოსოფიური აპარატი რელიგიური დოგმებისათვის არ არის საჭირო მაშინ, როცა ფილოსოფიისათვის რელიგია საჭიროა და აუცილებელია. ბერდიაევი აღნიშნავს, რომ ფილოსოფია ადამიანის გონითი მოღვაწეობის სხვა ფორმებთან არ არის ისეთივე დამოკიდებულებაში, როგორც რელიგია-სთან. ფილოსოფიისა და რელიგიის მიმართება სრულიად თავისებურია, სულ სხვა ხასიათისაა, ვიდრე ფილოსოფიისა და მეცნიერებისა, ვიდრე ფილოსოფიისა და თეოლოგიისა. მაშინ, როცა რელიგია ფილოსოფიის წყაროა, ფილოსოფიას ასაზრდოებს, მეცნიერებისა და თეოლოგიის შეჭრა ფილოსოფიაში ამ უკანასკნელისათვის მოიპყდინებელია. ამიტომ ბერდიაევი მიიჩნევს, რომ გამოსავალი იმ კრიზისული მდგომარეობიდან, რომელშიც მოექცა ფილოსოფია XIX-XX საუკუნეებში ასეთია: ფილოსოფიამ უნდა შეაქციოს ზურგი მეცნიერებასა და თეოლოგიას, თავის ერთადერთ წყაროდ აღიაროს მისივე, პრეფერული ქრისტიანობა. „რელიგია, — აღნიშნავს ბერდიაევი, — არის ფილოსოფიის ცხოვრებისეული საფუძველი. რელიგია კვებავს ფილოსოფიას რეალური ყოფიერებით“.

ბერდიაევის აზრით, ფილოსოფიის ამოცანაა ადამიანის სანყისის დადგენა, ყოფიერების შემცენება ადამიანიდან და ადამიანის საშუალებით. ადამიანი გაგებული უნდა იქნას როგორც მიკროკოსმოსი, რომლიდანაც მთელი სამყარო იყურება.

ამ მიზნის განხორციელებისათვის, — ფიქრობს ბერდიაევი, — ტრადიციული ქრისტიანობა არ გამოდგება, მისი საშუალებით ვერ გაიგება სამყაროსა და ადამიანის საზრისი. ტრადიციული ქრისტიანობა ვერ გადაარჩენს ადამიანს დაღუპვისაგან. საჭიროა ქრისტიანული რელიგიის განახლება და მისი თავისებური ინტერპრეტაცია.

ღმერთისა და სამყაროს დამოკიდებულების ტრადიციული ქრისტიანული გაგება, ბერდიაევის მიხედვით, პაგან ღმერთის თამაშს თავის თავთან. ღმერთი სამყაროს ქმნის საკუთარი განდიდებისათვის. სამყაროსა და ადამიანის შექმნა მას არაფრისთვის არ სჭირდებოდა. ღმე-

რთი ადამიანს ანიჭებს თავისუფლებას, მაგრამ ადამიანის ამ თავისუფლებით, ტრადიციული თეოლოგიის გაგებით, სამყაროსათვის არაფერი არ მიუმატებია. მას არც პქონდა ახლის შექმნის უფლება. ტრადიციული თეოლოგიის თანახმად, ადამიანი არის ღმერთის სათამაშო, რომელიც თავისუფლებას ღმერთს გარედან. ადამიანის თავისუფლება ღმერთზე დამოკიდებული, მაშასადამე, იგი ფიქტიურია. გამოდის, რომ ღმერთი პასუხს ადამიანის თავისუფლებაზე ითხოვს თავისი თავიდან. თუ ღმერთი თავისუფლებას ანიჭებს ადამიანს და თვითონ არაფრით

არ არის მზოლად ღმერთზე დამოკიდებული. ღმერთი ღვთაებრივი არარას ნაყოფია. არარა კი გაურკვევლობა და წყვედილია. ღმერთი, როგორც „სანყისის“ ნაყოფი, ნაზიარებია თავისუფლებას, ამიტომ მას აქვს შემოქმედების უნარი. შემოქმედება, ბერდიაევის თანახმად, თავისუფლებასთანაა დაკავშირებული, თავისუფლება კი „სანყისში“ — არარაში ძვეს.

ღმერთი უმაღლესი შემოქმედია, სამყარო კი ღმერთის შემოქმედებაა. ისმის კითხვა: საიდანაა ბოროტება? ამ კითხვაზე ბერდიაევის ასეთი პასუხი აქვს: ბოროტება უანაზღვრულია იმით, რომ ღმერ-

შემეცნებით ღმერთს დაეპყრობა. ბული. ღმერთი და „სანყისი“ ერთი ტრაგიკული ტრაგიკულობა კი თავისუფლებასთან და შემოქმედებასთანაა დაკავშირებული. მიუხედავად ამისა, ღმერთს არ შეუძლია მიატოვოს ადამიანი. ადამიანში, როგორც ღმერთის შემოქმედების ნაყოფში, აუცილებლობით იგულისხმება შემოქმედი, ღმერთი. ღმერთსა და ადამიანს, ბერდიაევის მიხედვით, ერთმანეთის გარეშე არსებობა არ შეუძლიათ. განსხვავება ამ ურთიერთსიყვარულისა ისაა, რომ ღმერთს ესმის ადამიანის მიტოვების შეუძლებლობა, ადამიანს კი — არა.

ღმერთი, ბიბლიის მიხედვით, ორჯერ სჯის ადამიანს. ერთხელ, სამოთხიდან გამოძევებით, მეორედ — წარღვევით, მაგრამ ღმერთი თავის მიზანს მაინც ვერ აღწევს. ადამიანი უფრო და უფრო სცილდება ღმერთს. უფრო და უფრო მეტ ბოროტებას სჩადის, უფრო და უფრო ხშირად ერევა ღმერთის საქმეებში. ღვთაება ადამიანის ხსნისათვის კიდევ ერთ ნაბიჯს დგამს ადამიანისაკენ. იგი მსხვერპლად სწირავს თავის ძეს — ქრისტეს. სწორედ ესაა ღმერთი, აბსოლუტური სინათლე, რომელშიც არ არის ბნელი სანყისი „Ungrund“-ი. ქრისტე არის გონიერი ადამიანი, ღმერთი-კაცი, რომლისკენაც უნდა ისწრაფოდეს ადამიანი. მაშალღმერთისა და ძე-ღმერთის დამოკიდებულებით არ მთავრდება ღვთაებრივი პატერია. ეს დამოკიდებულება — მოვევას სიყვარული — სრულდება მესამეში, რომელიც არის სულიწმინდა. სულიწმინდა არის თვით პირველწყობისა.

ქრისტე, ბერდიაევის მიხედვით, არის ახალი ადამი, რომელიც იწყებს ღმერთ-კაცობრიობის ახალ ეპოქას. ადამიანის მიზანია კაც-ღმერთამდე ამაღლება. ეს იქნება შეხვედრა ღმერთისა, რომელიც ქვევით ეშვება ღმერთ-კაცის სახით, ადამიანთან, რომელიც მაღლა ადის და კაც-ღმერთი ხდება. ამ მიზნის მიღწევის საშუალებები ორგვარია:

1. მონანიება, რომელიც ისტორიული ქრისტიანობის ღმერთამდე ამაღლების ძირითად საშუალებას წარმოადგენდა. ბერდიაევი არ იზიარებს ამ თვალსაზრისს, როგორც ცალმხრივ და არასაკმარისს. მისი აზრით, მზოლად მონანიების რელიგია არის მონობის, აუცილებლობის რელიგია, რასაც ღმერთი მიყავს მის უარყოფამდე.

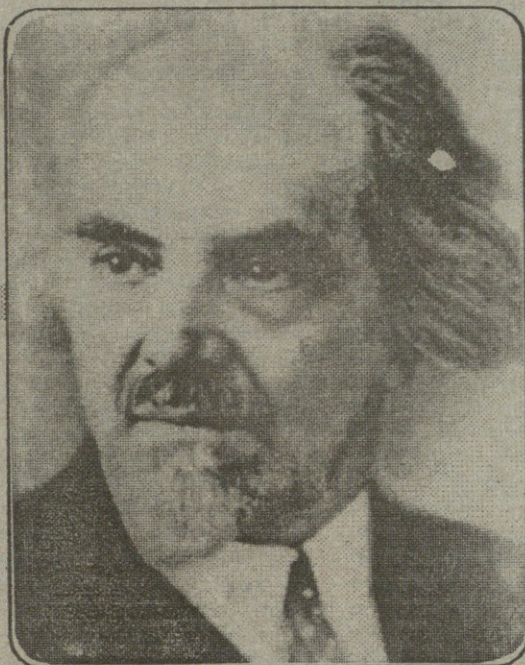
2. ბერდიაევის თვალსაზრისით, მონანიებასთან ერთად, შემოქმედება არის ღმერთთან შეხვედრის, კაც-ღმერთამდე ამაღლების ძირითადი საშუალება.

თუ ქრისტიანობა, როგორც ეს ტრადიციულად იყო გაგებული, მზოლად მონანიების რელიგია იქნება, აუხსნელი დარჩება შემოქმედებისა და სიხალისის წარმოშობის ფაქტი. თუ ამ ფაქტს ღმერთის დახმარებით ავსებით და ადამიანს მზოლად პასიურ იარაღად ვიაზრებთ, ეს, როგორც ვნახეთ, ღმერთის უარყოფამდე მიგვიყვანს. ამიტომ მიიჩნევს ბერდიაევი, რომ ქრისტიანობა გაგებული უნდა იქნეს როგორც მონანიების, ასევე შემოქმედების რელიგია. შემოქმედების აუცილებლობა ბერდიაევის გამოშვავს ძველი აღთქმიდან, სადაც ლაპარაკია ადამიანის ღმერთის სახედ და ხატად შექმნაზე; ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ღმერთმა, უმაღლესმა შემოქმედმა, ადამიანი შექმნა, როგორც პატარა შემოქმედი, თავის მსგავსად. სწორედ ამიტომაც, რომ იგი მოითხოვს პასუხს ამ უნაზზე.

ადამიანის მიერ ჩადენილი ცოდვები არ იძლევა მარტო შემოქმედებით ღმერთამდე ამაღლების საშუალებას. ამიტომ ბერდიაევი მონანიების რელიგიას კი არ უარყოფს, არამედ მიიჩნევს, რომ იგი ღმერთამდე მისვლის ერთ-ერთი აუცილებელი საშუალებაა. აქედან გამომდინარე, ბერდიაევი ტრადიციულ ქრისტიანობას კი არ აკრიტიკებს, არამედ, პირიქით, მისი მიზანია მისი სრულყოფა, შესწორება ეპოქის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

ასეთია ბერდიაევის მიერ გაგებული „ახალი ქრისტიანობა“. მისი აზრით, იგი თავისუფალია ტრადიციული ქრისტიანობის წინააღმდეგობებისაგან. ასე გაგებული ქრისტიანობა, ბერდიაევის მიხედვით, შეიძლება დაედოს საფუძვლად ახალ ფილოსოფიას, რომელსაც ეწევა უნარი, გასცეს ამომწურავი პასუხი ყველა ძირითად ფილოსოფიურ საკითხს. ასეთი ფილოსოფია, ბერდიაევის მიხედვით, თავისუფლების ფილოსოფია იქნება.

ფილოსოფია

«ახალი ქრისტიანობის» საკითხი ნიკოლაი ბერდიაევისათვის

არაა განსაზღვრული, მაშინ მან თავისუფლების შედეგები იცის. ქრისტიანობის ასეთ გაგებას ღმერთის უარყოფამდე მიგვიყვანს. თუ ღმერთი არაფრით არაა განსაზღვრული, სხვას კი განსაზღვრავს, მაშინ მის მიერ შექმნილის ყოველგვარი საქციელი მისი მონანილებით ხდება. ასეთ შემთხვევაში გამართლებულია ადამიანის ყოველგვარი საქციელი, როგორც თვით ღმერთის სურვილი. ასეთი ღმერთი ან არ უნდა არსებუდიყო და გამოგონილია, ან არ არის ღირსი არსებობისა და ის უნდა მოკდეს. ამგვარმა თვალსაზრისებმა სრულყოფილი გამოსატყულება პმოვეს ფოიერბახისა და ნიცშეს მსოფლმხედველობაში.

ბერდიაევის თანახმად, ღმერთს ზემოთ აღნიშნული ბრალდებისაგან ვერ იხსნის ვერც მოძღვრება ნებისყოფის თავისუფლებაზე. ამ მოძღვრებას მზოლად შედაგოგიური, მორალური და იურიდიული დანიშნულება აქვს. ნებისყოფის თავისუფლება მზოლად იმისათვისაა მოგონილი, რომ არსებობდეს შესაძლებლობა, ვინმე დაესაჯოს. თუ გვსურს ასეთ მდგომარეობაში არ აღმოვჩნდეთ და ღმერთი შევინარჩუნოთ, სამყაროსა და ადამიანის ქმნალობა უნდა გავიგოთ არა როგორც თამაში, არამედ როგორც ტრაგედია. საჭიროა ბიბლიის ისეთი ნაიჭიხა, რომ მოიხსნას წინააღმდეგობანი, რაც მის ტრადიციულ გაგებას ახასიათებს. ღმერთი უნდა განთავისუფლდეს ბოროტებაზე პასუხისმგებლობისაგან. ამისათვის ბერდიაევი იყენებს იაკობ ბიომეს მოძღვრებას სანყისზე („Ungrund“), რომელიც არის უსაფუძვლო საფუძველი, უძირო უფსკრული — არარა, არაღმეტყველებელი ნება. აქ ჩამოთვლილი უარყოფითი ატრიბუტების მიუხედავად, ბერდიაევის აზრით, აღნიშნულ „სანყისზე“ უფრო რაციონალური ცნების ჩამოყალიბება შეუძლებელია. ირაციონალური ხასიათის მიუხედავად, ბერდიაევი ბიომეს „სანყისის“ საშუალებით ცდილობს მოგვცეს ღმერთისა და ადამიანის წარმოშობის თავისებური ინტერპრეტაცია.

ბერდიაევიან ღმერთი შედარებით მეორადია, ამიტომაც იგი პასუხს არ აგებს შექმნილზე. შექმნილი, კერძოდ, ადამიანი

თისა და ყოფიერების საფუძველში ძვეს ბნელი და ირაციონალური არაფრით დეტერმინირებული „სანყისი“. ბნელი თავისუფლება მიუღწეველია ღმერთისათვის, მას არ შეუძლია გაითვალისწინოს მისი შედეგები. ის არ არის პასუხისმგებელი ბოროტებაზე, რომელიც ამ სამყაროშია. ბოროტება „შეუქმნელი თავისუფლების“ ნაყოფია („შეუქმნელი თავისუფლების“ ცნება ბერდიაევის ეკუთვნის — ხ.გ.). ამით ბერდიაევი ქრისტიანობის ღმერთი — ქრისტე გათავისუფლა ბოროტებაზე პასუხისმგებლობისაგან. მან ღმერთი ისევ „გააცოცხლა“ და ყოველივე ეს შესაძლებელი გახდა „სანყისის“ საშუალებით. ამის შემდეგ ბერდიაევის საქმე უადვილდება და იგი იწყებს ღმერთის თეოგონიური პროცესის ინტერპრეტაციას ისე, რომ საზრისი მიეცეს ადამიანისა და სამყაროს არსებობას.

თეოგონიური პროცესის პირველი აქტი არის მამა-ღმერთის წარმოშობა თავისუფლებიდან. ეს არის ღვთაება, რომელიც თავისუფალი არაა „სანყისისაგან“. მასში არის უმაღლესი შემოქმედების უნარი, მაგრამ იგი განსაზღვრულია, შეიძლება ითქვას, ღვთაებრივი იერარქიის მეორე საფეხურია.

ღვთაება ქმნის ადამიანს თავის „ხატად და მსგავსად“. ადამიანი, როგორც ღმერთის სახე და ხატი, ნაზიარებია „სანყისს“, თავისუფლებას, ამიტომ მას აქვს შემოქმედების უნარი. ღვთაება ცდილობდა შეექმნა სრულყოფილი ადამიანი, მაგრამ ვერ შეძლო. ამიტომ ღვთაება ტრაგიკული არსებაა. მას უყვარს ადამიანი, როგორც თავისი სახე და ხატი, მაგრამ ადამიანი ბოროტებასაც სჩადის, რაც ღმერთის სურვილით კი არაა, არამედ „სანყისითაა“ განპირობებული და რომლის წინააღმდეგ ღმერთი უძლურია.

ძველი აღთქმის პირველ ნიგეში მოთხრობილი ამბავი ადამიანის სამოთხიდან გაძევების შესახებ ბერდიაევის თავისებურად ესმის. მას სწორად არ მიაჩნია ამ ფაქტის ტრადიციულ-თეოლოგიური ახსნა. ეს მოხდა არა მინიერი მიზეზებით, არამედ იგი ადამიანში თავისუფლების გამოვლენის შედეგია. აქედან იწყება ადამიანის ტრაგედია, ტრაგედია, რომელიც თავისუფლებასთან და ადამიანის

სენ-ჟონ პერსი

პოეზია

სიტყვა წარმოთქმული ნობელის პრემიის
მინიჭების გამო გამართულ ბანკეტზე

ააღელვებელი გაუთრებელი სამყაროს თეორიაა; მაგრამ სხვა სამყაროში — ადამიანის სულიერი უსასრულობაში — არანალები გაუთრებელი ხდება. რაც უნდა შორს გაწიოს მეცნიერებამ თავისი საზღვრები, ამ რაკეტებურ საზღვართა მიღწეულ სიღრმეზე ჩვენ უწინდებულად გაეფიქრებოდა პოეტის მიერ მოწვევულ მწვერვალს დევნის ხმა. რადგან პოეზია, როგორც უკვე ითქვა, შესაძლოა „აბსოლუტური რეალობა“ არ წარმოადგენდეს, მაგრამ იგი უძველესად არის სწრაფვა, რომელიც ყველაზე მეტად უახლოვდება მას, მასთან ყველაზე უფრო მიახლოებული წვდომა, მსგავსების უფიქრეს ზღვართან მისვლა, სადაც რეალობა თითქმის დასკუთარ თავს შეიმცნებს პოეზიაში.

ანალოგიური და სიმბოლური „აზრი, შუამავალი სახის შორეული გამოხატება, მისი შესაბამისობების თაშის ათასობით ჯაჭვურ რეაქციას და ასოციაციას, დაბოლოს, ყოველსაშუალოდ სიტყვისა, რომელიც თვით არსებობის მდინარე გადმოივლის — ყველაფერი ეს მეცნიერებისთვის მიუღწევად ზერეალობას ანიჭებს პოეტს. აქვს კი ადამიანს უფრო დაბატვებული დიალექტიკა, რომელსაც ასე ძალად მისი ყოველმხრივ მოპოვება? რადგან მეტაფიზიკის ზღვრულთან თვით ფილოსოფოსებიც კი უკუდგებიან, მეტაფიზიკის ადგილს პოეტი იკავებს და მაშინ უკვე, ფილოსოფია კი არა, პოეზია გვევლინება ჭეშმარიტ „განცხიფრების ასულად“, როგორც პოეზიის დიდი ეკვით გამსჭვალული ძეგლი ფილოსოფიის იტყობა.

მაგრამ, პოეზია მხოლოდ შემეცნების საშუალება როდია; იგი, უპირველეს ყოვლისა, ცხოვრების წესია — მთლიანობით აღებედილი ცხოვრების წესი. პოეტი უკვე გამოქვეყნებული ადამიანის ცოცხლობდა; იგი ატომური საუკუნეების კაცშიც იცოცხლებს, რადგან ადამიანი საკუთარი პიროვნების ამ ნაწილს ვერასოდეს გაოცვობს. თავისი არსით სულიერმა პოეტურმა სწრაფვამ

წარმოშვა რელიგია, და პოეტური ძალა მარად და მარად გამოაკვებს ღვთაებრივ ნაერწყლებს კაცობრიული კვსიდან. როდესაც დგება მითოლოგიათა მსხვერვის ვაში, უკვე პოეზია ხდება ღვთაებრივის თავშესაფარი და, შესაძლოა, — მომავლის საწინდარიც. თვით საზოგადოებრივ სტიქიაშიც კი, ადამიანის საარსებო მოთხოვნილებათა სფეროში, სწორედ პოეტური წარმოსახვაში აგზავნილება ხოლმე ხელახლა სინათლეს მოწყურებულ ხალხთა ამაღლებული ვნება, როდესაც დგება დრო და პურის მომტან ქაღალდებს ანტიკური მსველელობის მქირალები ქაღალდები ენაცვლებიან.

დიდება წინ მიმავალ ადამიანს, რომელსაც თავისი მხრებით მარადისობის ტირითი მაქვს დიდება წინ მიმავალ ადამიანს, რომელსაც შეძლო თავისი ადამიანური ბუნების მთელი სიმძიმე ეტეკითა, მოუხედავად იმისა, რომ უკვე ჭეშმარიტად უნივერსალური და სულიერად მთლიან ხალხ ჭეშმარიტად ხედავს მოვალეობის ერთგული ჩვენი დროის პოეზია (მის ამოცანას კი სწორედ ადამიანური საიდუმლოს წვდომა წარმოადგენს) უღრმავდება ძიებებს, რომელთა განვითარება კაცობრიობის სრულ გამოვლიანებასთან არის დაკავშირებული. ამ პოეზიაში არ არის არაფერი პიტიური. ისევე, როგორც არ არის მასში არანაირი წმინდა ესთეტიზმი. იგი სულაც არ წარმოადგენს ბალზამირების ან მოთვლა-მოკაზმის ხელოვნებას. იგი არ განაოგობს კულტურის საჭურჭლებს, არ ვაჭრობს კულტურითა და ემბოციებით და მას ვერაფერი უკუკალური ორგანიზმ ვერ დაეპყროვლება. საკუთარ გზაზე სვლისას პოეზია ერწყმის სილამაზეს — ეს უმაღლესი კავშირია — მაგრამ არ მიიჩნევს სილამაზეს არც თავის მიზნად და არც ერთადერთ საკვებად. იგი თავის იმის უფლებას არ აძლევს, რომ ხელოვნება ცხოვრებას მოწვევით, ხოლო სიყვარული — შემეცნებას. პოეზია ქმედებაა, პოეზია ვნებაა, პოეზია ძალაა და იგი არის მარადიული განახლება, რომელიც

მიჩნდება გადაადგილებს. სიყვარული მისი კერაა, დღემორჩილებლობა — მისი კანონი, თავის ადგილს კი იგი ყველგან წინასწარხილავს პოეზიის. პოეზია არასოდეს იქნება გულგრილი და განუგამდგარი.

და მაინც, პოეზია არ ცდილობს რამეს გამოჩენს საუკუნეს. მას საკუთარი ბედისწერა აქვს, იგი თავისუფალია ყოველგვარი იდეოლოგიისგან და თავის თავს ისეთსავე სრულფასოვან მოვლენად მიიჩნევს, როგორც თვით ცხოვრება, არანაირი გამართლება რომ არ ესაქიროება. უზარმაზარი მსუნთქავი სტროფის მსგავსად, იგი აწყვოს ერთიან შემოხვევაში აქცეებს ყველაფერს: მთელ წარსულსა და მომავალს, ადამიანურსა და ზეადამიანურს, ბლანეტის მთელ სივრცეს და სამყაროს სივრცეს. პოეზიის სიბნელეს უსაყვედურებენ, მაგრამ ეს სიბნელი გამოწვეული არ არის მისი განსაკუთრებული ბუნებით, რომელიც მას ნათებას აძლევს; პირიქით, სიბნელი იმ ღამის შედეგია, რომელსაც პოეზია შეისწავლის და რომლის შესწავლის პირობასაც დებს. ეს არის ადამიანის არსების გარემომცველი საიდუმლოსა და თვით სულის ღამე. პოეზიის ენა ყოველთვის უპირისპირდება სიბნელს და იგი უფრო მომთხროვია, ვიდრე — სამეცნიერო ენა.

ყველაფერი არსებულთან თავისი უეჭველი კავშირით პოეტი ყოველთვის მარადიულობასა და ერთიანობას გვაზიარებს. და მას ობტუსიური გამოცდილება აქვს. იგი დარწმუნებულია, რომ განუყოფელი სამყარო სინამდვილის ჭრამიანის ერთიანი კანონით იმართება და ამ სამყაროში არაფერი მონდება ისეთი, რაც თავისი ბუნებით ადამიანის დიპაზონს აღემატება. ისტორიის უსაშინლესი კატაკლიზმები მხოლოდ და მხოლოდ პერიოდული ფაქტები ურთიერთდამოკიდებულებათა და განახლებათა უფრო დიდი ციკლში. და უფროები, რომლებიც ზემოთ შემართული ჩირაღდებით გადუქრიან ხოლმე სცენას, უსასრულოდ დიდხანს გაგრძელებული ღამის მხოლოდ რაღაც გარკვეულ წამს ანათებენ. მომწიფებული ცივილიზაციები დაიჭრნენ, ერწყნენ, როდესაც ილუბებინა, — უზარდულ, უსწრაფეს კანონს იცვლიან. სახიფათოა მხრითად უმართლესი პოეტი არის ის კაცი, ვინც ჩვენს ნაცვალად გლეხს ჩვევთა ძაფებს.

„ნუ შიშობ, — ამბობს ისტორია, როცა ერთ მშვენიერ დღეს საზიდან მრისხანე ნელახს იხსნის და მისი ხელი ყოვლისშემუსრელი ცეკვით გართული აწივს ღვთაების შემრეგებლურ ჟესტს გამოხატავს ჭერში — ნუ შიშობ და ნუ ეჭვობ, რადგან ეჭვი ამაოა, ხოლო შიში — მოწურვილი მორჩილების მომტანი. უმჯობესია, ყური მაიაყრო რტმულ ბაგა-ბუგს, რომლითაც ჩემი ზეპყრობილი ხელი მარადქმნადი ადამიანური ფრაზის სიდიადეს ალაგებს. სიცრუეა, თითქმის სიცოცხლის საკუთარი თავის უარყოფა შეცდომა. არაფერი ცოცხალი არ იშვება არაფერისგან, მაგრამ არც არაფერს ძალუფა გაუძლოს ყოფიერების გაუმდებელ ზემოქმედებას და შეინარჩუნოს თავისი ფორმა და ზომა. ტრადიცია თვითმეტაფორულია, როდესაც საუკუნის ჭეშმარიტება დარბაზის დროში მოქცეულ ადამიანს და ზედროულ ადამიანს შორის გაწოლილი უფსკრული რომელსაც საშუალებას ვაძლევთ, სულ უფრო გაიზარდოს. ერთ ნაბიჯზე სინათლე თუ გააცისკროვნებს ადამიანს, ნუთუ მეორეზე — იგი ბინდში უნდა ჩაიძიროს? ან მისი დაჩქარებული მომწიფება ურთიერთობა დაწვევით საზოგადოებაში — განა არ აღმოჩნდება, რომ ეს ცრუ მომწიფებაა?“

განუყოფელი პოეტი მოწოდებულია, დაგვიდასტუროს ადამიანის ორმაგი დანიშნულება. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ გონების წინაშე სულიერი შესაძლებლობებისადმი უფრო მტკიცეობაარე სარკე აღმართოს. ეს იმას ნიშნავს, რომ საუკუნის წილიდან გვაპყნოს ადამიანის პირველქმნილი ბუნებისთვის უფრო შესაფერისი ადამიანური დანიშნულება. დაბოლოს, ეს იმას ნიშნავს, რომ მსოფლიო სულიერი ენერგიის მიმოქცევაში დიდი გაბედულებით ჩაღვაროს მრავალფეროვანი სული. იკმარებს კი ატომური ენერგიის ხანაში პოეტის მიზნების აღსასრულებლად მისი სუსტი ლამპარი? იკმარებს, თუკი ადამიანის სისუსტის განცდა არ დავიწყებია!

და უკეთეს პოეტი თავისი ეპოქის დავადებულ სიდიდის განსახიერებს, მას სხვა არაფერი მოეთხოვება.

თარგმნის

ზაზა კვერცხიშვილი

და კობა ბრეზუაძე

დისპლეი

სამპითხველო

ფანტასტიკა

მე-6 გვერდიდან

კაბინეტისკენ გავაგორე.
— ოპო, — თქვა დირექტორმა,
— ეტყობა, როგორც იქნა, საბადე ხელსაწყოები გამოგვიგზავნეს.
— არა, — ვუბასუხე და ურიკა შუა ხალიჩაზე გავაჩერე, — თომისია, მის შესახებ უკვე გითხარი.
— მომიტევეთ, მუშაობაში გავერთე და დამავიწყდა, — ბოდიში მომიხადა დირექტორმა, — ეგ აქ დამიტოვეთ და ახლავე მივხედავ და როცა თავის სახეს დაეუბრუნებ, კლასში გამოგვიგზავნით.
მე ბავშვებთან დაებრუნდი. ორი გაკვეთილი ჩავატარე, მაგრამ თომისი არ გამოჩენილა. ეტყობა, მოხუცის ისევ დაგვიწყდა და ზარის დარეკის შემდეგ კვლავ დირექტორის კაბინეტში შევედი. იგი ხალიჩაზე იჯდა, პიჯაკი გაეხადა, პალსტუხი მოეხსნა და თავივით სველი

ურეკად ქცეული ბიჭის ამბავი

იყო, დამინახა თუ არა, დაქანცული წამოღვა.
— ყველაფერი ვცადე, ეს კი არც გაიძრა. თქვენ რა, სხვა რაიმე განსაკუთრებული შელოცვა იცით?
— არა, რას ბრძანებთ, — ვუბასუხე, — ძალზე ჩვეულებრივი სასჯელის...
— გირჩევთ, პროფკავშირების ცენტრში დარეკოთ, — მითხრა მან, — იურიდიულ განყოფილებაში. ადვოკატს მაქსიმტენი ჰქვია. იმას მაინც შეიტყობთ, რას უნდა ველოდეთ.
— ფიქრობთ, რომ ჩავეარდით? — ვკითხე.
— თქვენ — კი. უდაოდ, გაებით, — დამიქნია თავი დირექტორმა, — თქვენს ადგილზე ახლავე დავერკავდი, თორემ მალე სასაიდლოდ წავა.

ათი წუთის შემდეგ როგორც იქნა, დაეუკავშირდი. საბედნიეროდ, მაქსიმტენი ადგილზე დამხვდა. მან მომისმინა, დროდარო რაღაცას სლუკუნებდა თუ ღრუტუნებდა, ვერ გავარჩიე.
— იმედი მაქვს, კავშირის წვერი ხარ, — მკითხა ბოლოს.
— დიახ, ცხადია, — ვუბასუხე.
— საწევრო გადახდილი გაქვთ?

— რა თქმა უნდა!
— კარგი, — თქვა მან, — ერთი საათის შემდეგ დაგივრეკავთ. გამოგიტყდებით, ჩემს პრაქტიკაში მსგავსი შემთხვევა არ მქონია. კარგად უნდა მოვიფიქრო და რაღაც მასალები ამოვკმეო...
— დაახლოებით მაინც მითხარით, დასასრული მე-14 გვერდი

კეთილმა ღვრიამ

შეიშველია

გაზაფხული გვარდება

სულ ორი თვე გავიდა მას შემდეგ, რაც თბილისელ მაყურებელს საშუალება მიეცა დამტკბარიყოს მსოფლიოს პრიმა-ბალერინას ნინო ანანიაშვილის მაღალი ხელოვნებით. და აი, თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის სცენაზე კვლავ ვიხილეთ ნინო ანანიაშვილი თავის მეგობრებთან, მსოფლიოს ბალეტის ვარსკვლავებთან ერთად. თბილისში ისინი ვახტანგ ჭაბუკიანისადმი თაყვანისცემამ და ნინოსადმი დიდმა სიყვარულმა ჩამოიყვანა. ხუმრობა ხომ არ არის, ოთხი გალა-კონცერტი ყოველგვარი ანაზღაურების გარეშე! როგორც, უკვე ცნობილია, გალა-კონცერტების მთელი შემოსავალი მოხმარდება ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის საერთაშორისო ცენტრს და, აგრეთვე, თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრს.

11 სექტემბერს შედგა მსოფლიოს ბალეტის ვარსკვლავების პირველი გალა-კონცერტი. საღამოზე სიტყვით გამოვიდა ქალბატონი ეთერ გუგუშვილი, ვახტანგ ჭაბუკიანის სახელობის საერთაშორისო ცენტრის პრეზიდენტი, რომელმაც დამსწრეთ გულითადად მიულოცა ეს დღე, და სურვილი გამოთქვა, რომ 11 სექტემბერი გამოცხადდეს ქართული ბალეტის საერთაშორისო დღედ და რომ ყოველწლიურად, 11 სექტემბერს დაწესდეს პრიზები ბალეტის საუკეთესო მოცეკვავეებისთვის.

გალა-კონცერტის პროგრამა შეტად რთული და საინტერესო აღმოჩნდა. მასში შეტანილი იყო ფრაგმენტები როგორც ჩვენთვის ცნობილი, ასევე უცნობი ბალეტებიდან.

საღამოს მთავარ ღერძად III განყოფილება იქცა, სადაც წარმოდგენილი იყო ნაწყვეტები მინუსის ბალეტიდან „დონ-კიხოტი“. ეს იყო ნამდვილი ფიერვერკი — გაუთავებელი ოვაციებითა და შეძახილებით.

კონცერტები გრძელდება. თქვენ დიდი სიამოვნება გელით.

გასტროლები

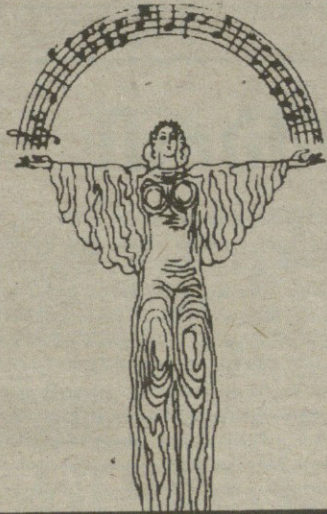
ტრიუმფი ესპანეთში

ამ ცოტა ხნის წინ, თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის საბალეტო დასი მიწვეული იყო ესპანეთში, ქ. სანტანდერის 43-ე მუსიკალურ ფესტივალზე. სანტანდერი გახდა მსოფლიოში ცნობილი, მეტად ძვირადღირებული საკურორტო ქალაქი ოკეანის სანაპიროზე და ეს პრესტიჟული ფესტივალი თითქმის 1 თვეს გრძელდება (1-28 აგვისტო). მასში მონაწილეობას ღებულობს როგორც საოპერო და საბალეტო, ისე სიმფონიური, კამერული კოლექტივები, ცალკეული სოლისტები და სხვა.

„სანტანდერის მხარის ცენტრალურ საფესტივალო სასახლეში“, როგორც მას უწოდებენ, ქართული საბალეტო დასი ორი პროგრამით წარსდგა. ეს იყო — „შეპერეზადა“ (რიმსკი-კორსაკოვი, რაველი, კახიძე) და კლასიკური ბალეტის, კერძოდ, ჩაიკოვსკის „სალამი“.

ჩვენ გვსაუბრეთ თეატრის დირექტორს, ბატონ ზურაბ ლომიძეს, რომელმაც თავისი შთაბეჭდილებები გაგვიზიარა:

„დღეს თეატრი გადაარჩენის გზებს ეძებს. სპექტაკლების დასადგმელად არ გაგვიჩნია არავითარი სახსარი, ამიტომ ისეთ ფორმებს ვეძებთ, რომლებიც დაინტერესდებიან ჩვენი ხელოვნებით და მხარში ამოგვიდგებიან. აი, ასეთი არის მუსიკალური ასოციაცია „სამი კარავალი“ მონტე-კარლოში. მასთან თავის დროზე დაგვაკავშირა ცნობილი თეატრალურმა მხატვარმა მურაზ მურვანიძემ. ამ ფორმასთან ერთად ჩვენ დაგვით ბალეტი „კოლუმბიდან ბროდუიშამდე“. ხოლო რომში, სადაც ვუწვევეთ ეს სპექტაკლი, დაიბადა „შეპერეზადას“ იდეაც. იდეა ეკუთვნის მონტე-კარლოელ იმპრესარიოს ვალენტინ პრინსისის. იდეის ხორცშესხმაში მონაწილეობდა საზღვარგარეთ — ქორეოგრაფ გოგი ალექსიძის, მხატვარ მურაზ მურვანიძის, რეჟისორ გურამ მელიქსეშვილის. ესპანეთში სპექტაკლს არაჩვეულებრივი წარმატება ხვდა, სიმაღლედ გითხრათ, მაღალი იყო გაყიდვების რაოდენობა, ბატონი კოტე გაბაშვილი საქართველოში გერმანული სკოლების ერთ-ერთი დამაარსებელი და დიდი ქომაგი გახლდათ, და დღესაც, როცა ბატონი კოტე საქართველოს ელჩია გერმანიაში, არ წვევს მხოლოდ თაობებს ზრუნვას და, ამდენად, ეს საჩუქარი ჩვენს ქვეყნებს შორის არსებული მეგობრობის დასტურად მივიჩნიეთ.“

ჩვენთვის მოულოდნელიც კი. სანტანდერის ფესტივალზე მოხდა ამ სპექტაკლის პრემიერაც, მისი წარდგენა კი საკუთარ თავზე აიღო საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურმა, ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ, რომელმაც ნახა ეს სპექტაკლი და გზა დაულოცა დიდ ევროპაში. მან წერილითაც კი მიმართა ბასკეთის პრეზიდენტს, რათა ყურადღება გამოეჩინა ჩვენს მიმართ.

გარდა ამისა, ჩვენ გვქონდა გალა-კონცერტი, რომლის ინიციატორი იყო მსოფლიოში ცნობილი ბალეტის კრიტიკოსი — სალასი. ამ კონცერტმა თავისი ურთულესი პროგრამით ნათლად წარმოაჩინა ქართული საბალეტო დასის სახე.

და ბოლოს, დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო ყველას, ვინც გაგვიწია დახმარება: ქალაქის მერიას, რომელმაც იკისრა გასტროლების თითქმის მთელი ხარჯები, ასევე ნუგზარ ნავაძეს, რომელიც ანაზღაურების გარეშე მოგვმსახურა ავტორთან სპორტით.

ეს გასტროლები უადრესად რთული და საპასუხისმგებლო აღმოჩნდა ქართული საბალეტო დასისთვის. თუ მხედველობაში მივიღებთ მაყურებელთა გარკვეულ კატეგორიას, რომელთა შორის იყვნენ იმპრესარიოები სხვადასხვა ქვეყნიდან. ცნობილი მუსიკისმცოდნეები, კრიტიკოსები, მსოფლიოში სახელგანთქმული ქორეოგრაფები, პრესის წარმომადგენლები და ა. შ. ადვილი წარმოსადგენია, თუ რაოდენ რთულ გამოცდას გაუძლო საბალეტო დასმა.“

ორივე სპექტაკლში მონაწილეობას ღებულობდნენ როგორც ივენი სოლისტები, ისე სპეციალურად მოწვევულები: კაია კირბი (ესტონეთი), ვიესტურს იანსონი (ლიტვა), ნელი ალიმოვა (უზბეკეთი), ვიტალი ვაროშინი (ვილინიუსი), როსარიო უარეს (კუბა), კარლოს ლოპეს (ესპანეთი), ამერიკელი მომღერალი ტრეისი ბონემი. ესპანეთში მათ მიემართა XX ს-ის ლეგენდარული ბალერინა მარია პლინსეკაია. ქართველი მოცეკვავეებიდან უნდა გამოიყოს ქეთევან მუხაშაური, მარია ზურთუფილი, იური სოროკინი. ძალიან ისახვლა თავი ჩვენმა კორდებალეტმა. დასს თან ახლდა 12-კაციანი ორკესტრი, რომელშიც შედიოდა ჯაზური ინსტრუმენტები, სინთეზატორი, დასარტყმლები და სხვადასხვა თანამედროვე და ხალხური საკრავები.

ორივე სპექტაკლს ემსახურებოდა კიევის სიმფონიური ორკესტრი, რომელიც უკვე 4 წელია ამ ქალაქში სანტანდერის ინტერნაციონალურ საფესტივალზე ორკესტრად არის მიწვეული. სადირიჟორო პულტთან იდგა ახალგაზრდა ნიჭიერი კომპოზიტორი ვახტანგ კახიძე, რომელიც არაჩვეულებრივი არტისტიზმითა და დიდი პროფესიონალიზმით წარუძღვა უცნობ ორკესტრს.

სანტანდერის ფესტივალში ქართული საბალეტო დასის მონაწილეობას უკავდოდა არ ჩაუვლია. დეკემბრის თვეში უკვე დაგეგმილია გასტროლები იტალიაში, კერძოდ, გენუაში და ფლორენციაში. აქამდე საბალეტო დასს ხანმოკლე არდადეგები აქვს, დაბრუნებისთანავე კი, განაახლებს მუშაობას მომავალი გასტროლებისთვის.

თამარ ბურჯანაძე

კონტაქტები

ზრუნვისა და მხარდაჭერის დასტური

ამ დღეებში კიონიშტაინის სულტურგერმანულ ეკლესიასთან არსებულმა საქველმოქმედო ორგანიზაციამ, გერმანია-საქართველოს მეგობრობის ბონის საზოგადოების თაგუდომარის ბ. ივო ვენდოლსკის ინიციატივით, თბილისის მე-6 ქართულ გიმნაზიას საჩუქრად გადასცა თანამედროვე მხატვრული ლიტერატურის კოლექცია. ეს წიგნები უფრო მრავალფეროვანს გახდის სკოლის ბიბლიოთეკას, დაგეგმილია სასწავლო პროგრამების სრულყოფაში, განსაკუთრებით, გერმანული ლიტერატურის სწავლებაში, რაც, იმედია, კიდევ უფრო გააღრმავებს გერმანულ და ქართულ საზნის ურთიერთობას, რამდენადაც კოლექციაში მრავალ არაა წარმოდგენილი როგორც ძველი კლასიკოსები და ფილოსოფოსები, ასევე თანამედროვე მწერლები.

ბატონი კოტე გაბაშვილი საქართველოში გერმანული სკოლების ერთ-ერთი დამაარსებელი და დიდი ქომაგი გახლდათ, და დღესაც, როცა ბატონი კოტე საქართველოს ელჩია გერმანიაში, არ წვევს მხოლოდ თაობებს ზრუნვას და, ამდენად, ეს საჩუქარი ჩვენს ქვეყნებს შორის არსებული მეგობრობის დასტურად მივიჩნიეთ.

მადლობას მოვასხვებთ სულტურგერმანულ ეკლესიასთან არსებულ საქველმოქმედო ორგანიზაციას, ბატონ ივო ვენდოლსკის და საქართველოს საელჩოს გერმანიაში ზრუნვისა და მხარდაჭერისათვის.

მარია შკლუბა,

მე-6 ქართული გიმნაზიის დირექტორი.

ლევ ტროცკის ცხოვრება და სიკვდილი

ოპოზიციის ბრძოლაში სტალინი, თეორიულ ბრძოლაში ერთოდ, ყოველთვის მიმართავდა პარტიულ ფორუმებს — კონფერენციებს და ყრილობებს, სადაც მას აპარატის მხარდაჭერა გარანტირებული ჰქონდა. ამგვარი ახალი ტროცკისტული გამოცდის დაგეგმვა პარტიის XV ყრილობაში.

მანამდე, 1925 წელს ტროცკი გადაუყენეს რევოლუციური სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარის პოსტიდან, 1926 წელს გამოიყვანეს პოლიტბიუროს შემადგენლობიდან, ხოლო 1927 წელს, როდესაც რევოლუციის ათი წლისთავთან დაკავშირებით ოპოზიციონერთა დემონსტრაციის მოწოდება სცადა, ცენტრალური კომიტეტის წევრობიდან განათავისუფლეს. ამავე წლის 14 ნოემბერს ტროცკი გარიცხეს პარტიიდან. 1928 წლის დანაშაულის იგი აღმა-ათაში გადასახლეს, საიდანაც კვლავ აქტიურად მეთაურობდა ოპოზიციას სულ რაღაც ათი თვის მანძილზე მან გადსახლენიდან თავის მომხრეებს გაუგზავნა 500 წერილი და 500 ტელეგრამა.

1928 წლის დეკემბერში აღმა-ათაში სახელმწიფო პოლიტიკური სამართველობის წარმომადგენლის იგიდით ჩავიდა სტალინის რწმუნებულის, რომელმაც ოპოზიციის ბელადს გადასცა გენერალური მდივნის უფლებამოსილება, ტროცკისგან მოითხოვდნენ შეეწყვიტა „მემარცხენე ოპოზიციის“ ხელმძღვანელობა, რაზეც მან კატეგორიული უარი განაცხადა. ამის პასუხად, სახელმწიფო პოლიტბიუროს სამართველობაში მოიღო ტროცკის საზღვარგარეთ განდევნის გადაწყვეტილება. რასაკვირველია, ტროცკისთვის ამგვარი განაჩენის გამოცხადება სტალინის მიერ იყო ნაკარნახევი და მისმა ლმობიერებამ გაოცება გამოიწვია იმაში, ვინც მას ახლოს იცნობდა — მე პირდაპირ ვეღარ ვცნობ ჩემს სტალინსო, — უთქვამს ბუხარინს. უნდა ვიფარუდოთ, რომ სტალინი მაშინ ვერ გახდებოდა ტროცკის დაპატიმრება და დახვერვა, რადგან ამ უკანასკნელს უზარმაზარი საერთაშორისო ავტორიტეტი გააჩნდა.

1929 წლის 12 თებერვალს, განდევნილმა ტროცკიმ შემდეგი წერილი გაუგზავნა თურქეთის პრეზიდენტს: „მოწყალო ხელმწიფე! კონსტანტინოპოლის პიშვრიდან მატყვი მაქვს გაუწყოთ, რომ თურქეთის საზღვარს ჩემი სურვილით არ მოვდგომივარ, და ამ საზღვარზე გადმოს-

ბაბრამქაშა. ღასაყიში

ბნ. ბაზ. „პაპასიონი“ №36

ვლა მხოლოდ და მხოლოდ სხვათა ძალადობის გამო მიწევს“.

1932 წელს ტროცკის და მისი ოჯახის წევრებს საბჭოთა კავშირის მოქალაქეობა ჩამოართვეს. ტროცკიმ თურქეთში 1933 წლამდე დაჟყო, აქედან საფრანგეთში გადავიდა, მაგრამ იგრძნო, რომ საბჭოთა აგენტების მუდმივი თვალთვალის არეში მოხვდა და მის სიცოცხლეს საფრთხე ემუქრებოდა. მათ გააძრცვეს ტროცკის ბინა პარიზში და გაიტაცეს მისი არქივის დიდი ნაწილი. 1935 წელს ტროცკი ნორვეგიაში გადასახლდა, სადაც დაჟყო 1937 წლამდე. აქ მან ცნობილი მხატვრის დიეგო რივერას დახმარებით მიიღო მექსიკის ბრეზიდენტის მიწვევა და მექსიკის გარეუბან კიოკანში დასახლდა, სადაც სიცოცხლის უკანასკნელი წლები გაატარა.

ტროცკის საზღვარგარეთ განდევნით სულაც არ მომხდარა მისი პოლიტიკური იზოლაცია. ევროპაში მან გააჩაღა დიდი თეორიული და პრაქტიკული საქმიანობა ტროცკიზმის, როგორც იდეური მიმდინარეობის პროპაგანდისთვის. მრავალ ქვეყანაში გაჩნდა ტროცკისტული „მემარცხენე“ ორგანიზაციები, რომლებიც ათასობით წევრს აერთიანებდა. 1933 წელს პარიზში გაიმართა ამ ორგანიზაციათა პირველი კონფერენცია. უკვე ამ დროს ტროცკისტებს ჰქონდათ 82 პერიოდული ორგანო მსოფლიოს 16 ქვეყანაში. კონფერენციამ მიიღო 11 პუნქტისგან შემდგარი რეზოლუცია. მათ შორის: უარყო ერთ ქვეყანაში, კერძოდ, სსრ კავშირში სოციალიზმის შესწავლობა. უარყოფითად შეაფასა სსრკ-ში სახალხო მეურნეობის განვითარება, მწვავედ გააკრიტიკა სსრკ-ის სოციალური პოლიტიკა, როგორც კაპიტალისტური ელემენტების წინაშე კომპრომისული.

1935 წელს ტროცკისტული ორგანიზაციების ბაზაზე ჩამოყალიბდა IV ინტერნაციონალი, რომელიც დღემდე არსებობს. ახალი ემიგრაციის წლებში ტროცკიმ დაწერა ლენინისა და სტალინის პორტრეტები. მისი უკანასკნელი დიდი ნაშრომი იყო სტალინის პოლიტიკური ბიოგრაფია.

ტროცკისტული ოპოზიცია კვლავ აქტიურად მოქმედებდა საბჭოთა იმპერიის შიგნით, მაგრამ დიქტატურის განმტკიცების კვლამზე, სტალინისთვის მოუთმენელი ხდებოდა ყოველგვარი ოპოზიციური

მოძრაობა. ტროცკიზმის ფიზიკურად განადგურების დასაწყისად მიჩნეულია პარტიის ლენინგრაძელი ბელადის კიროვის, დღემდე ბნელით მოცული, მკვლელობა 1935 წლის 1 დეკემბერს. ამ მკვლელობის ორგანიზატორად გამოცხადებული იქნა ტროცკისტულ-ზინოვიევიური ბლოკი და სტალინი შეუდგა ოპოზიციის უღმომავლ განადგურებას. ტროცკიზმთან ბრძოლის საბაზით იმპერიას გადაუარა სისხლიანი პრესიების რამდენიმე ტალღა, რომლის მწვერვალი იყო 1937 წელი. ამ წლებში სამართალში მისცეს იმპერიის მრავალი „დიდებული“, პარტიული და სახელმწიფო მოღვაწე, სტალინის შემდგომი საბჭოთა იდეოლოგია ცდილობდა ეს სასამართლო პროცესები ფალსიფიცირებულად, ბრალდებები ყალბად, ხოლო ბრალდებულნი სტალინიზმის უღანაშუფლო მსხვერპლად წარმოედგინა, მაგრამ ამის დაჭერება ძნელია, რადგან პროცესები საჯაროდ მიმდინარეობდა, მათ უცხოელი ჟურნალისტები ესწრებოდნენ და, ბრალდებულებს, რომელთაც იცოდნენ, რომ მიიწვევნი რეალური იყვნენ, შეეძლოთ სრული სიმართლე ეთქვათ.

მოხდა პირიქით, თითქმის ყველა ბრალდებულმა, რომელთაც სულ ცოტა ხნის წინათ მაღალი სახელმწიფო და სამხედრო პოსტები ეკავათ, აღიარა წაყენებული ბრალდებები, თუმცა ძნელია იმის თქმა, ეს ყოველივე ლუბიანას კანკალებზე გადგენა იყო, თუ მართლა არსებობდა შეთქმულებები სტალინისა და მისი რეჟიმის დასაპრობად. (არსებობს ცნობები, რომ ამ პროცესებს ფარულად ესწრებოდა სტალინი).

როგორც ამ პროცესზე გაირკვა, ტროცკი საიდუმლო მოღაპარაკება აწარმოებდა გერმანიის ოფიციალურ წრეებთან, რომ, თუ ომის შემთხვევაში, გერმანია სახელმწიფო გადატრიალების განხორციელებაში დაეხმარებოდა საბჭოთა კავშირში მოქმედ ტროცკისტულ ორგანიზაციებს, ტროცკი, როგორც სახელმწიფოს მომავალი მეთაური, უკრაინისა და ბელორუსის ხარჯზე დიდ ტერიტორიულ მთავრობებს: ამ მოღალატეობის შესახებ ცნობილი იყო საბჭოთა კავშირის უმაღლეს სამხედრო უწყებებში, კერძოდ, შეთქმულებაში მოწაწილობადა თვადციის სახალხო კომისიის პირველი მოადგილე, მარშალი ტუხაჩევსკი. თუმცა ამ უკანასკნელს შეთქმულების მოწაწილენი ფრთხილად ეკიდებოდნენ, რადგან მასში „პოტენცი-

ურ ნაპოლეონიკს“ (ბუხარინის გამოთქმა) ხედვდნენ და ბონაპარტისტული გადატრიალების ემინოდნენ.

1936 წელს, კამენევის პროცესზე ხშირად ფიგურირებდა ტროცკის, როგორც საბჭოთა ხელისუფლების მტრის სახელი. ამ დროს სკანდინავიის ქვეყნებში მყოფმა ტროცკიმ განცხადებით მიმართა ნორვეგიის ხელისუფლებას, რათა იგი, როგორც დამნაშავე, გადაეცათ საბჭოთა კავშირისათვის. ტროცკი სიცოცხლის ფასად აპირებდა სასამართლო პროცესზე სტალინის მამხილებელი სიტყვით გამოსვლას, მაგრამ სტალინიმ ეს გამოწვევა არ მიიღო, საბჭოთა მთავრობას არ მოუთხოვია ტროცკის რუსეთში ჩამოყვანა.

ტროცკიზმის საფრთველქვეშ, ფაქტობრივად ბრძოლა მიმდინარეობდა პიროვნული ძალაუფლებისათვის, სტალინის დამხობისა და ტროცკიზმის აღწევებისათვის, მაგრამ თუ ამ მიმდინარეობის თეორიული კონცეფციით ვიმსჯელებთ, იგი დიდ დიდ როლს განსხვავდებოდა სოციალიზმის ლენინ-სტალინური გაგებისაგან.

60-იან წლებში დაიწყო ტროცკისტების ბრალდებით დასჯილ მოღვაწეთა რეაბილიტაცია, თუმცა ეს პროცესი ძალზე შეწყდა, რადგან მისი გაგრძელება ქმნიდა საბჭოთა ტოტალიტარული სისტემის საფუძვლების გასაშლელის საშიშროებას, სადაც კი სტალინის მემკვიდრე „ბელადებს“ არც სურვილი ჰქონდათ და არც გაბედულება ჰყოფნიდათ. კრიტიკის ქარცხლებლი მიმართული იქნა სტალინის პიროვნების წინააღმდეგ, რომელსაც დაეცა მისი მთელი პასუხისმგებლობა იმ უბედურებათათვის, რაც მარქსის უტოპიურ მოძღვრებაზე აღმოცენებულმა ბოლშევიკურმა სისტემამ მოუტანა მსოფლიო ხალხებს. მარქსიზმის მასშტაბობები ნოყიერი ნიადაგი აღმოჩნდა რუსეთის სახელმწიფოს იმპერიული და მონარქიული ტრადიციები, ამ ორ ისტორიულ ფაქტორს უსათუოდ უნდა ეთქვა სახელმწიფო ტარული რეჟიმი და მისი მეთაური დიქტატორის სახით. ამ მისის განხორციელება ბედის განგებით იოსებ ჯუღაშვილს დაეკისრა, რომელსაც, რასაკვირველია, არ შეეძლო გულგულდაკრეფილი ეცქირა მის დასაშვებად ამოძრავებელი მტრული ძალებისათვის.

ტროცკი საზღვარგარეთიდანაც მთელი ენერგიით იბრძოდა სტალინის დასაშვებად, სარგებლობდა რა თავისი საერ-

დასასრული მ-13 გემრლზე

სსსრკ-ის სახელი

ზინოვიევი

ზინოვიევი

ზინოვიევი

ვინ იცის როგორ წარიმართებოდა გასაქირში ჩაყარნილი სტოკოლმის „ზოოპარკის“ ფინანსური საქმეები, მის ერთ თანამშრომელს გონება-მახეილური გამოსავალი რომ არ მოეძებნა. სრულიად მოულოდნელად, „ზოოპარკმა“ ვაჭრობა დაიწყო მოდერნისტული ნახატებით. მაღაზიას თანამედროვე ხელოვნების უამრავი „თაყვანისმცემელი“ მიაწედა. ბევრი „შედევრი“ საზღვარგარეთ გაიყიდა. საზოგადოება დაინტერესდა უცნობი მხატვრის ვინაობით. ბოლოს და ბოლოს გაირკვა, რომ ამ „შედევრებს“ ქმნიდა ზოოპარკის ძველი ბინადარი — შიმპანზე ტიკა. „ზოოპარკი“ გაკოტრებას გადაარჩა.

პირველი სათამაშო

ბავშვების რა გასართობს არ შეხედვით ჩვენს საუკუნეში — სათამაშო თვითმფრინავებს, ტანკებს, მანქანებს, წყალქვეშა ნავებს, რაკეტებსა და ა.შ. ამ ტრადიციას, თურმე, საუკუნეების ისტორია აქვს. 1383 წელს საფრანგეთის მეფემ — 15 წლის კარლოს მეექვსემ, საჩუქრად მიიღო ხის პატარა ზარბაზანი. ეს სათამაშო მონარქისათვის დაუმზადებიათ კრესის ბრძოლაში ინგლისელებთან გამარჯვების აღსანიშნავად. ამ ბრძოლაში ფრანგებმა პირველად გამოიყენეს დენთის ქურვიანი ზარბაზნი და საჩუქარიც სწორედ ამას უსცემდა ხალხს.

მართლა უბედურია?

ხანდაზმული ადამიანები, უცემური საქმის გამო, ხშირად უჩივიან მადის დაკარგვას. ნუთუ მართლაც მუდამ უცემურია მათი რაციონი? ტეპასის (აშშ) უნივერსიტეტის მეცნიერ-თანამშრომლებმა ჩაატარეს საინტერესო ცდების მთელი სერია. ამ ცდებით გამოირკვა, რომ სიტკბოს, სიმწარის თუ სიმლაშის განსაზღვრისას ძალზე ბევრ შეცდომას უშვებენ ხანდაზმულები, რომელთა ორგანიზმიც მცირე რაოდენობით შეიცავს თუთიას. თუთიის სიმცირე, ამავე დროს, უარყოფითად მოქმედებს ადამიანის ფსიქიკაზე და კუნთოვან სისტემაზეც.

ფსიქოლოგიის

გათვალისწინებით

შვეიცარიის ალბებში ტურისტებს კატეგორიულად ეკრძალებათ ყვავილების მოკრეფა. განცხადებების ტექსტი, როგორც წესი, ყველგან ერთნაირი ფსიქოლოგიის გათვალისწინებითაა შედგენილი. ფრანგულ წარწერაში, მაგალითად, ნათქვამია: „დატყობი ყვავილების სურნელით და ნუ გაანადგურებთ მათ“. ინგლისური წარწერა უფრო ზრდილობიან თხოვნას წაავსებს: „გთხოვთ, ნუ მოწყვეტთ ყვავილებს“. გერმანული აკრძალვა კატეგორიულია: „ხელი არ ახლოთ ყვავილებს“.

მარტვილელთა სატკიპარი

ქვეყანაში რომ უმძიმესი ეკონომიკური და პოლიტიკური მდგომარეობაა, ყველასთვის გასაკება, მაგრამ ის, რაც ზღუდმარტვილის რაიონში, ყოველგვარ ზღვარს აღემატება. თანამდებობაზე დანიშნვის დღიდან რაიონის გამგებელმა ლევან ჯღარკაძემ იმედი გაუკრუა მარტვილელს და თვალნათლივ დაგვაჩანა, რომ ეს პირი უნდა არის საკარბილის მამიფელი და არა საზოგადოების წინამძღოლი. ამის დასტურად ასეთი ფაქტიც კმარა: როდესაც ყოფილი პრეზიდენტი ზეგლიძე ჩამოვიდა, ჯღარკაძემ, სკამის დაკარგვის მიმით, წერილი აურიანა ზეგლიძეს, სადაც წერდა, რომ იგი მოუთმენლად ელოდა პრეზიდენტისა და მისი მომხრეების დაბრუნებას. მანამდე კი, „ხუნტის“ ხელში განიცდიდა სკოლურ დეპრესიას, რომ პირადად მან, მისი ოჯახის წევრებმა და ახლო მეგობარ-ნათესავებმა ბოიკოტი გამოუცხადეს „ხუნტის“ არჩევებს. პრეზიდენტმა და მისმა მომხრეებმა არ დაუჯერეს „ქაშელის“ და სკამიდან მაბრძანეს (აღწერილი ფაქტის დადასტურებების დოკუმენტი ხელთ გვაქვს). ყოფილი პრეზიდენტის ჯარებმა უკან დახვეა რომ დაიწვეს, ქაშელისა თბილისში დაიწყო თავისი პოზიციების გამაგრება. მარტვილის მოსახლეობა ვერ მოითმენს ასეთ ქმედებას. ჩვენ პოლიტიკაში გუნდობით იმით, ვისაც მყარი, არგუმენტირებული პოზიცია აქვს.

აღგენილმა გამგებელმა შემოიკრიბა თავისი „გუნდი“ და განაგრძო „ქაშალა“, მაგრამ არა მარტვილის მოსახლეობის სასარგებლოდ. რაღა გაგვარეოთ — ჯღარკაძე და მისი „გუნდი“ კორუფციის ჭაობშია ჩაფლული. ერთ სულ მოსახლეზე 1 იანვრიდან 8 აგვისტოს ჩათვლით რაიონში უნდა განაწილებულიყო 42 კგ ფქვილი. განაწილებულია 13-14 კგ.

დანარჩენი მეზობელ რაიონებში გაიყიდა კომერციულ ფასებში. ეს დღესაც გრძელდება. რაიონში ცხოვრობს 48 ათასი მოსახლე. 48 000 X 28 = 1 344 000. ეს რიცხვი გაუმარჯლოთ 1 კგ პურის ფქვილის კომერციულ ფასზე (რუსულ მანეთებში) და მივიღოთ ასტრონომიულ თანხას. მარტვილის რაიონის მოსახლეობა სკამს სამართლიან კითხვას: ვის ჯიბეში მიდის ფული? ასევე უახსოვდ რჩება მარტვილის რაიონში არსებული იძულებით გადაადგილებულ პირთა სამართლიანი შევიტხვა: სად მიდის პუშკინტარული დახმარების 70-80%?

25 აგვისტოს მარტვილში მოხდა მეტად არასასიამოვნო ინციდენტი. მოთმინების ფილაგვსებულმა მოსახლეობის ერთმა ნაწილმა ბლოკირება გაუკეთა გამგეობის შენობას, კარები აუკეცდეს გამგებელს და მოითხოვეს მისი გადადგომა. მოსახლეობა დაარბიეს მაფიოზური კლანის წარმომადგენლებმა და კრიმინალებმა. მათ ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენეს როგორც მამაკაცებს, ასევე ქალებს. უნდა ავიხსენოთ, რომ ადგილობრივ პოლიციას დარბევამო მონაწილეობა არ მიუღია.

მეორე დღეს გაიმართა შეხვედრა გამგეობის წევრებსა და მოქალაქეებს შორის. შეხვედრამ კორექტულად ჩაიარა. მოსახლეობის მოთხოვნათა სამართლიანობის გამგეობის წევრებიც დაეთანხმნენ.

მარტვილის მოსახლეობას ესმის, თუ რა მძიმე მდგომარეობაშია ქვეყანა და, აქედან გამომდინარე, გითარების გართულებას თავს ვარიდებ. გვინდა, შეტკივნულოვად გადაწყდეს ლევან ჯღარკაძის ბედი. მარტვილელთა სამართლიან მოთხოვნას ვაჟაყფრად უნდა შევედოს გამგებელი. წინააღმდეგ შემთხვევაში

პასუხისმგებლობა მთლიანად მას დაეკისრება.

გამგებელი და თავისი ეკიპე შემოიკრებილი „გუნდი“ სრულ მონაპოვლას აცხადებს მარტვილის რაიონზე. რაიონიდან გაიკრთა ყველა საქმიანი ხალხი, კოსაც აძინდის შექმნა შეეძლო. ლაპარაკია ბიზნესმენ-კომერსანტებზე, არადა დიდი დახმარების გაწევა შეეძლოთ მოსახლეობაზე. მიმდინარეობს ანაღვარდების მოგარცა. მარტვილის რაიონს თავისი პოტენციური შესაძლებლობებით შეუძლია როგორც ბიზნესმენ-კომერსანტების, ასევე ანაღვარდების დამატება. მიმდინარეობს ჯღარკაძისთვის არასასურველი პირების თავიდან მოცილება ქართული ადამიანისთვის მიუღებელი ხერხით. ჩვენ მარტვილის რაიონს ჯღარკაძის ვერ გადავადგებთ.

მარტვილში აგვისტოს დასაწყისშიც მოხდა მეტად სამწუხარო, ტრაგიკული შემთხვევა, რომელიც გამგებელმა თავის სასარგებლოდ გამოიყენა და თავიდან მოცილა თავისთვის არასასურველი პირიკუნება — პოლიციის უფროსი დავით ინჯია, რომელიც სამართლისა და წესრიგისთვის იბრძოდა რაიონში.

წელიწადზე მეტია, მარტვილში გახეთიარ გამოისულა არა იმიტომ, რომ ფინანსები არ გამოიხსნება, ანაუად გამგებელს და გამგეობას უნდათ, ხალხი ჰყავდეთ ინფორმაციულ ვაკუუმში, რათა არ გაყონოს სიმართლემ.

მარტვილის მოსახლეობა მთელი პასუხისმგებლობით გრძნობს ქვეყანაში შექმნილ რთულ მდგომარეობას, მაგრამ პირდაპირ ვაცხადებთ: მარტვილის რაიონის გამგებელი უნდა წავიდეს თანამდებობიდან.

მარტვილის მოსახლეობის სახელით

კახა ჯამბერია

ტყუპების ბარადოქსი

ტყუპების დაბადება საკმაოდ ხშირი მოვლენაა და თანამედროვე ადამიანი მათ განეხილავს. მაგრამ ყოველთვის ასე არ იყო. ძველად ტყუპების დაბადება საშინელ წინასწარმეტყველებად განიხილებოდა. მაგალითად, ნიგერიაში ტყუპების დაბადება ბოროტებად ითვლებოდა. ჩრდილოეთ ამერიკის ინდიელთა ტომებში თუ სხვადასხვა სქესის ტყუპები დაიბადებოდა, გოგონას კლავდნენ. ვენესუელაში მცხოვრები სალივის ტომის ინდიელები თვლიდნენ, რომ ტყუპები სხვადასხვა მამისაგან ჩნდებოდნენ, ამიტომ მშობიარეს მათრახით სცემდნენ „ცოლქმეული ერთგულების ღალატისთვის“. უგანდის ზოგიერთ რაიონში მათ ველურ ცხოველებს უთამაშებდნენ და ჯარისკაცებად ზრდიდნენ, ხოლო ინდიელთა ტომი კოკოპა ტყუპებს ღმერთის გამოგზავნილად თვლიდა.

ზღვა 102-ე სართულზე

ზღვის ავადმყოფობა შეიძლება ხმელეთზე განიცადო? შეიძლება, თუ მოყვანად ეტლით იმგზავრებ. შეიძლება იგარძნო ზღვის ავადმყოფობა ისე, რომ არ გამოხვიდე საკუთარი კანტორიდან? შეიძლება — თუ ცათამბჟენში მუშაობ, რომელსაც „სირს ენდ რობაკი“ ჰქვია და ჩიკაგოშია აგებული 1970-1974 წლებში.

საქმე იმაშია, რომ „სირს ენდ რობაკი“ მსოფლიოში ყველაზე დიდი შენობის რეპუტაციით სარგებლობს: იგი 109 სართულიანია, სიმაღლით 442 მეტრია, — ხოლო ჩიკაგო, თავის მხრივ „ქარების სახელის“ რეპუტაციით სარგებლობს. ცათამბჟენი ისეთი ანგარიშითაა აგებული, რომ გაუძლოს ყოველგვარ გრიგალს. შენობა ქანობს. ამიტომ ძლიერი ქარების დროს, „სირს ენდ რობაკი“ მდებარე სხვადასხვა კანტორებისა და ოფისების თანამშრომლებს ხელში აუცილებლად ჰკიფიერებს პაკეტი უჭირავთ.

ჰაერზე მსუბუქი კეპლი

დიდი ხანია გაიარა იმ დრომ, როცა საჰაერო ბურთი ჩაფიქრებული იყო, როგორც ბურთი. დღევანდელი ხელმძღვრე ოსტატები ამზადებენ აეროსტატებს (მსუბუქი გაზით სავსე საფრენი აპარატები) და მონგოლფერებს (ცხელი ჰაერით სავსე აპარატები), ყველაზე ახალი ფორმის და თითქმის ყოველგვარი ზომისას. ამას წინათ თურქეთში საჰაერო ბურთი აუშვეს. მისი სიმაღლე 51 მეტრი იყო (დაახლოებით ოცსართულიანი სახლი). იგი თურქეთის სულთან სულეიმან დიდებულს გამოხატავდა, რომლის დროსაც, XVI საუკუნეში, ოსმალეთის იმპერიამ თავისი ძლიერების მწვერვალს მიაღწია.

ლევ ტროცკის ცხოვრება და სიკვდილი

მამ-12 გპერლიძე
თავის საკმარის ავტორიტეტით, სისტემატურად ახდენდა სტალინის სახელის დისკრედიტაციას, ცნობილი გახდა მისი ახალი გატაცება — ტროცკიზმი. თავს იღებდა თავისი ლუდინგური მტრის პოლიტიკური ბიოგრაფიის შექმნა. ამას კი არ შეიძლებოდა „კრემლის დიქტატორის“ გადაწყვეტილებით არ მოჰყოლოდა, რადგან ტროცკის მიერ დაწერილი სტალინის ბიოგრაფიის გამოქვეყნება არა მარტო ადამიანურად შეურაცხყოფდა საბჭოთა დიქტატორს, არამედ მთელი მსოფლიოს თვალში წარმოადგენდა მის დისკრედიტაციას, თუმცა სტალინის ურთამდე, როგორც ჩანს, გვიან მაღლა ამ წარმოშობის ამბავმა, რადგან ავტორი ძალზე საიდუმლოდ მუშაობდა.

1937 წელს საბჭოთა უშიშროების ორგანოებმა მიიღეს დადგენილება ტროცკის „ლოკალიზაციის“ შესახებ. ოპერაციას ხელმძღვანელობდა შინაგარეო გენერალი ლეონიდ კოტოვი (იგივე ნაუშ ეტიხვანი, ლეონტიდოვი, რაბინოვიჩი), საბჭოთა სპეცსამსახურები სტალინის განაჩენის აღსრულებელს, როგორც ჩანს, ესპანეთის სამოქალაქო ომში მონაწილე კომუნისტებს შორის ეძებდნენ, რადგან მათი შეგზავნა ესპანურენოვან მექსიკაში უფრო ადვილი იყო.

გერმანიაში მისი რამდენიმე თანამშრომელსა და თანამშრომლის მოსახლობის შემდეგ ტროცკიზე პირველი თავდასხმა განხორციელდა 1940 წლის 24 მაისს. ამ ოპერაციას ხელმძღვანელობდა შემდგომში ცნობილი მხატვარი-მონუმენტალისტი დავით აღმაშენებელი სიკი-როსი, რომელიც ზელოვანების გარდა, ცნობილი იყო თავისი კომუნისტური შეხედულებებით. თავდასხმებზე ტროცკის სახლს ტყვია და ციხეზღამიერი ყუმბარები დაუშინეს, მაგრამ მიზანს ვერ მიაღწიეს, ტროცკი მხოლოდ მსუბუქად დაიჭრა. მექსიკის პოლიციამ გააძლიერა ტროცკის სახლის დაცვა, გენერალმა ეტიხვანმა კი აცხარა თავდასხმის გეგმა უფრო ვერაულოდ გეგმით შეცვალა.

ესპანეთის სამოქალაქო ომში იბრძოდა კატალონელი ახალგაზრდა ვინმე რამონ მერკადერი, რომელიც არაღმართული კომუნისტური ორგანიზაციის წევრი იყო. მერკადერის პოლიტიკური ორიენტაციაზე დიდი გავლენა იქონია დედამისმა, სტალინისა და საბჭოეთის ფანატურმა თაყვანისმცემელმა. ამან განაპირობა საბჭოთა სპეცსამსახურების არჩევა. მათ მერკადერი ფრთხილად გამოიყენეს და სიკარადო მოშალდების შემდეგ ამერიკაში გაგზავნეს, ჯერ როგორც ბელგიელი ჟურნალისტი უოკ მოდერი, ხოლო შემდეგ კანადელ ჰიზენსმენად ფრეკე ქეისონად აქცოეს.

1939 წელს ცრუ ქეისონი მექსიკაში ჩავიდა. ახალგაზრდა, სანდომიანმა „ბიზნესმენმა“, რომელიც გულუხვად ხარჯავდა ფულს, საბჭოთა აგენტის მეშვეობით გაცივრო ტროცკის ერთ-ერთი მდივანი სილვია აგლონო-მასლოვა. გააბა მასთან რომანი და ახალგაზრდა ქალი დაარქმუნა — მაღელ დაქორწინდებოდა. „საქმროს“ სილვია ყოველდღე მიჰყავდა ტროცკის სახლთან საკუთარი მანქანით და რამდენიმე საათის განმავლობაში მოთმინებით უცდიდა რათა უკან წაეყვანა. ტროცკის მცველები მიიჩნევენ შეგვარებული კაცის მისვლა-მოსვლას და აღარავითარ ყურადღებას არ აქცევდნენ მას. ბოლოს და ბოლოს ქეისონის გატაცების ამბავი ცნობილი გახდა ტროცკისა და მისი მეუღლისათვის, მათ სილვიას სთხოვეს სადღიოდ მათთან მოეწვია

ცოტა ხნით თავისი ადვოკატი ეწვია, შემდეგ კვლავ განაგრძო ბოლშევიკური სტატიის წერა გაზეთ „დელ ბოლშევიკისათვის“. ხუთ საათზე ჩაი დალია და ეზოში გაისიერა. კურდღლების სადგომთან ტროცკი ქეისონს გადაეყარა. იგი უცნაურად იყო გამოწყობილი, მიუხედავად სიცხისა, მკლავზე ლაბადა ჰქონდა გადაკიდებული და ცილიდრი ეხურა. ამან ტროცკის მეუღლის ყურადღება მიიქცია და ჰკითხა კიდევ სტუმარს — ავად ხომ არა ხართ, პასუხად ქეისონმა წყალი ითხოვა.

ბოლოს ისინი ტროცკის კაბინეტში განმარტდნენ, სადაც თითქმის ქეისონს მასპინძლისთვის თავისი სტატია უნდა ეჩვენებინა, რომელსაც ტროცკი ადრე გაეცნო და სერიოზული შენიშვნებიც გამოთქვა. მასპინძელი ბირთი მაგიდისკენ, საფარქელში ჩაქდა და კითხვას შეუდგა, როცა ის იყო, მეორე გვერდზე გადავიდა, მის უკან მდგარი ქეისონი უკან გახტა, ლაბადის ქვეშოდან დააძრო ალბინისტის წერაყინი და ტროცკის მთელი ძალით ჩაატყდა თავში. ტროცკი ყვირილით წამოვარდა და ქეისონს ხელებში სწვდა, რათა მეორე დარტყმის საშუალება არ მიეცა, ბოლოს თავდასხმელი გვერდზე მიაგდო და ოთხიდან გამოვარდა. ყვირილზე დამფრთხალი მეუღლე მას გერანდის კართან შეეჩენა.

— ქეისონი — ნატაშა, მე შენ მოეწირხარ — შესძახა ტროცკიმ და მეუღლის ხელზეში ჩაიკეცა. ქეისონი მცველებმა შეიპყრეს, ტროცკის სახლის მახლობლად მას კომპიუტერული ლიმონიანი ამაოდ უცდიდნენ დედა — კარდად მერკადერი და გენერალი კოტოვი, რათა მკვლელი დამუშავებული მარშრუტით სამშვიდობოს გაეყვანათ.

მიუხედავად იმისა, რომ მექსიკის საუკეთესო ექიმებმა გაუკეთეს ოპერაცია, ტვისის მძიმე დაზიანების გამო, ტროცკის გადარჩენა არ მოხერხდა. წერაყინის წვერს თითქმის 7 სანტიმეტრზე შეედგა თავის ქალაში, 1940 წლის 21 აგვისტოს, 19 საათსა და 20 წუთზე ტროცკი გარდაიცვალა, მისი

უკანასკნელი სიტყვები იყო: „წინ მეგობრებო, გაუმარჯოს IV ინტერნაციონალს“

1940 წლის 24 აგვისტოს „პრავდაში“ გამოაქვეყნა სარედაქციო წერილი სათაურით — „საერთაშორისო ჯაშუშის სიკვდილი“. „ტელეგრაფმა მოიტანა ცნობა ტროცკის სიკვდილის შესახებ, — ნათქვამი იყო მასში, — როგორც ამერიკის გაზეთები იუწყებიან, ტროცკი, რომელიც ბოლო წლებში მექსიკაში ცხოვრობდა, მისმა ახლობლებმა მოაწყვეს თავდასხმა“. შემდეგ მოთხრობილი იყო ტროცკის მოკლე ბიოგრაფიული ბიოგრაფია, რომელიც ყველაზე მწვავე გამოთქმებსა და შეფასებებს შეიცავდა. წერილის ტონიდან იგრძნობოდა, რომ იგი ან თვით სტალინმა დაწერა, ანდა მისი უშუალო ზედამხედველობის ქვეშ შეთხზეს. თუმცა ტროცკი თავდასხმა მას ტელეგრაფსა და ამერიკულ გაზეთებზე ადრე აუწყა ამ თავდასხმის ორგანიზატორმა ლავრენტი ბერიამ.

ასე გაუსწორა ანგარიში სტალინმა თავის ყველაზე სახანოთა და ოდესღაც უძლეველ მეტოქეს.

მკვლელობიდან ცოტა ხნის შემდეგ რამონ მერკადერის დედა კრემლში მიიწვიეს. იგი მიიღო მიხეილ კალინინმა, რომელმაც მკვლელის დედას ღვინის ორდენი გადასცა და უთხრა, რომ ციხიდან განთავისუფლების შემდეგ რამონს საბჭოთა კავშირის გმირის წოდებას მიანიჭებდნენ.

ამ ცინიზმით აღსავსე ეპიზოდს ვხვდებით რამონის მძის ლუის მერკადერის მოგონებაში, რომ იმავე დღეს, კრემლში ვიზიტის შემდეგ ბერიამ დედაჩემს მთელი ყუთი ქართული ღვინო „ნაფარეული“ გამოუწვანა. ეს ღვინო თურმე 1907 წელს იყო ჩამოსხმული და მისი ეტაჟიტი რომანოვთა ორთავიანი არწივით ყოფილა დამზადებული.

მოსკოვი დიდად გაისარჩა, რათა ტროცკის მკვლელობა რაც შეიძლება ნაკლები სასწესი მიეღო, დაუქირავეს საუკეთესო ადვოკატი, ხოლო ციხეში პატიმრობის მთელი ოცი წლის მანძილზე საბჭოთა უშიშროების ორგანოების მიერ დაქირავებული

ლი დისახლის შინ დამზადებული საქმელებით კვდებოდა, ბოლოს მერკადერი იქვე ციხეში, ამ დისახლის ქალიშვილზეც კი დაქორწინდა. პატიმარი ლეზულობდა ახალ გაზეთებს და წიგნებს, ჰქონდა რადიო, ბეჭდის კითხულობდა და ცხიდან ენციკლოპედიური განათლებით გამოვიდა. მისი შენახვა საბჭოთა კავშირის 5 მილიონი დოლარი დაუჯდა.

მერკადერი ციხიდან 1960 წელს განთავისუფლდა, იგი საბჭოთა აგენტებმა კუბისა და ჩეხოსლოვაკიის გავლით მოსკოვში ჩაიყვანეს, სადაც ახალი სახელი რამონ ლუისი დაარქვეს და საბჭოთა კავშირის გმირის ოქროს ვარსკვლავი უბოძეს.

საინტერესოა ერთი დეტალიც: მოსკოვში ჩამოსვლამ მერკადერმა თავისი შეფიქრებული კოტოვი (ნამდვილი სახელი ნაუშ ეტიხვანი) მოიკითხა, მაგრამ იგი ხეში აღმოჩნდა, თანაც მეორედ იხიდა სასწესი, პირველად იგი სტალინმა დააპატიმრა, იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ ძალზე ბევრი იცოდა. სტალინის სიკვდილის შემდეგ გენერალი ბერიამ განთავისუფლდა და კვლავ საშსარში აღადგინა, ბერიას დამხობის შემდეგ კი სრულყოფა დაიჭირა, როგორც ბერიას თანამშრომელი.

მერკადერი 1978 წელს ყელის კიბოთი გარდაიცვალა კუბაში, დაკრძალულია მოსკოვის ერთ-ერთ სასაფლაოზე, როგორც საბჭოთა კავშირის გმირი რამონ ლუისი. მეხიკოში, ვენის ქუჩაზე, სადაც ცხოვრობდა და აღესრულა ტროცკი, მისი სახლ-მუზეუმი გახსნილი.

ლევ ტროცკის სახელს ტაბუ მხოლოდ ბოლო წლებში მოეხსნა, გამოვიდა მისი ორტომიანი ნაშრომი „სტალინი“, „რუსეთის რევოლუციის ისტორია“, „ტროცკის არქივი“ 4 ტომად და სხვა.

ამ პატარა წერილსაც ერთგვარი საინფორმაციო ხასიათი აქვს, რათა ქართველ მკითხველს გარკვეული წარმოდგენა შეეძქნას საბჭოთა იმპერიისა და საბჭოთა ხელისუფლების ერთ-ერთ უფიქრებელზე, რომელიც ისტორიის პარადოქსით, ამ სახელმწიფოსა და ხელისუფლების მტრად იქნა შერაცხული.

დავით გვამდური

მოზაიკა

ჰანუსინის სილვები

მას ჰანუსინი ერქვა. მან იწინასწარმეტყველა ადოლფ ჰიტლერის მომავალი, მისი დიდება, ომი, მარცხი... მისი წინასწარმეტყველებების სიზუსტე ახლა განცდიერებას იწვევს. მისი უკანასკნელი ხილვა — ნიუ-იორკის დაღუპვა 2024 წელს.

მრავალ გერმანელს დღესაც ახსოვს, რომ ერთ სამხედრო ღერს გერმანიაში ცხოვრობდა კაცი, რომელმაც რიხტერის, პომერის, პერინგისა და ჰიტლერის ბიდი იწინასწარმეტყველა. იგი ყველაფერს ამბობდა, რასაც ხედავდა. ამბობენ, რომ მან ჰიტლერს უწინასწარმეტყველა დიდება, წარმატება, საყოველთაო აღიარება, ლიდერობა, ომი, კანაბა და ტრაგიკული სიკვდილი... იმასაც ამბობენ, წინასწარმეტყველი ცდილობდა ჰიტლერისთვის ხელი აღეხებინა ჩანაფიქრების განხორციელებას.

მართალია თუ არა ყოველივე? იყო თუ არა ჰიტლერის ცხოვრებაში ასეთი კაცი, თუ ეს ლამაზი მითია, მით უმეტეს, რომ წინასწარმეტყველის სახელი აღარავის ახსოვს?

ის 1889 წელს დაბადებული გერმანელი ებრაელი იყო. მას მართლაც ჰქონდა ტრანსნი ჩაგარდინისა და მომავლის სურათების დეტალები დათვალიერების უცნაური ნიჭი, თანაც მნიშვნელობა არ ჰქონდა, საქმე ეხებოდა კონკრეტულ ადამიანს, ქალაქსა თუ რაიმე მოვლენას. მას შეეძლო ხელში რაიმე ნივთი დაეჭირა და დაწვრილებით დაეხასიათებინა მისი მფლობელი, დაეხსენებინა გვარი, ასაკი, პრაქტიკა და მიცემულ დამოხმება ადრევეა ჯანმრთელობის მდგომარეობა. მისთვის არაერ-

თხელ მომართავს პოლიციას, რადგან ჰანუსინი ძალზე იოლად პოულობდა დაკარგულ ადამიანებს, მართლმსაჯულებას გამოცემა და მისი დახმარება.

იყო შემთხვევა, როცა ტრანსნი ჩაგარდინმა ჰანუსინმა შეძლო დაეხმარა გავლენის მიმდებარე მოედანი, მწკნეულები კაცი, რომელსაც ილიაში ჩანონი დაეხმარა წინასწარმეტყველება იხილა უზარმაზარი რაოდენობის ფული, რომელიც ერთ ბანკში იყო მოპარული. ბოროტმა და შურისმა ხალხმა ჰანუსინს უწილა მანვე შარლატანური პრაქტიკის გამო. თავისი შესაძლებლობა რომ დაემტკიცებინა — დაეხმარა უხილავი, ჰანუსინმა დამსწრეთ მოუთხრო გავლენის მოედანის ამბავი. მსკეპტურად განწყობილმა მოსამართლემ აღნიშნულ მოსამართლეს პოლიციელს გაგზავნა. დაკავებული კაცის ჩანათაში კი მართლაც აღმოჩნდა რამდენიმე მოპარული მდიდარი.

1933 წლის თებერვალში დიდმა წინასწარმეტყველმა „სამხელი“ სიზმარი ნახა: რამსტაგი იწვრდა. სიზმარი ზუსტად ერთი დღე-ღამის შემდეგ ახლა ერთი თვის შემდეგ კი ჰანუსინი თეატრში წავიდა, მაგრამ საღამოთი მის აღარ დაბრუნებულა — პიტლერმა მისი თავიდან მოშორება ბრძანა. ებრაელი და ნათელმხილველი ერთად მას შიმის ზარს სცემდა.

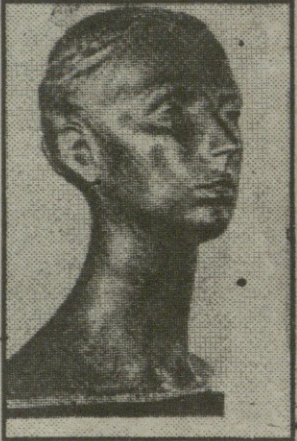
მაგრამ ყველაზე საოცარი ის არის, რომ ჰანუსინი აფიქსირებდა თავის ხილვებს. 1933 წელს მან აღწერა ატომური ყუბარა, ორგანოების ტრანსპლანტაციაში მდიდარი მდიდრები, მისი ჭეშვარიტის გამოყენება. დღიური 2024 წლის მოვლენებით ნიუ-იორკის დაღუპვით შეაჯერებდა. ჩანაწერები ნათელმხილველის ქალიშვილთან ერიკა ფუქსთან ინახება.

რეკლამა

ნარმატების საიდუმლოებები

— აღმდინი ყოველდღე იბანს თავს, თმა კი მაინც ცხიმოვანი აქვს.
— გასაკვირი არაფერია. ეს არის შეკრული წრე: ხშირი დაბანა მუცელს ცხიმოვანს იწვევს. ძალიან ცხიმოვან თმებს კი ზუთ დღეში ერთხელ უნდა დაბანა. შემდეგ დაყარეთ თმებს ტალკი, ან გაიწმინდეთ ლიმონის წვეთით. სასარგებლოა, აგრეთვე ჭინჭრის ან ოროვანდის ნახარში.
— მაგნებელია თუ არა ჭიმოვანი დაბეწვა?
— ზარი „ჭიმოვან“ წინააღმდეგობრივია. ბევრი თვლის, რომ ის სასარგებლოც კია — ამაგრებს თმებს, არ აძლევს გაქუცვანიების საშუალებას, მაგრამ ექიმები, პარიკმაწერებისაგან განსხვავებით, არ ჩქარაობენ თქვენ თბილი სიტყვები „ჭიმოვან“ მისამართით. ეფექტური კია, მაგრამ ილუზორულია, დროებითი. „სასველი“ გარდაუვალია — თმა ადვილად ტყდება, უსიცოცხლოა, და ზოგჯერ ცვივა კიდევ. მაგრამ, ყველაზე სასარგებლოა, რომ სილაბაზე მსხვერპლი სჭირდება. ამიტომაც აირჩიეთ კომპრომისული ვარიანტი — გაიკეთეთ „ჭიმოვან“ წველიდან მხოლოდ ორჯერ, და ისიც მაშინ თუ თმები ჯანსაღია. არ გირჩევთ ერთდროულად თმა შეიღებოთ და ჭიმოვანი დაბეწვა გაიკეთოთ.
— როგორ იხსნან თავი ქალებმა არასასურველი თმებისაგან სახეზე და კისერზე?
— ნუ მოიპარსავთ, თორემ ბაცი ბუსუსები, რომლებიც თმასთან ერთად, თანდათანობით იზრდება უხეშდება. ამ შემთხვევაში ყველაზე საიმედო საშუალება — ელექტროეპილაცია, თუმცა საკმაოდ დროს მოითხოვს და ტკივილიანი პროცედურაა, მაგრამ ერთადერთია, რომელიც გვიხსნის არასასურველი თმებისაგან. მაგრამ ვიდრე კოსმეტოლოგს მიმართავთ, კონსულტაციაზე ენდოკრინოლოგთან და გინეკოლოგთან უნდა მიხვიდეთ.
— სასარგებლოა თუ არა სახის მასაჟი?
— კოსმეტოლოგი მასაჟი აუზღოებს სისხლის მიმოქცევას, ნოვითერებათა ცვლას, ხსნის შეშუპებას, ამაგრებს კუნთებს, აწორებს ნაოჭებს.

თვითმასაჟის გაკეთებას კი არ გირჩევთ — გამოუცდელი, არაპროფესიონალური მორაობებით, შეიძლება თქვენ თავს მხოლოდ ზიანი მიადგინოთ. გასწავლეთ: უკეთესია სულ არ გაიკეთოთ მასაჟი, ვიდრე არასწორად გაიკეთოთ.
— ჭორღვლები და მშობიარობის შემდეგ გაჩენილი პიგმენტური ლაქები — ნუთუ საშიშროება?
— არა, ორივეს მოცილება შეიძლება, თანაც ამის გაკეთება თვითონ შეგიძლიათ. ჭორღვლისა და პიგმენტური ლაქების გაუფრულებას ხელს შეუწყობს „მოლონი“ და „ქეროზინი“. საღამოთი, კანს რომ გაიწმინდოთ სახეზე თხილად წაიხეთ კრემი და 30-40 წუთი გაიჩერეთ. სწრაფ ეფექტს ნუ ელით. საჭიროა თხუთმეტამდე პროცედურა, დღე გამოშვებით, მაგრამ დაიბანსოვრეთ: კრემი არ გიშველით, თუ კანს მზის სხივებისაგან არ დაცავთ.
მათერებელი ნიღბი თქვენ თვითონ შეგიძლიათ მოამზადოთ ლიმონის, პირშუშას წველისა და არაჟანისაგან, პროპორცია 1:1:1-ზე. ძალიან ეფექტურია აგრეთვე ბაბუაწვერას, ოხრაშუშის, წითელი მოცხარის წვენი.
— ფრჩხილები ძალიან გათხელდა, ხშირად ტყდება, შრევდება, გამონდა თეთრი წიწკლები...
— თეთრი წიწკლები ავადმინოზის ნიშანია, რომელსაც წარმოადგენს მკურნალობენ ექიმები. ფრჩხილები უფრო გამძლე რომ გახდეს, ამაში დაეხმარებათ სითხე „კრისტალი“ და თბილი ზეთის აბაზანა, იოდის რამდენიმე წვეთის დამატებით. შეიძლება თითების წვერები ზღვის მარილის ხსნარში ჩადოთ: ერთი სუფრის კოვზი გააზავეთ ერთ ლიტრა წყალში. კარგია ფრჩხილები ლიმონის ნაჭერით გაიწმინდოთ.

გაზაფხულზე და ზაფხულის დასაწყისში მანდილოსნებისთვის ზედმეტი არ იქნება, ალბათ, თუ უფრო მეტი ყურადღებით მოვიკიდებინდეთ სახის კანის მოვლას.
თუ თქვენ ცხიმოვანი, ფორებიანი კანი გაქვთ, ზევრ აუვლით გვერდს კოსმეტოლოგს საშუალებები მაგრამ ისინი ყოველთვის არ იშოვება ან საკმაოდ ძვირია, ოღონდ ამაზე ნუ ინალვლებთ; შეგიძლიათ თავად დაამზადოთ მცენარეული ნაყენები, რომლებიც ძალზე ეფექტურია.
ცხიმოვანი კანისთვის ჭინჭრისა და ოროვანდის ნაყენები, რომლებიც ასე მზადდება: 2 სუფრის კოვზ ჭინჭრის ქორფა დაქუცმაცებულ ფოთლებს დაახსოთ ორი ჭიქა მღვლარე და დაყენეთ საათის გამავლობაში.
ოროვანდის ნაყენი ასე მოამზადეთ: 1 სუფრის კოვზი ოროვანდის ქორფა ფესვები ხარშეთ 10 წუთი, გააცხეთ და განურეთ. დილაობით გაიწმინდეთ სახე ჭინჭრის ნაყენით, საღამოთი — ოროვანდის ფესვების ნახარშით და ასე ორი თვის მანძილზე. ეფექტი უფრო თვალშისაცემი იქნება, თუ ამ ნაყენებს, *ამჟღედროს, დაღვთ დღეში 4-ჯერ 1-2 ჭიქის ოდენობით.
ახლა კი ლოსიონის საოჯახო რეცეპტი: 100 გ. არაყს მიუმატეთ სუფრის კოვზი მრავალქარღვას, ჭინჭრის ფოთლების, ან ოროვანდის ფესვების ნახარში.
კარგია თუ სახეს გაიწმინდოთ დღეში 2-ჯერ — დილით და საღამოთი, არანაკლებ ერთი თვის განმავლობაში. შეიძლება შენაცვლებითაც. მაგალითად: ერთი კვრის განმავლობაში დილით ჭინჭრისა და მრავალქარღვას ფოთლების, საღამოთი ოროვანდის ფესვების ნახარში. შემდეგ კვირაში — პირიქით. საერთოდ, საღამოთი, როდესაც ცხიმის გამოყოფა ძლიერდება, უმირატესობა დაევიწყე ფრთხილად.
— მოიცდის! — დამარწმუნა ბატონმა თომისმა, — შემობრძნდით.
— საქმე სერიოზულია! — შევევედრე. — ამ დილას ურიკად ვაქციე, ახლა კი...
— კარგით ერთი, ჯერ დავლიოთ! — მაძლევდა, — საქმეზე მერე ვილაპარაკოთ! მოკლედ, ოთახში შევედი, შევსვით ბატონ და ქალბატონ თომისების, ფეხბურთის, კიდევ რაღაცების სადღეგრძელოები.
— რამდენი მოიგეთ? — თავაზიანად დავეინტერესდი.
— რვა ათასი ფუნტი, — ამყარდ გამომიცხადა თომისმა, — გვარიანია, არა?
— კარგია, — დავთანხმდი ღია მტკიცედ მოვითხოვე, — ახლა კი თედიზე ვილაპარაკოთ.
— აა, ის ურიკა სიმულოანტი? — გაიხსენა ბატონმა თომისმა, — ახლავე ყველაფერს გაუარკვევ.
ეზოში გამიყვანა და ურიკას მიჩერდა.
— ეს არის? — მკითხა.
მე თავი დავექნიე. ბატონ თომისს უღვაშები აებურებოდა.
— მისმინე, ბიჭო, — მრისხანედ იფეთქა უცებ, — ან დაუყონებლივ ნორმალური სახე მიიღე ან არადა, ღმერთს ვფიცავ, ისე გაგტყვავ, დედაშენაც ვერ გიცნოს! — და ჭამრის შეხსნა დაიწყო.

მწვანე კოსმეტიკა

უნდა მივნიჭოს ოროვანდისაგან დამზადებულ კოსმეტოლოგს საშუალებებს.
ნიღბი ცხიმოვანი კანისათვის. ათქვეფილ ცილაში აურიეთ ერთი სუფრის კოვზი გარეცხილი და წერილად დაჭრილი მჭაუნას ფოთლები. მასა ნაისვით სახეზე. 15-20 წუთის შემდეგ დაიბანეთ სახე თბილი წყლით.
ანთებასანიანადმდეგო ნიღბი ცხიმოვანი კანისათვის. ერთ სუფრის კოვზ ფაფას, მომზადებულს ჭინჭრის, მინდვრის შეიტის და მრავალქარღვას ქორფა ფოთლებისაგან, მიუმატეთ სუფრის კოვზი ლიმონის წვენი. შემდეგ ნარევი გაქლინეთ დოლბანდის ნაჭერი და 20 წუთით დაიდეთ ნინასნარ, ლოსიონით ან ბალახების ნახარშით განმწმინდოთ სახეზე. დაიბანეთ ცივი წყლით.
მშრალი კანისთვის ლოსიონი ასე მზადდება: აიღეთ 50 გრამი არაყი, 50 გრამი ადუღებული წყალი და ჩაის კოვზი ცაცხვის ყვავილების, ბაბუაწვერას ფესვების, ან ფიჭვის ნიწვების ნახარში. გაიწმინდეთ სახე ამ ლოსიონით დილით და საღამოთი.
ნიღბი მშრალი კანისათვის. ერთი სუფრის კოვზი „პერკულესი“ ან ბრინჯი დაფქვით ყავის საფქვავში, აურიეთ ერთ სუფრის კოვზ ნებისმიერ ზეთში და დაუმატეთ სუფრის კოვზი ახლად გამოწურული ქორფა ჭინჭრის, ან მარწყვის ფოთლების წვენი. შეიძლება აიღოთ ამ ბალახების წვენების ნარევიც.
ფერმკრთალი, ანემიური კანისათვის კარგია ნაჭის ნიღბი: თითო სუფრის კოვზ ბაბუაწვერას ფესვებისა და კუნწლის ყვავილების ნაყენს დაუმატეთ სუფრის კოვზი ხაჭო.
ნიღბებს იღებენ, როგორც წესი, 15-20 წუთით, შემდეგ იბანენ თბილი წყლით.

რეკლამა

დისკლუი სამკითხველო

ვანტას იპა

მე-10 გვერდიდან

რა პერსპექტივა მაქვს?
— ჩვენ, ცხადია, მხარს დავიჭერთ, — დამარწმუნა, — ეს უფრო იურიდიული დახმარება იქნება. მაგრამ...
— მაგრამ რა? — შევევედრე, — ნუღა აჭიანურებთ.
— მაგრამ პირდაპირ გეტყვით, ცოტა შანსი გაქვთ, — დაასკვნა მაქსიმტენიმა და ყურმილი დაკიდა.
დღე მიიწურა, მაქსიმტენი კი არ რეკავდა. თომის, დირექტორს საბოლოოდ მოაბეზრა თავი და ბრძანა, ბიჭი დერეფანში გააგორეთო. სამუშაო დღის მიწურულს თვითონ დავრეკე პროფკავშირებში.
— მომიტყევთ, ვერ დაგიბრკეტო, — მითხრა იურიტმა, — ძალზე დაკავებული ვიყავი.
— რა ვქნა? — ვკითხე.
— ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ ამ ინციდენტს როგორ შეხედავენ მშობლები, — ამისხნა მან, — თუ ისინი სისხლს მოითხოვენ, მაშინ ვეცდებით, დაცვის რაღაც საშუალება შევეძნათ.
— თომისი ურიკად დარჩება?
— ასეა. დარჩება. მანამდე კი გირჩევთ იგი თქვენ თვითონ მიუგოროთ მშობლებს. ნახეთ ისინი, ეცადეთ მიხვდეთ, როგორ შეხედავენ შვილის ასეთ გარდასახვას. წინასწარ რაიმეს თქმა შეუძლებელია.

ურიკად ქცეული ბიჭის ამბავი

იქნებ, მადლობაც გითხრან.
— როგორ?
— დიხ, დიხ. მოხდა ასეთი შემთხვევა გლაზოვში! იქ მასწავლებელმა ბიჭი ელექტრობორცის საკებად აქცია. დედამისი აღფრთოვანებული დარჩა და განაცხადა, ხორცის საკები მიჩრეგნია და მისთვის პირვანდელი სახის დასაბრუნებლად არანაირი შელოცვა საჭირო არ არისო. იქნებ, თომისებს ურიკა სჭირდებათ? მოკლედ, წადით, თვითონ ნახეთ და გაიგეთ. დილით კი ყველაფერი მჩაშტებ.
— კარგით, — დავთანხმე.
გზაში ყველა მე მიყურებდა და მივხედი, ბიჭუნა-ურიკას ამბავი ყველას გაეგო. რამდენიმე სრულიად უცნობმა ადამიანმა თავი დამიკრა და საღამო მშვიდობისა მისურვა. სამი თუ ოთხი კაცი მალაზიიდან გამოვარდა, ჩვენთვის თვალი რომ შეველო.
როგორც იქნა, დანიშნულ ადგილამდე მივალწიეთ. კარი ბატონმა თომისმა გაიღო. სახლში ბევრი ხალხი ჩანდა და დიდი ყაყანიც იყო, — ეტყობა, სახლის პატრონი, მოგებას დღესასწაულობდა.
ბატონმა თომისმა ნისლდაკრული შუშის თვალებით შემომხედა და თავს ძალა დაატანა, ნორმალურად გამოეხედა.
— ჰოო, ეს ჩვენი თედის მასწავლებელია! — დაიღრიალა, მთელ სახლს რომ გაეგო, — დროზე მოხვედით! მაგიდასთან მოაბრძანდით, ორიოდ ჭიქა ერთად გადავკრათ...
— მე თქვენი თედის გამო... —

დავიწყე ფრთხილად.
— მოიცდის! — დამარწმუნა ბატონმა თომისმა, — შემობრძნდით.
— საქმე სერიოზულია! — შევევედრე. — ამ დილას ურიკად ვაქციე, ახლა კი...
— კარგით ერთი, ჯერ დავლიოთ! — მაძლევდა, — საქმეზე მერე ვილაპარაკოთ! მოკლედ, ოთახში შევედი, შევსვით ბატონ და ქალბატონ თომისების, ფეხბურთის, კიდევ რაღაცების სადღეგრძელოები.
— რამდენი მოიგეთ? — თავაზიანად დავეინტერესდი.
— რვა ათასი ფუნტი, — ამყარდ გამომიცხადა თომისმა, — გვარიანია, არა?
— კარგია, — დავთანხმდი ღია მტკიცედ მოვითხოვე, — ახლა კი თედიზე ვილაპარაკოთ.
— აა, ის ურიკა სიმულოანტი? — გაიხსენა ბატონმა თომისმა, — ახლავე ყველაფერს გაუარკვევ.
ეზოში გამიყვანა და ურიკას მიჩერდა.
— ეს არის? — მკითხა.
მე თავი დავექნიე. ბატონ თომისს უღვაშები აებურებოდა.
— მისმინე, ბიჭო, — მრისხანედ იფეთქა უცებ, — ან დაუყონებლივ ნორმალური სახე მიიღე ან არადა, ღმერთს ვფიცავ, ისე გაგტყვავ, დედაშენაც ვერ გიცნოს! — და ჭამრის შეხსნა დაიწყო.

ურიკა * თვალის დახამამებაში თედოთომისად იქცა, გონიერება გამოიჩინა და თავს უშველა.
— ესეც ასე, — დამრიგებლურად წარმოთქვა ბატონმა თომისმა, — მთელი უბედურება იმაშია, რომ თქვენ, მასწავლებლები, მეტისმეტად ანებიერებთ და ელოლიავებით ამ ცინგიან ბავშვებს. კარგით, რაც იყო, იყო, წავიდეთ, კიდევ გადავკრათ!

ბიორბი პახაპარმა

შეხვედრები

«ჩვენ შეგვიძლია, «ბარსელონას» და «მილანს» დაგვიწოდოთ»

ინტერვიუ მიუნხენის „ბაიერნის“ ახალ მწვრთნელთან ჯოვანი ტრაპატონისთან

— ბატონო ტრაპატონი, ბუნდესლიგის 31 წლის არსებობის მანძილზე თქვენ პირველი იტალიელი მწვრთნელი ბრძანდებით. ასეთ ნაკლებ დაინტერესებას იწვევს გერმანული მედიის იტალიაში? — ალბათ, სხვა დროს შესაძლებელი იქნებოდა არ ყოფილიყო. და მეორეც — რატომ უნდა წასულიყო იტალიელი მწვრთნელი ბუნდესლიგაში? იტალიაში მას ყველა პირობა აქვს შექმნილი. მწვრთნელი არაჩვეულებრივად ბოძულარულია, თანამშრომლობს მსოფლიოს საუკეთესო მოთამაშეებთან, აქვს ბევრი ფული და იდეალური პირობები. იგი სამოთხეა.

— თქვენ მოგზაურობით საერთო?

— მე იტალიაში ყველაფერს მივალწვი და ამაში სიხალისე დავუწყებ ძებნა.

— თქვენ 55 წლის ბრძანდებით. რა გიბიძგებთ იმისკენ, რომ 18 წლის მოთამაშეებს თამაში თავიდან ასწავლოთ?

— ეს სწორედ რომ საჭიროა. ამას „ფეხბურთელის აღზრდას“ ვუწოდებ. ახალგაზრდა ტალანტებს წვრთნა და საერთაშორისო მოთხოვნილებების მკაცრად დაცვა სჭირდებათ, რომ გამოცდილი პროფესიონალები გახდნენ, თანაც მოუნძღვნენ ბევრი ნიჭიერი მოთამაშე. ეს იყო ერთ-ერთი მიზეზი, რომ არჩევიანი მიუნხენში შევჩერე.

— „ბაიერნის“ გარდა სხვა გერმანული კლუბების წინადადებებს მიიღებდით?

— რა თქმა უნდა! ისეთ პატივსაცემ გუნდებთან თანამშრომლობა, როგორც ბერლინის „დინამო“, ანდა დორტმუნდის „ბორუსია“, საინტერესო იქნებოდა. თანაც მიუნხენიდან იტალიაში უფრო ახალია ამის გარდა, „ბაიერნის“ ისეთი ხალხი მყავს, როგორც ფრანც ბექენბაუერი, ული ჰოლენსი და კლდე რუმინიკა, რომელთაც დიდი ხანია ვიცნობ.

— თქვენ კონტრაქტს შეგნებულად მხოლოდ ერთი წლით მოაწერეთ ხელი. ასე დარწმუნებული ხართ საკუთარ თავში, თუ მიუნხენს, როგორც, გასაძლელ სადღურს, ისე უყურებთ?

— „ბაიერნთან“ თანამშრომლობა ორი ან სამი წლით მსურდა. თუმცა, მინდოდა უფრო კორექტული ვყოფილიყავი და ვთქვი: ჩერ ერთი წლით ვთანამშრომლებ, შემდეგ კი ვნახოთ, შეგნება თუ არა გუნდთან მუშაობის სურვილი.

— თქვენ იტალიურ პირობებთან შედარებით, ნაკლებ ფულს გიხდიან. იმუშაებდით მიუნხენში ანაზღაურების გარეშე?

— ალბათ, არა. მაგრამ ის, რომ ბევრ ფულზე უარი ვთქვი, მართალია. ფული არ არის ჩემი პოქმედების მთავარი მოტივი. მე ბოლო წლებში საკმარისი თანხა გამოვიშვავე. ახლა ახალი გამოცდილების შეძენა მსურს და არა მხოლოდ როგორც მწვრთნელს. მე ახალი ქვეყნისა და ენის შესწავლაზე ვაპირებ.

— მისვლისთანავე თქვით, „ბაიერნი“ „მილანისა“ და „ბარსელონის“ დონეზე არის. ეს რეპუტაციის, თუ წარმატებების შესაძლებლობის

მხრივ?

— რეპუტაციის მხრივ, სხვა კითხვას თვით გუნდმა უნდა უპასუროს. ჩვენ გვსურს, უმაღლეს დონეს მივაღწიოთ, „ბარსასა“ და „მილანს“ დავეწიოთ. ეს ჩვენ შეგვიძლია. საამისოდ კარგი საფუძველი გვაქვს. სუტერის, პაბენის, კანის და სხვათა სახით ძლიერი შევსება მივიღეთ. ახლა საჭიროა, არც ერთი გუნდის შიში არ გვქონდეს.

— ეკრძალ, დონის ასამაღლებლად რისი შეცვლა გსურთ?

— ფეხბურთში არის სტრატეგიები, რომელსაც „მილანსა“ და „ბარსელონას“ იყენებენ. მათი წყალობით, ეს გუნდები წლების მანძილზე მაღალ დონეზე თამაშობენ. ჩვენ გვსურს, საუბრებით, სპეციალური ტაქტიკური სავარჯიშოებით, აგრეთვე, ამ გუნდების თამაშების ანალიზით, მიზანმიმართულად მოვიდეთ.

— წარმატებული თავდასხმისათვის ძლიერი დაცვა საჭიროა.

— სწორედამცეს ისევე, როგორც ცთამბეჭნი — ჯარის საფუძვლის გარეშე — იგი დანერგვა. თვდასხმა ძლიერი დაცვის გარეშე შეუძლებელია.

— მწვრთნელების უმრავლესობა თავდაცვის საშუალებად პრესინგს ირჩევს. ამაზე რას ფიქრობთ?

— პრესინგ მნიშვნელოვანი ტაქტიკური ელემენტია. რა თქმა უნდა, მას უფრო და უფრო ხშირად ვხვდებით. ეს ამერიკის მსოფლიო ჩემპიონატზე განსაკუთრებით გამოჩნდა. პრესინგის დროს მინდვრის, შუაგულში თამაში უფრო მკიდრად, გუნდები ერთმანეთს უახლოვდებიან და ყველაფერი შუა ხაზზე წყდება. რობერტო ბაიოსა და ანდრეას მიოლიერის მსგავს ტექნიკურ მოთამაშეებს კი სათანადო სივრცე აკლდება.

— რა ხერხების გამოყენება შეიძლება ამის საწინააღმდეგოდ?

— მე ამ ტენდენციის საფრთხე ათი წლის წინ ვიგრძენი. ხსნა იქნებოდა, თუ თამაზარე მდგომარეობას კარიდან მხოლოდ 30 მეტრში დავაფიქსირებო. ასე გაიხსნებოდა თამაში, ხოლო მოთამაშეებს მეტი საინტერესო მომენტების შექმნის საშუალება ექნებოდა.

— ბოლო მსოფლიო ჩემპიონატზე ზოგიერთი წესი თავდასხმის სასარგებლოდ შეიცვალა, მაგარად შეიზღუდა უბეში თამაში. თქვენი აზრი ამის შესახებ?

— ეს ძალიან კარგია. თავდასხმელები თამაშში უკეთ ერთვებიან, რადგან უბეშობას ბოლო ედება. რა თქმა უნდა, მინდვრიდანაც ბევრს აძევებენ. კარგი იქნებოდა, თამაშის შეგნებულად, ტაქტიკურად ნელ ტემპში წარმოეთვა, თუ უბეშობას თანმიმდევრულად აღმოვფხვრიდით.

— გასულ წლებში ბუნდესლიგაში ჩემპიონობისათვის მებრძოლმა გუნდებმა საშუალო დონემდე დაიწვიეს. პაბენს „ბაიერნს“ ის მოთამაშეები, ეროვნულ და საერთაშორისო სათავეებთან დარჩენა რომ შესძლო?

— ორივე აუცილებელია. შეუძლებელია მხოლოდ საერთაშორისო შეიბრებებზე იყო კონცენტრირებული. სხვათაშორის, იმ პერიოდში, როცა „ბაიერნი“ გერმანიის ჩემპიონთა თასის მოპოვებას

ზეიმობდა, მან ბუნდესლიგაშიც გაიმარჯვა. — მიუნხენი გასული ათი წლის განმავლობაში ექვსჯერ იყო გერმანიის ჩემპიონი. თქვენ საერთაშორისო ავტორიტეტის აღდგენა დაგეგმათ.

— ამის მოუხდევად, მე პრიორიტეტებს ასე განვალაგებდი: ბუნდესლიგის ჩემპიონობა, ჩემპიონთა ლიგაში გამარჯვება და გერმანიის თასი. კიდევ ერთს აღვნიშნავ, მხოლოდ შეუწყვეტლად მზარდ გუნდს, რომელიც დღითიდღე ბრძანდება და მაღლა მიწევს, შეუძლია საერთაშორისო წარმატების მიღწევა. არ მინდა, ვინმეს შეურაცხყოფა მივაყენო, მაგრამ მიუნხენელთა გუნდი გასულ სეზონში ჩემპიონობისთვის არ იყო მზად. გუნდს გამოუმუშავებელი უნდა ჰქონდეს ძალა, ხასიათი და გამარჯვებულის ფსიქოლოგია.

— ახალი რეგლამენტით ჩემპიონთა ლიგა პატარა ჩემპიონატის სახით ჩატარდება. რას ფიქრობთ ამაზე?

— ძველი სისტემა ნამდვილად შეესაბამებოდა იყო, ახლა კი გუნდებს მხოლოდ იმის შესაძლებლობა აქვთ, რომ დამატაციონ თავიანთი უძლებელობა, ანდა წარუმატებლობის შემთხვევაში სახელი დაკარგონ.

— ჩემპიონთა ლიგაში რისი მიღწევა გსურთ?

— მეოთხედფინალი ჩვენი მიზანლური მიზანია.

— რომელი ტაქტიკით ითამაშებს „ბაიერნი“?

— ალბათ, თავისუფალი დაცვის სისტემას გამოვიყენებთ. როცა ჩვენ ბურთის მფლობელი ვიქნებით, თავისუფალი მცველი თავდასხმელი უნდა გახდეს ეს განსაკუთრებით ლითარ მათთვის შეუძლია.

— მაშინ, მათეულმა მსოფლიო ჩემპიონატისგან განსხვავებით, უფრო მაღალ დონეზე უნდა ითამაშოს.

— ამისთვის მას ბევრი გასაკეთებელი აღარ დარჩა, რადგან მინდვრის შუაგულში ძლიერი მოთამაშეები გვყავს, რომლებიც მათეულს საშუაოს შეუძირებენ.

— მომავალში, მინდვრის შუაგულში როლებს როგორ გაანაწილებთ?

— იმედია, დაცვაში ჟორჯინიოსა და ციგეს მეშვეობით გავმარდებით, ნანცერ-დაცვაში შნუბი და ნერდინგერის იმედზე ვართ, თავდასხმაში კი შოლი და ჰენი იქნებიან.

— მოწინააღმდეგე მოულოდნელი სვლა რომ შემოგთავაზოთ, რას იზამთ?

— ჩვენ ამისთვის მზად ვართ, ყოველთვის არსებობს რამდენიმე ალტერნატივა. პატარა გადახვევა ძირითადი კონცეფციისგან, მაგრამ ეს წინასწარ გათვალისწინებული და გარკვეული უნდა იყოს თამაშის დროს გადაწყვეტილების მიღება უკვე ძველია.

— გუნდის ხელმძღვანელობაში ბევრი ცნობილი პიროვნებაა. ეს მუშაობაში ხელს არ შეგიშლით?

— ისინი მე ძალიან დამეხმარებიან. რუმინოვ, ჰოლენსი და ბეკენბაუერი ბუნდესლიგას გაცილებით უკეთ იცნობენ, ვიდრე მე და ძვირადღირებული გერმანელი მოთამაშის მოძებნაში შეუძლიათ დამეხმარონ. მაგრამ რაც ტაქტიკას, ტექნიკასა და, საერთოდ, გუნდის ხელმძღვანელობას შეეხება, აქ უკვე სიტყვა მე მქონდება.

— თქვენი მუშაობის 17 წლის მანძილზე 16 ჯილდო მიიღეთ. ეს რაოდენობა წელს 17 ანდა მეტი გახდება?

— ვიმედოვნებ, რომ ჯილდოების რაოდენობა, სულ მცირე, 17-მდე მაინც გაიზარდება.

შერნალი „კიკრი“

გერმანულიდან თარგმანა

აია იმანაშვილი

საქმიანი წრეების, ტურისტული ორგანიზაციებისა და კერძო პირების საჩუქრად

ყოველ კვირა დღეს სრულდება რეისი

„BOEING 737-300“

ტიპის თვითმფრინავით თბილისი-კიოლინი-ბონი-თბილისის

მიმართულებით.

ფრენას აწარმოებს

ავიაკომპანია

„ტრანს-აერ-გლოუბი“ და

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის

ავიაკომპანია „გერმანია“

გაფრენა თბილისის აეროპორტიდან 24სთ 30წთ ბილეთის ღირებულება თბილისიდან თბილისამდე: საქართველოს მოქალაქეებისათვის 480 ლლარი, ტურისტული ფირმებისათვის, რომლებიც თანამშრომლობენ „ტრანს-აერ-გლოუბთან“ და აწვებენ მოგზაურობებს 370.დოლარით. დაწვრილებითი ცნობებისათვის მოგვმართეთ შემდეგ ტელეფონებზე: 22-61-25; 23-54-81 ბილეთები იყიდება მისამართზე: ჭავჭავაძის გამზირი, 80

საქართველოში მფარალთა კავშირის საბაზოცემლო ცენტრი „სოლი“

იწვევს 8-16 წლის სკოლის მოსწავლეებს უცხო ენების შემსწავლელ კურსებზე. გერმანული, ინგლისური, ფრანგული, რუსული, ქართული. ჯგუფის დაკომპლექტების შემთხვევაში (სხუთი მოწაფე), შესაძლებელია არაბული, სპარსული, თურქული, ესპანური ენების შესწავლა.

მეტადინგობა მიმდინარეობს ლონდონის THE LINGAPHONE INSTITUTE-ის კურსის მიხედვით.

მსწენელები უცხო ენასთან ერთად დაეუფლებიან წერის კულტურას, გამოიმუშავებენ მხატვრული და ტექნიკური თარგმანის ჩვევებს.

ცნობებისთვის მოგვმართეთ ყოველდღე, შაბათ-კვირის გარდა 11-დან 16 საათამდე გაზეთ „გერმანი“ კაბტუნის“ რედაქციაში. მისამართი: ლესელიძის ქ. №4, III სართული (თავისუფლების მოედანთან).

ტელ: 98-98-80 ან 98-98-78 დღისით; 88-28-89 ან 86-48-98 საღამოს. სწავლა დაიწყება 26 სექტემბერს.

აიკიდო, აიკიდო...

თუ გსურთ დაეუფლოთ პოპულარულ ფილმ „NIKO“-ს მთავარი შემსრულებლის სტივენ სიგალის საბრძოლო ხელოვნებას, იყოთ დაუმარცხებელი ფლობდეთ საკუთარ თავს — „აიკიდო“ სხვა აღმოსავლური ორთაბრძოლებისგან განსხვავებით შეგასწავლით თავის საიმედოდ დაცვას ყველაწიერი იარაღით შეიარაღებულ მოწინააღმდეგესთან ბრძოლაში.

სამუშაოს საიდუმლო ხელოვნების დახმარებით, რომელსაც თქვენ ათვისებთ, უმცირესი ტექნიკის გამოყენების შემთხვევაში, პატარა ბავშვსაც კი შეუძლია მასზე ფიზიკურად ძლიერი მოწინააღმდეგის დამარცხება.

„აიკიდოს“ ერთი განხრა „აი-კი-კი“, რომელიც რეალურად გამოიყენება ცხოვრებაში, საუკეთესო საშუალებაა გოგონებისთვის თავი დაიცვან დაუბატონებელი სტუმრებისგან. ეს საბრძოლო ხელოვნება სხვა ორთაბრძოლებისგან გამოირჩევა თავისი იდეების მრავალფეროვნებით, არააგრესიულობით, პრაქტიკულობით, უმოკლესი, მაგრამ ურთულესი გზით თვითშეცნობისკენ.

მოგვმართეთ ეროვნულ ტელეფონზე. ყოველდღე 16-დან 21 საათამდე.

ტელეფონატორი საქართველოში

საქართველოს საერთაშორისო ახალგაზრდობის ფონდთან არსებული ტელეკომპანია „მანა“ აწყოებს რესპუბლიკურ ტელეფონატორს. დასკვნითი ეტაპი შედგება 30 ოქტომბერს ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში.

ცნობილი გერმანელის თამაზ ჭეიშვილის ახალი ტელეფონის ნომერია 22-27-76, რომელზეც შეგიძლიათ დარეკოთ ყოველდღე, საღამოს 9-დან 11 საათამდე.

განცხადება

39010

17-სანთიან ბროლის ჯალს (იტალია-სირიის ნაწარმი) ფასი 200 ლლარი.

ახალ სატვირთო მოტოროლერს „Myraვეი“ ფასი 350 ლლარი.

ტელ: 51-14-93 ან 51-24-25.

შავი ფერის კრავების ქურქი; ზომა — 50. ფასი შეთანხმებით.

ტელ: 36-87-55.

სასწრაფოდ რჩინის მასალას შედგავთან ფასებში:

1. მალი — D 50 331, 2,50 ზ. — 50 ცალი;

2. არმატურა — D 28 331, 2,40 ზ. — 50 ცალი;

3. კვადრატ — 1633 X 1633.1 1,80 ზ. — 200 ცალი;

4. მავთული — D 4 33. — 1 ტონა;

5. შევლერი — 20 სმ X 20 სმ. 1 6,00 ზ. — 4 ცალი;

ბანცხადება

სრულიად საქართველოს ეროვნული უდარდებლობის პარტია ამა წლის 15 სექტემბრიდან იწყებს სამდღიან გამაფრთხილებელ არასანქცირებულ სმას გადადგომის მოთხოვნით. თუ გადასადგომი არ გადადგება, მაშინ ჩვენ გადავდგებით (ჭკუიდან), რასაც გადავზრდით პერმანენტულ ქეიფში.

სსპუპ-ის ქეიფის
საორგანიზაციო ჯგუფი

ახალ პარტიას და მომარაგებას საყურადღებოდ!

მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენმა პარტიამ და მომარაგებამ, ასოციაციამ და კავშირებმა მნიშვნელოვანწილად აითვისეს ჩვენი მრავალტანჯული, მაგრამ მაინც ტურვს საქართველოს იდეოლოგიური ასპექტები და კოლტიკური ცნებები სივრცე, ქართული სამოღვაწო პარსპექტივა ჯერ კიდევ არ ამოწურულა. როგორც იტყვიან, „სამაღლი ზრიალ არს“. ამიტომ, ზედმეტი ზომებით თაპი რომ არ აიტყვით, კვირვასო მომავალ პოლიტიკოსებო, გთავაზობთ ახალ გაერთიანებას. შენაქლო სახელწოდებას. პოპარტობი, მათი დაარსებით ჩვენი საზოგადოებრივი და კოლტიკური ცნებები არანაშულ და არაბაგონილ სიმაღლეებს დაიკარგებს. თითოეულ ახალწოდებაში ჩვენი ზრიალ ზრიალ „ონოქასტიკონო“ იმდენად მძირა საზახსურს გამოვარტყვით, რომ გადახდადაც არ ღირს.

ფარმოგომდენით სახელწოდებათა წესებს:

- ბახმაროს ნიაგის ლიგა;
- სრულიად საქართველოს პიანი-ნოზე თბხელში დავერის მოყვარულთა საზოგადოება;
- საზოგადოება „სისია-ტურა“;
- პლატონისტ მეძებთა კავშირი;
- საზოგადოება „აბა, ვის რად ვარგეიარ?";
- სოციალური სამართლიანობისა და წესიერების ლიგა — „სამი ტუზი“;
- ქართველ თენგიზთა კავშირი;
- რკულზე უმტკიცესთა პარტია;
- ასოციაცია „ხან აქეთ, ხან იქით“;

— 159 სანტიმეტრზე დაბალთა საზოგადოება;

— საზოგადოება „აი, თითი“;

— სრულიად საქართველოს ყველაფერზე წამსვლელთა საზოგადოება;

— ქართველ კმაყრფილთა კავშირი;

— რჩეულ მეგეტომატეთა ალიანსი;

— ნაფიც კომუნისტთა კავშირი

— „ვთი, რა დაეკარგეთ“;

— ქართველი სამოსნების კავშირი;

— ბევრის მნდომელთა ასოციაცია;

— გარდტეხის ასაკში მყოფთა ახალგაზრდული კავშირი;

— ქართველ გაუნათლებელთა ალიანსი;

— მთვარიდან ჩამოსულთა საზოგადოება;

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

— მთვარეზე ამსვლელთა საზოგადოება.

საქართველოს აბოლოო და უკიდურესი გადარჩენის მიზნით ვაცხადებ უვადო, მშრალ, კეთილგონიერულ, მაღალსაღმკრელ, პრეტენზიულ, შეიძლება ითქვას, აღვირახნილ და სიმპათიურ შიმშილობას შემდეგი, მე ვიტყვი (ვაშობ და ვიტყვი კიდევ), კანონზომიერი, უფშაკო, შესაძლოა ნაზი, ან იქნებ კატეგორიული მოთხოვნებით:

1. ჩემს გარდა ტურფა და მრავლისმნახველ საქართველოში არავინ, არასდროს და არანაირი მოთხოვნით არ უნდა იშმშილოს.

2. დაუყოვნებლივ გადადგეს ყველა სახელმწიფო მოხელე და ერთხანს არ დადგეს არავინ მოსალოდნელი ინტელექტუალური ქაოსის თავიდან ასაცილებლად.

3. საქართველოს ნაკრებები ფეხბურთსა და ჭადრაკში გახდნენ მსოფლიოს არაერთგზის ჩემპიონები, ხოლო პოკეისტებმა დაიკავეს მინიმუმ III ადგილი.

4. ბოზაშისა და ჩიხირთის ისტორიული დავა გადაწყდეს აწ მრავალთაგან განსვენებული საცივის სასარგებლოდ.

5. სწავლა ჩვენს სკოლებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში დაიწყოს 10 იანვარს და დამთავრდეს იმავე დღეს დიდი დასვენების გარეშე.

6. პოკერის თამაშში ორმა წყვილმა აჯობოს ფლეშ როიალს.

7. დაუყოვნებლივ დაიბეჭდოს და

სრულიად საქართველოს მოშიგნული აბაღმეიური ლიგის თავმჯდომარის ბანცხადება

დიდი ტომრებით შემოიზიდოს საქართველოში კუპონის მილიარდიანი ნიშნები.

8. საქართველოს დედაქალაქად გამოცხადდეს საბურთალო.

9. შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანში“ ნესტანი ქაჯეთის ციხიდან გაათავისუფლოს როსტევენი (დანარჩენი დარჩეს, როგორც ტექსტში).

10. საქართველოს მინისტრთა კაბინეტს ათასში ერთხელ, ორჯერ ან რამდენჯერმე ეწოდოს შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება.

11. უბრალოდ მარიას ეწოდოს საბრალო მარია და აღიგვეცოს ბაგინეთის დედათა მონასტერში (ხელფასის შენარჩუნებით).

12. პარიზის ლეთისმშობლის ტაძარი, როგორც ჩვენი წილხვედრი, გადმოტანილი იქნას საქართველოში.

13. საქართველოს პარლამენტმა (როგორც ვუდასტურებ ჩემს ხანგრძლივ პატივისცემას) პლენარული სხდომები დაიწყოს ცნობილი პოლიტიკურ-ეკონომიკური შეფერილობის სიმღერით — „თავო ჩემო, ბედი არ გიწერია“.

14. აუცილებლობის წესით შეიღწევილებმა ბებიებსა და ბაბუებს ასწავლონ ის, რისი სწავლებაც მათ აქამდე ეკრძალებოდათ.

15. ქათმებს წყლის დაღვევის შემდეგ აეკრძალოთ პრეტენზიული ახდნა ზემოთ.

16. პატრიოტული მოსაზრებებით შევიძინეთ 100 ავიაგამანადგურებელი, 200 ტანკი, 1 ნამდვილი გენერალი და სასწრაფოდ ჩაერთოთ ჩვენს თავდაცვის სტრუქტურებში NATO.

17. დაწესდეს, რომ ამიერიდან მთელს ჩვენს რესპუბლიკაში იკრძალებას კვადრატული განტოლების ამოხსნა, ხოლო 2 2 5.

18. მთელი მსოფლიოს ტელეკომპანიებმა და რადიოსადგურებმა ყოველი თვის პირველ ორშაბათს ერთდროულად გადასცენ ეთერში: „გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს“.

თუ რომელიმე პუნქტი არ შესრულდა, მე ვიცი, რასაც ვიზამ!

თბილისი, 1994 წელი.

რას დაარქმევდით?

გთხოვთ დაბეჭდვით: 29-48-05

ა(ლიო)ნდაზები

უღარო ობის პარტია ულოცავს საბაღმეიური პარტიას „ალიონს“ დაბადების დღეს, უმღვინს ა(ლიო)ნდაზებს და უსურვებს მარაქულ უღარდლობას.

ანის მოქმედება ბანიც უნდა თქვასო.

ლეკი, ქისტები და შენი ძმა რომ ჩხუბობდნენ, ნუ ჩაერევიო.

იხეთი ტყეილი უნდა თქვა, რომ გრძელი ფეხები ჰქონდესო.

ორშაბათმა გაიარა, გულზე დარდმა გადიარა.

ნურა გინდა ეშმაკისა, ჩლიქის, კუდის, რქების გარდაო.

იქნება ერთხელ ჩვენს მამალსაც დაეძინოსო.

ანეკდოტები

კლავში

— ნამდვილად არ მეგონა, სამუშაო დროს აქ თუ განხავდით, ხერ.

— მე აქ სწორედ სამსახურის საქმეზე ვარ.

— რა ბრძანეთ?

— ძველი მდივანი გამოთხოვდა და ახალს ვეძებ.

— მიაქციე იმ ქალს ყურადღება, ახლა რომ ჩაგვიარა? ხომ არ იცო, ვინ არის?

— არა, ზედაც არ შემხედავს. ანდა რა შესახედი ვე იყო?!

აქაოდა, უკანასკნელ მოღაზე მაცვიაო... თან რა გამომწვევად მიიწვილა. მაგას რომ თავი გაეანებოთ, მე მგონი, ქმარსაც კი გაუჭირდება ცნობა, იმდენი კოსმეტიკა წაუცხია სახეზე, ვარცხნილობაც რა უცნაური პქონდა... დასანახად ვერ ვიტან მაგისთანებს. ზედაც არ შემხედავს.

კუპონი

— გააღეთ, რა, ფანჯარა. დაეხრწვი კაცი!

— არავითარ შემთხვევაში! მე მომღერალი ვარ. გავცივდები და თან ხმაც წაიხდება.

— თქვენ როგორ მოიტყვედით ჩემს ადგილზე?

— რა ვიცი? საშინლად ცხელა. მე ჯერ იმ ვეპატრონს დაეხრწობდი და შემდეგ ამ ქალბატონს გაეყინავდი, ანდა... პირიქით.

კინოგადაღებაზე

— ამ უფსკრულში უნდა გადაეშვათ. ეცადეთ, დამაჯერებლად გამოვიყიდეთ.

— რომ დაეიმტვრეს?

— არა უშავს. ეს ფინალის ბოლო კადრია.

— რა მეშვევლება? ჩემს ქმარს ასე არასდროს დაუგვიანია.

ნამდვილად საყვარელი გაიჩინა.

— ნუ ზარ ასეთი პესიმისტი. ყოველთვის საშინელებებზე ფიქრობ. იქნებ უბრალოდ მანქანა დაეტაკა, ან რაიმე მაგდაგვარი შემთხვევა?

მკითხავთან

— მე თქვენ, მასოვეხართ. მაშინ ქორწინება და ბავშვი გიწინასწარმეტყველეთ. ხომ აგინდათ?

— მხოლოდ ნაწილობრივ.

— რა ბრძანეთ?

— ბავშვს კი მაღე ველოდები, მაგრამ ქორწინება როდისღა იქნება?

— ექიმო, რას აკეთებთ, როცა გაცივდებით ხოლმე?

— გახველებ.

— მართლა აპირებ ქმართან შერიგებას? აკი არ მიყვარსო?

— კი, მაგრამ აღარ შემიძლია მაგის ბედნიერი სიფათის ყურება. ვერ მიაღწევს!

— ბიჭი გამოვაგზავნე თქვენთან და ორი კილო ქლიავის ნაცვლად კილონახევარი მოიტანა შინ. სასწორს ვერ შეამოწმებთ? ასე როგორ შეიძლება?

— სასწორი წესრიგშია, ბატონო. ჯობია, თქვენი ვაჟი შეამოწმოთ.

— უკმაყოფილო არ დამრჩებით; ძველი სახლის პატრონი, აქ რომ გადმოვიდოდი, აქვითინდა.

— ეგ გამოიცხვლია! საკმაო გამოცდილება მაქვს. ბინის ქირას წინასწარ გადაგახდევინებთ და ემოციებსაც არ აყვები.